

A

TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

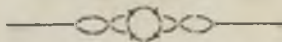
1896 OKTÓBER HÓ 4—6. NAPJAIN

SÁROSPATAKON TARTOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK ÉS
AZ 1896 NOVEMBER HÓ 24. NAPJÁN MISKOLCZON TAR-
TOTT RENDKIVÜLI GYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

RADÁCSI GYÖRGY,
egyházkerületi papi főjegyző.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD JENŐ, AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŪVEL
1896.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület 1896 okt. 4—6. napjain Sárospatakon tartotta meg esperes- és lelkész-avatással egybekötött őszi közgyűlését, *Kun Bertalan* püspök és *Bernáth Elemér* felsőzempléni egyházmegyei gondnok elnöklete alatt.

Jelen voltak, mint képviselők:

Az abauji egyházmegyéből: *Antalfy László* esperes, *Meczner József* egyházmegyei gondnok, *Füzy János*, *Révész Kálmán* papi, *Naményi Gyula*, *Csoma József* világi tanácsbírák, *Oláh Péter* egyházmegyei főjegyző.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: *Tóth Dániel* esperes; *Szathmári Király Pál* helyettes egyházmegyei gondnok, *Makláró Károly*, *Fekete József*, *Sólyom Gyula* papi, *Papszász Lajos* világi tanácsbírák; *Bodolay István* egyházmegyei főjegyző.

A felsőborsodi egyházmegyéből: *Vadászy Pál* esperes, *Ragályi Béla* egyházmegyei gondnok, *Csizmadia Jenő*, papi tanácsbíró, *Bartha Mihály* egyházmegyei főjegyző.

A gömöri egyházmegyéből: *Nagy Pál* esperes, *Ruszkay Gyula*, *Kupai Dénes* papi tanácsbírák, *Vattay László* egyházmegyei h. főjegyző.

A tornai egyházmegyéből: *Kapossy György* esperes, *Vécsey József* egyházmegyei gondnok, *Arday Dániel*, papi tanácsbíró, *Ragályi Géza* egyházmegyei főjegyző.

Az ungi egyházmegyéből: *Szabó Endre* esperes, *Kovách Károly* egyházmegyei gondnok, *Szabó József*, *Virág József* papi, *Horváth Dezső*, világi tanácsbírák, *Homoki Antal* egyházmegyei főjegyző.

Az alsózempléni egyházmegyéből: *Keresztúry József* esperes, *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok, *Gecsey Péter*, *Kónya András*, papi, *Szinyei Gerzson*, *Meczner András*, világi tanácsbírák; *Komjáthy Gábor*, egyházmegyei főjegyző.

A felsőzempléni egyházmegyéből: *Fejes István* esperes, *Bernáth Elemér* egyházmegyei gondnok, *Ujj István*, *Gyarmathy Soma* papi, *Dókus*

Ernö, Nemes Lajos, Lónyai Gábor világi tanácsbírák; *Gyarmathy Soma* ügy is, mint egyházmegyei főjegyző.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: *Kérészy Barna, Idrányi Ferencz, Nagy Ignác, Zombory Gedő, Lévay József, Debreczeni Bertalan és Radácsi György.*

A sárospataki főiskola részéről: *Fejes István* papi, *Dókus Gyula* világi aligodnok, *dr Finkey József* h. akadémiai és *Szinyei Endre* gimnáziumi igazgató, *Nagy Gusztáv* gazdasági választmányi elnök.

A rimaszombati egyesült prot. főgimnázium részéről: *Bodor István* igazgató.

Mint jegyzők: *Radácsi György* papi fő, *Czinke István* papi aljegyző, *Debreczeni Bertalan*, helyettes világi főjegyző.

I.

A kerületi gyűlés ünnepi előzményei.

Jelen közgyűlésünket a két évenként szokásos pap- és az esetleges esperes-avatáson kívül szeretve tisztelt püspökünk 30 éves egyházi vezérkedésének megünneplése, a sárospataki egyházközség újjáépített templomának hivatalos megnyitása és a főiskolai „Magyar Irodalmi Önképző Társaság“ által közadakozásból emeltetett Tompaszobor leleplezése tette sok időre feledhetetlenné a rendes közgyűlések felett.

A tisztelet, hála és kegyelet érzései olvadtak össze ünneplésünkben és együtt ragadták lelkünket ég felé, a minden áldás örök kútfejéhez.

Püspökünk 3 évtizedre ható hivataloskodásában jól esett felismernünk a bölcs Gondviselésnek kerületünk iránt tanusított szeretetét; a sárospataki reformátusok nagy emlékű templomának romjából való kiemelkedésében az élő egyháziasság alkotó erejét; a főiskolai ifjúságnak a Tompa Mihály szelleme előtt való hódolatnyilvánításában a főiskolai nevelés helyes irányát köszöntöttük örvendezve.

* * *

A püspöki jubileum előre vetett fénye már a vasúti fogadtásban mutatkozott. Október 3-ikán, a délutáni személyvonatnál (4^{1/2} óra) a gyűlés-tartó egyház és egyházmegye, a város és járás, a főiskolai tanári kar és ifjúság testületileg várakozott a ritka vendégre. Az egyházmegye nevében *Keresztúry József* esperes, a város és járás nevében *Barthos József* főszolgabíró üdvözölte a legszivesebb „Isten hozott“-tal. A város népe fellobogózott házakkal fogadta, az ev. ref. népiskola növendékei ártatlan lelkök bizonyosságául ékes virágcsokrot nyújtottak kocsijába a leányiskola épülete előtt, a paplak udvarán pedig *Buza János*, főgondnok mutatta be az egyházközség és presbitérium hódolatát a kerület legelső papjának, a ki meghatott szívvel viszonzta a feléje szállott üdvkívánatokat, hálát adván Istenének, hogy ha roskatag testi erővel is, de részt vehet a nagy múltú sárospataki egyház örömnepén.

Még ugyane nap estvélén egy kivilágított város és száz fáklya égre verődő fényéncél s két énekkar (egy vegyes, tulnyomóan női és egy polgári) üdvözlő dalai közben folyt le a jubiláris tisztelgés második része a paplak előtt, roppant számú közönség ki-kitörő lelkesedése mellett. Az egyház és egyházmegye közös örömét, tisztelétét s imaszerű jó kívánatait az egyházmegye világi vezére, szeretett gondnoka, *Meczner Béla* tolmácsolta eképen:

Főtisztelendő és Méltóságos Püspök úr!

A legnagyobb örömmel, a gondviselés iránt való legmélyebb hálaérzettel jöttünk ide, hogy méltóságodat szívünkbelől üdvözöljük. A legnagyobb öröm hatja át egész lényemet a pillanatban, midőn méltóságod az alsózempléni egyházmegyében, egyházkerületi gyűlésünk megtartása alkalmából, közöttünk megjelent, mert nekem jutott azon megtisztelő kitüntetés, hogy egyházmegyénknek méltóságod irányában érzett tiszteletteljes ragaszkodását, önzetlen szeretetét és tisztelétét szívem mélyöböl tolmácsolhatom. A midőn egyházmegyémnek ezen gyermeki szeretettel párosult, őszinte tisztelétét főpásztori s atyai hajlamaiba ajánlom, egyúttal a sárospataki egyház híveinek nevében forró köszönetet mondok méltóságodnak azon atyai jóságáért, hogy templomukat, a melyet ők egyházuk iránt öröklött buzgalommal, talán erejüket is meghaladó áldozatkészséggel emeltek, főpásztori imájával felszentelni kegyesen méltóztatik.

De van egy körülmény, mely a mi örömmünket megsokszorozítja, mely a mi ünnepélyünk fényét ragyogóvá emeli, mely az összes ref. egyháztagok szívében visszhangra talál, s mely minden igaz ref. ember kebelét a gondviselés iránti hálaérzettel tölti el, — az t. i. hogy ebben az évben méltóságod püspöki hivataloskodásának a 30-dik éve is betelt. — 30 esztendő! Valóban, az isteni gondviselés véghetetlen kegyelme csakis egyes kiválasztottjait ajándékozhatja meg azzal, hogy ily magas állást ily hosszú ideig fiatal erővel, egészségben viselhessenek. Hiszen egyes kisebb tisztviselők, kik 30 évig hivataloskodnak, alig várják, hogy hivatalukat elhagyhassák s dicsekedve hivatkoznak hosszú, 30 éves hivatalos működésükre. Éppen ellenkezőleg méltóságod, ki 55 éve foglalta el lelkészi állását, mely idő alatt nemcsak híveinek volt buzgó lelkipásztora, hanem 30 éven át közbizodalomtól környezetett püspöke és bölcs kormányzója is tisztánbeli egyházkerületünknek s e mellett is nem hogy a jól megérdemelt nyugalmas életre gondolna, ellenkezőleg ma is fiatal erővel s tevékenységgel vezeti egyházkerületünk kormányát. Nem egyszer hallottam méltóságod ezen szavait, melyeket szó szerint idézhetek: „csak erőt és egészséget adjon nekem a mennyei gondviselés, örömmel szentefem életemet, munkaerőmet szeretett egyházkerületemnek.“

Főtitelendő és Méltóságos Püspök úr!

Vannak egyesek, kik bizonyos csodatevő jelenségekben hisznek; sebeiknek balzsamát, bánatos szívüknek orvoslását valamely csodatevő erőttől remélik és várják s ezért nagyobb búcsújárásokra, fásasztó zarándoklásokra szánják el magokat ezen hő vágyuk teljesülése végett. Mi, protestánsok ilyen csodatevő jelenségekben nem hiszünk; egyházunk hitelvei ilyen csodatevő erőket nem ismernek el. De mégis, a magyar ref. egyház híveinek szívében mintha volna bizonyos hajlam az ilyen csodatevő ráhatások iránt! Csakhogy a mi egyházunk tagjai nem élettelen tárgyaktól remélik szívceik bánatának, égő sebeiknek orvoslását elérni, hanem élő vezérférjainkat, különösen lelkészeinket ruházzák fel képzeletökben ilyen csodatevő hatalommal s azoknak Istenhez emelkedő, magasztos imáját meghallgatva, szereznek enyhítő irt vérző sebeikre. Ilyen magasztos, ilyen csodatevő hatalmat tulajdonítanak ma a magyar ref. egyház hívei Kun Bertalan püspök imájának. Hallottam én nem egy hívüinktől, kinek szívét a sors csapásai összeomlással fenyegették, miszerint egyetlen vágyuk az, hogy Kun Bertalan imáját még egyszer meghallhassák. Tudom nem egy hívüinktől, a ki megtörve az élet sujtoló keze által, elkeseredve, kétségbeesve jött az Isten házába meghallgatni még egyszer Kun Bertalannak Istenhez emelkedő, buzgó imáját. — Kun Bertalan imája vigaszt és enyhülést szerzett bánatos lelkének; visszanyerte Istenben vetett bizodalját, megbékélve a társadalommal s embertársaival, erőt és kitartást szerzett az élet tovább folytatására.

És bizonyára nem hiában nevezzük Kun Bertalant a „legszebb imádkozó“-nak. Az ő buzgó, Istenhez emelő imáját hallva, — melyben ihletett ajkairól Istennek ígéje szól, — a hitetlen megtanul bizni Istenben, a csüggedő remél és a bánatba merült megvigasztalódik.

Azt a kérést intézzük mi itt e helyen a mennyei gondviseléshez, — de nem kérés, fohász az, melyet az egek urához emelünk: — Isten, magyarok Istene, engedd, hogy ezen köztisztelőben álló, nagy emberünk hívei boldogítására sokáig viselhesse még főpásztori hivatalát!

Isten, magyarok Istene, ki évszázadokon keresztül fogadtad véghetetlen kegyelmedbe egyházunkat, s védelmezted ezt a végromlás ellen: — hallgasd meg ma is buzgó fohászunkat! Áldd meg egyházunk legfőbb lelki vezetőjét, Kun Bertalant egészséggel és magas élet korral! És én, ki a mennyei gondviselésben feltétlenül bízom, hiszem azt, hogy 2 millió léleknek forró óhajtását, buzgó imáját meg fogja hallgatni.

A gondviselésnek ilyen kegyelmében bízva, a jövő iránt ily reményekkel eltelve, üdvözlöm még egyszer méltóságodat szívem mélyéből, kérve a mennyei gondviselést, hogy méltóságodat ezer éves hazánk boldogítására, magyar ref. egyházunknak s tiszáninneneni egyházkerületünknek dicsőségére, családja örömére, boldogságban, megelégedésben igen sokáig éltesse!

A lélek-sugallta, szónoki hévvel előadott beszéd édes-bús emlékeket vert fel a már-már 80 éves aggastyán szívében, a ki nem bírván eltitkolni a helyi körülmények által is élesített apai fájdalmait, úgy érezte, mintha idegen volna az őt körülözönlő fényben és örömben. Mindamellett forró köszönettel adózott a tiszteletnek tüntető kifejezése miatt s úgy tekintette azokat, mint a melyekkel az ő életének borús alkonyát kívánta az egyház, az egyházmegye, a város és a fáklyás menetben tényleges részt vett főiskolai és képezdei ifjúság megfényesíteni, megédesíteni. Biztosította a tisztelgőket, hogy e nap felemelő emlékeit sírjába viszi s onnan is áldólag fog visszagondolni Sárospatak városának egyetértő népére, a sárospataki ref. egyház Istennek tetsző áldozataira és alkotásaira.

Mint a bibliai Simeon, úgy tűnt fel a búcsuzó püspök a tisztelgő közönség előtt, a mely imádkozni kívánt inkább, mint éljenezni: imádkozni az élte közeli végére gondoló főpap tartós egészségeért.

* * *

Másnap, október 4-én folyt le a megújított templom ünnepélyes megnyitása, a pap- és esperes-avatás, a püspöki jubileum harmadik részlete és a Tompa-szobor leleplezése.

A kerület hivatalosain kívül számos jóbarátot és idegent vonzott a többszörös ünnep Sárospatakra s ide vonta részint az ünneplő egyház, részint a kerület jubiláris püspöke iránt való figyelem Zemplénvármegye dísz-küldöttségét is a főispánnal, *Molnár Istvánnal* élén és a zemplénmegyei honvédek tisztikarát a *Ceibur László* őrnagy vezérlete alatt.

A harangok első megkondulására özönlött a nép a tetemesen megújított s egészben megszépített templom felé, hogy gyönyörködjék annak előnyös átalakulásában. A küldöttségek a főiskola udvarán és a paplakon gyülekeztek s innen indultak el a harmadik harangszóra, hogy fentartott helyeiket a már zsúfolásig megtelt templomban elfoglalják. Újnak tűnt itt fel minden. A középső hajó repedezett boltozata helyén izlésesen festett s mesterileg szerkesztett boltozatszerű mennyezet, az Űr-asztala körül csinos vasrácsoszat, rajta gazdag arany-díszítésű bársony-takaró, s ugyanilyen dísz a katedrán az anyaszentegyház buzgó leányainak ajándékából; a kopott kövezet helyén csinos keramit-szőnyeg, a rozoga ablakok helyén vas-szerkezetbe foglalt színes- és tej-üveg-lapok; a padokon, a ezin-termeken, az orgonán, a tornyon és templomon, künn és benn mindenütt a költséges és izléses alkotás nyomai. A világi hatóság, a mely bezáratta, mint életveszélyest s az egyházkerület, a mely 6000 frt adománynyal járult az újjáalkotás költségeihez, egyaránt megelégedéssel

pihentette meg tekintetét a több, mint 20,000 frtos munka eredményein.

A Mózer-alkotta s Angszter-javitotta 24 változatu orgona hangjai mellett, a „Szent Isten noha néked“ és a 74-dik dicséret három első versének eléneklése után, a főiskolai énekkar művészi dala készítette elő az ünneplő közönséget a jubilans püspök templom-avató szép imájára, a mely a következő:

* * *

Nagy Isten, örökkévaló és mindenható Felség! kinek létben nincs semmi változás, sőt a változásnak még csak árnyéka sem; mi pedig, emberek, és a mi kezünknek legremekebb munkái is, folytonos változásnak vagyunk alávetve, — úgyanyyira, hogy azokat az idő nemcsak megviseli velünk együtt, hanem azokat, legyenek bár az emberi kezek legerősebb építményei, romba dönti, a földdel egyenlőkké teszi.

Világos bizonyosága ennek, ime e szent hajlék, melynek megújított falai közt ma imádásodra egybegyűltünk. Alig repült el ennek alkotmánya felett a végtelen időből egy rövid század, azon időtől, midőn ezt apáink buzgósága tiszteletedre emelte, máris megbontották ezt az idő viszontagságai, új alapokat kellett ennek rakni, falait új ruhába öltöztetni, hogy szívünk remegés nélkül imádhassa ebben szent nevedet, s hallgathassa evangyéliomi szent igédben az örökéletnek beszédét.

Jól tudjuk ugyan, hogy Te, kit az egeknek egei be nem foghatnak, kézzel csinált templomokban nem lakol; jól tudjuk, hogy Te, kinek dicsőségedet, s tündöklő hatalmatat ön kezéd remek műve, a természet temploma sem képes teljesen vissza-sugározni, nem attól méred imánk, s ez által kifejezett buzgóságunk s tiszteletünk becsét, hogy pompában ragyogó, vagy szegényes oltárok mellől emeljük-e azt Te hozzád; hanem hogy szívünk hittel és bizalommal nyilik-e meg előtted. Templomodat találod te felépítve szívünkben mindenütt, hol a hegyből eredő vizék kristály forrásainál, a virágokkal ékesített mezőn, az aranykalászokkal borított halmokon vagy az ég felé emelkedő cédrusok koronáit csodálva, s ezekben hatalmatat szemlélve, megálunk. Mindazonáltal jól esik tudnunk, hogy szent tetszésed szerint cselekszünk, ha vallásos hitünk és buzgóságunk együttes nyilváníthatása végett, templomot építünk magunknak, s innen emelkedhetik ajkainkról a hálaadó ének és ima Te hozzád. Azért újítottuk és erősítettük meg e százados hajlékot is, hol imája után, kegyelmedért sóhajtozó, annyi lélek uyert már tőled meg-

nyugtató választ és annyi fájó s bánatos szív gyógyító vigasztalást, melyért vedd e gyülekezet legmélyebb háláját.

Vedd atyai oltalmad alá azért jó atyánk! ezen tiszteletedre megújított templomot. Külsőleg védelmezd ezt az idő romboló hatása ellen, melynek vas fogai lassanként minden művet megemésztének; cselekedd, hogy ennek falai felett, melyeknek köveit az áldozatkészség hordta össze, s a műszorgalom egybe rakván, a Te házaddá emelte, még a természeti viharok is kímélően vonuljanak el; — tedd ezt olyanná, mint ama szent hajdani templomot, mely romjaiból nem fényesebben, de dicsőségesebben emelkedett ki, mivel minden, ki abba belépett, érezte, hogy annak szorgalmas gyakorlása által ő is Istennek templomává lesz lélekszerint. Bensőképpen pedig tedd ezt a hívők lelki templomává, melybe a ki belép, lelkesedjék fel a Te lélekben és igazságban álló tiszteletedre; gyűljön fel szívében a hit, remény és szeretet égi lángja s érezze, hogy *mely gyönyörűséges dolog az Ur házában lakni!*

Tedd e hajlékot óh Uram, továbbra is evangyéliomi igéd szentélyévé; vegyenek itt közöttünk hathatós előmenetelt a kegyesség, isteni félelem, a lelkiismeret-szabadság, az igaz keresztyéni szeretet és műveltség; találjon itt biztos helyet az igaz és szabad szó, midőn az emberek balítélete s rosszakarata miatt üldöztetik. Merítsen itt vigaszt a bánatos szív, gyógyulást a kedveseinek elvesztése felett bánkódó, bátorságot az élet komoly harcaiban megfáradt lélek. Cselekedd óh atyánk! hogy soha e szent falak közt, a te evangyéliomi igéd után szomjuhozó gyülekezet lelki eledelben és italban meg ne fogyatkozzék.

Igy avasd fel óh atyánk! ez új mezbe öltöztetett hajlékot; — hadd újuljon meg ennek falai közt az itt hirdetendő evangyéliomi ige; az itt kiszolgáltató kegyelmi eszközök által minden ide betérő hívednek vallásos hite, a szent dolgok iránt való buzgósága; hogy hallják mindenkor az Urnak eme hívogató szavát: „*Órizz meg a te lábaidat, mikor az én házamba lépsz, hogy hajlandó légy a hallgatásra*“ (Pred. 5. 3.); s „*Oldozd le saruidat, mert szent ez a föld, a melyen állasz.*“ Így leend ez a hívők „lelki templomává, hol a holt kövek is megelevenednek“ a Te lélekben és igazságban való imádásod által. Ámen.

* * *

A szívek mélyéig ható s égig emelő püspöki ima és az egyház egyes énekkarának erre következtet remek éneke után, az ünneplő egyházközség lelkipásztora, *Bálint Dezső* tartott alkalmi beszédet, Esdrás V. r. 11. versének eme szavai felett: „*Mi a menny és föld*

Istenének szolgálói vagyunk, azért újra építettük e házat, a mely ennek előtte sok esztendővel építetett volt..“ Bevezetés gyanánt üdvözölte először a tiszáninzeni egyházkerületet, a miért nemcsak segélyét nyújtotta készséggel a nehéz helyzetbe sodródott sárospataki egyházközségnek, hanem eljött megszentelni ennek a bevégzett munka felett érzett gyönyörüségét is, sőt elhozta magával az anyaszentegyház ifjú apostolait is, hogy itt mintegy ihletet merítsenek az egyházépítő munka folytatására. Üdvözölte az a.-zempléni egyházmegyét az erkölesi támogatásért, s a polgári megye képviselőjét, a mely bizonyosságot tett a mellett, hogy „ott, a hol Istennek lelke tiszteletet követelő alkotásokban nyilatkozik, az egy hazának gyermekeit nem szakíthatja el egymástól semmi földi érdek, nem még a hitvallások különbözősége sem.“ Üdvözölte a búban-örömben testvér főiskolát, a mely a templom nélküli egyházközségnek menhelyet adott; a saját szeretett gyülekezetét, a melynek aggodalmait az Isten ime eloszlatta és jó munkájában s erejét haladó áldozataiért kegyelmesen megsegítette. Majd a felvett szöveg alapján köztetszés mellett fejtegette, hogy mi sarkalta a sárospataki egyház tagjait templomuk építésében; t. i. 1. *A hagyományok iránti tisztelet.* 2. *Az Úr házának javai után való benső vágyakozás.* A történeti visszapillantásokkal fűszerezett beszéd a maga több oldalú alkalmiságával méltó tolmácsa volt a nagy vállalkozásában szép sikerhez jutott egyház-község ünnepi örvendezésének.

A polgári énekkar dícséretes szereplése után bevégződván a templomi ünnepély első főrésze, nyomban következett reá a második: az esperes és pap-avatás, az itt egész terjedelmében olvasható, valóságos és hazafias ihletet lehellő püspöki beszéddel.

* * *

*Főtiszteletű egyházkerületi gyűlés!
Mélyen tisztelt gyülekezet!*

Minden erkölesi testület, mely virágzásának örvendeni óhajt, bizonyos erkölesi elvek, szabályok által igyekszik egy tömör s egyetértő testületté összefűzni a maga tagjait, hogy azon célt, melyet maga eleibe tűzött, annál biztosabban, könnyebben s eredményekben gazdagabban érhesse el. Ezen elveket és szabályokat nem elég csupán a testületek megállapításakor kellő figyelemben részesíteni, hanem ezeket az idő és a körülmények kívánalmái szerint változtatni, módosítani is szükséges annyiszor, a mennyiszor ezt a változó társadalmi viszonyok követelik, nehogy az erkölesi testület a kor szellemétől elmaradjon, s ezáltal kitűzött áldásos céljainak elérésében akadályozva legyen. Az alapelveket,

szabályokat azonban, melyeken a társulat léte, fenmaradása nyugszik, és melyek annak céljával szoros összefüggésben vannak, szem elől eltéveszteni soha sem szabad, — másokkal feleserélni nem tanácsos, mivel az esetben az alkotmány alapkövei hullnak ki az építményből, s az csakhamar összedől.

Ev. ref. egyházunk, hála a gondviselésnek, s minden időbeli vezérférfiainak, ezen igazságot mindig szem előtt tartotta s híven követte, elannyira, hogy bizton kimondhatjuk, mely szerint a különböző hitfelekezetek gyakori ellenséges áramlatai közt, ez az elvhűség volt palladiuma, mely azt fentartotta, Krisztus szent evangéliumát ölelvén szívéhez, s ennek elveit tartván léte s fenmaradása főalapjául.

Ha lehetett idő valaha, midőn szükség volt, hogy erre figyeljünk, azon századok lefolyása alatt, melyeket ev. ref. egyházunk sok küzdelmek között átélt: bizonyynyal a mai idő az, kivált magyar hazánkban, — midőn az egymás mellett fennálló hitfelekezeteket, a törvénybe ígatott vallás-egyenlőség alapján, az állam az egymással való szabad versenyre bocsátotta, a nélkül azonban hogy a fennállhatásra a módokat, eszközöket egyenlökké tette volna minden hitfelekezetre nézve.

Ezen felette fontos körülménynek meggondolása, s az ebből folyó kötelesség érzetében kívánok azért én ma hozzátok szólani, felavatandó ifjú lelkésztársaim s utasítást adni arra, hogy az államnak a hitfelekezetekkel és ezeknek egymással való új viszonyai közt, minő irányt kövessetek az evangéliomi szolgálat terén, hogy ez által úgy egyházunk jólétét, — mint e, hazánkra felderült új ezredévben, ennek előhaladását s felvirágzását biztosan mozdítsátok elő.

Az elmondottak után 1-ször is arra hívlak fel titeket, hogy maradjatok tántoríthatatlan hívei a Krisztus evangéliomának, „*mely Istennek hatalma minden hívőnek idvességére.*“ Ennek igaz hirdetése legyen, lelkészi kötelességeitek első teendője; ez legyen az alap, melyre ennek körében mindent építsetek, mivel a történelem s ebből merített tapasztalatok, még soha a tudománynak erkölcsi és szellemi hatalmát, meggyőzőbben nem igazolták, mint a Krisztus evangéliomáét.

Tudjuk ugyanis, hogy ennek hatalma vetkeztette ki az emberiséget régi vad és míveletlen állapotából, ez nyitotta meg szívét nemesebb erkölcsi érzelmeknek, lelkét magasabb és boldogítóbb eszméknek, gondolatoknak, s így tette alkalmassá az egyes nemzeteket, népeket a társadalmi míveltség s erények befogadására. Saját magyar népünk — erre a legközelebbi példa. Bizonyos

dolog, hogy a mely lelki és erkölcsi nemesebb erők magyar népünkben — a pogány vallás követése mellett — míveletlenül heverték, mindazok a keresztyén hit s evangyéliomi tudomány égi lehelletétől keltek új életre, s indultak nemesebb munkásságnak; így ment elő életre képes magyar népünk, a Jézus evangyéliomi tudományának világánál, a művelődés áldásaiban.

Jövőre is ettől várhatja nemzetünk a legszükségesebb lelki s erkölcsi erőket; ez lesz képes arra, hogy Istenbe vetett bizalmunkat fokozza a megpróbáltatások idején; akaraterőnket, lelkesedésünket emelje a bekövetkezhető veszélyek óráiban; ez edzi meg karjainkat, ez gyűjt bölcseséget kormányzóink elméjében, hogy nemzeti szabadságunk s állami egységünk megvédésére, a hazaszeretet oltárához összegyűjtse az igaz honfiakat. Ezeket, sőt ezeknél nagyobb áldásokat is várhatunk jövőben édes magyar hazánkra, ha hitünk s hazaszeretetünk zászlójára e jelige lesz állandóan felírva: *„A Krisztusnak evangyélioma Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére,“* mivel akkor minden nemzeti intézményünkre, melyek a multból számunkra felmaradtak és áldásosoknak bizonyultak, valamint a jövőben létesülendőkre, mint még fejlődő plántákra, evangyéliomi hitünk üde forrásából fogjuk hordani a harmat-cseppeket, melyek azokat nevelik és táplálják. Ezek mellett, az ebből folyó erkölcsi törvények fogván nevelni és vezérleni az egymásután következő nemzedékeket: ezek fognak nevelni édes magyar hazánknak Nehémiásokat, kik éjjelnappal őrt fognak állani a haza védfalain s megőrzik ezt külsőbelső ellenségektől.

A Krisztus evangyélioma legyen azért lelkesítő szellemetek nektek is ifjú lelkésztársaim, hogy ez iránt való tántorithatlan hűséggel nevelhessétek s tarthassátok meg a pásztorságtok alá bízott híveiteket is.

2. Arra kérlek továbbá titeket, hogy ne csak hűséggel, de a szeretet lelkével is hirdessétek nekik az evangyéliomot, hogy ha hallandják ennek igéit saját híveitek, vagy más hit felekezethez tartozó testvéreink: lelkesüljenek ez által ők is az általános emberszeretet gyakorlására. Neknek, kik a lelkészi pályára szántátok el magatokat, tudnotok kell, hogy a szeretetből teremnek a léleknek legszebb gyümölcsei, s ez az első és legnagyobb parancsolat; ez boldogítóbb az igazságnál, drágább a tudmánynál, még a hitnél és reménységnél is; mivel meg vagy on írva, hogy mindezen erkölcsi drága kincsek csak a szeretet által gyümölcsöznek leggazdagabban. Megmaradnak a hit, reménység, szeretet, ezek között *legnagyobb, legtartósabb a szeretet*

— mert erősebb a halálnál, és tartósabb a koporsónál, mivel túléli mind a kettőt.

Ily nagy hatalma levén a szeretetnek az emberi szívek felett, mire kötelezhetnélek leginkább titeket, mint ezen isteni erőnek, a szeretetnek gyakorlására, mely uralkodik az emberek erkölesi világa felett, melynek felöltözése által megújul ez a világ, melyet ezerféle szeszélyes indulatok, hajlandóságok ostromolnak; megújul, mint jótékony eső után a szomjas föld, a hervadásnak indult növényzet; eltűnnek lelki világunk legmérgeesebb ellenségei: az irigység, a boszúállás, s a mindent maga részére követelő önzés, a mindent homályosan látó vakhit, mely embertársát hite, vallásos meggyőződése miatt üldözi, a társadalom békéjét, nyugalomát feldúlja különböző aljas ürügyek leple alatt s a törvény mindenkit egyaránt kötelező ereje helyett, vad erőszakot akar plántálni a társadalomba, az einberiség átkául, mely hazánkban némelyeknél még mai-napilag is veszélyesen kísért.

De minek rajzoljam e szomorú képet tovább? A szeretet lelke lesz képes erkölesi életünk ezen mérges növényeit is kiirtani, igen, a szeretet lelke, a melyet ti minden viszonyok közt ápolni, terjeszteni kötelesek lesztek.

3. Végre felhívlak titeket arra, hogy a szeretet lelkével hirdett evangyéliumi tudomány mellé kössétek a tántoríthatlan hazaszeretet hirdetését és követését. Hirdessétek szöszékből, kiáltások még a *háztöről* is, hogy az igaz hit szeretettel s ebből folyó jó cselekedetekkel párosítva boldogít, s hazaszeretetre is ezzel összeköttetésben lelkesít; de a vakhitnek, a fanatismusnak a jó cselekedetekhez semmi köze! Ez csak egyenetlenséget szül családban, egyházban a polgárok közt; különböző hitüeket, nemzetiségüeket üldöz, sőt halálra kerget; ez csak álare gyanánt ölti fel a hazaszeretet szent palástját.

Hirdessétek tehát igaz hittel párosúlt szeretetből, hogy azon földet, melyen először láttuk felkelni bölesök felett az áldott napot; azon földet, mely áldásaival táplál bennünket; azon társadalmat, államot, mely ugyanazon törvények, jogok és szabadság élvezete, s mely ugyanazon nemzeti szokások, erkölesök paizsa alatt egyesít bennünket egy nemzetté, — azt szívből kell szeretnünk, mert az nem egy érzéketlen darab föld, — mint ezt némely lelketlen apostolok hirdetik; ez egy nemesen érző, gondolkodó erkölesi testület, egy nemesen érző édes anya, mely minden gyermekét egyaránt kebléhez öleli, táplálja, ki arra, gyermeki viszont-szeretetével érdemessé teszi magát. Ki nem így

gondolkozik, az hazaáruló, az a hazai kenyérre nem érdemes, mert az tulajdon édes anyja szívébe döf gyilkos fegyvert.

Ime, tisztelt ifjú Atyámfiak! igyekeztem az egyház és az állam közt, jelenleg fenforgó körülményekhez képest utasítást adni nektek az evangéliumi szolgálatra. Vessetek számot most már magatokkal, vajjon éreztek-e magatokban erőt, az előadott kötelességek és utasítások szellemében, a lelkési szolgálatra és Isten országának építésére? ha igen, akkor örömmel bocsátunk ki titeket szent hivatalotok további folytatására, s örömet avatunk fel a szent hivatalra.

De mielőtt ez történnék, — nyilvánítsátok ebbeli szabad elhatározástokat: megfelelővén következő kérdéseimre:

1. Megvagytok-e győződve a Krisztus evangéliomának isteni eredete és boldogító volta felől?

2. Benső hivatástokat követve, vállaltjátok-e el e nagy felelősséggel járó hivatalt?

3. Készek vagytok-e magatokat esküvel is lekötelezni arra, hogy a Krisztus evangéliomát hűséggel, szeretet lelkével fogjátok hirdetni és követni?

Igenlő válasz után a püspök így áldá meg őket:

A kegyelemnek Atyja, ki elkezdte ti bennetek a jót, végezze is el azt a maga dicsőségére, anyaszentegyháza javára. Neveljen titeket a hitben, reményben és szeretetben. Legyetek hívek mind halálig, hogy elvehessétek az élet koronáját.

* * *

A beszéd végeztével és a püspöki áldás elhangzása után, felolvasta a jegyzői kar a felavatandó lelkészek életrajzeit, s ez megtörténvén, letették a szokásos hivatalos esküt, a mit a közönség állva és tiszteletteljes figyelemmel hallgatott meg.

A püspök, a 37. dicséret első versének a felavatandók által való buzgó éneklése közben, leszállott a szószékről és az Úr asztalához lépett, hogy esperes-társaival a felavatási szertartást befejezze.

Előbb a szintén felavatásra váró espereseket, u. m. *Fejes Istvánt* (f.-zempléni), *Keresztúry Józsefet* (a.-zempléni) és *id. Kapossy Györgyöt* (tornai), majd 26 ifjú lelkészt hatalmaztak fel a szokásos kibocsátó igékkel s kéznek főre való tétele által is hivataluk további folytatására; az espereseket a szokásos testvéri csókkal, az ifju lelkészeket kézfogással is eljegyezvén a közös szent ügy szolgálatára.

A felavatott ifjú lelkészek a következők: *Abaujból*: Béky János n.-bozsvai, Demjén István pusztafalui, Höresik Lajos vilmányi; *Alsó-Borsodból*: Andó Lajos t.-keszi, Kovács Károly t.-palkonyai, Kovács

Mihály hevesi, Sólyom Barna eger-lövői, Szabó András vattai, Szabó Bertalan papii, Csik Dániel miskolci gimn. vallás tanár, dr. Tüdős István sárospataki theologiai tanár; *Felső-Borsodból*: Batta József kelesényi, Dakó Lajos borsodi, Sáfrány Lajos lád-besenyői; *Gömörből*: Dusza János gicei, Magyar István beretkei, Szabados László imolai; *Tornából*: Fodor György perkupai, Jakab János bódva-lenkei, Nagy Barna szinpetrii; *Ungból*: Köröskényi István beési; *Alsó Zemplénből*: Kenyeressy Árpád t.-lúczy, Kónya József h.-kaki; *Felső-Zemplénből*: Botka Bertalan miglészi, Péter Mihály k.-azari, Réz László homonnai lelkészek.

Az egész templomi szertartás a püspök hálaadó és megáldó imájával s gyülekezeti énekkel végződött. Október 4-dike a király neve napja is lévén, buzgón könyörgött a nemzet édes atyjának békés, boldog s állandó uralkodásáért, a haza, a felekezetek, a város s közelebbtről az ev. ref. egyház tartós boldogságáért is.

Az ezerekből álló gyülekezet a jubilans püspök iránt érzett tiszteletében megerősödve, a protestantizmus lelkétől ihletetten, a zsoltárköltő eme jó kívánságaival hagyta el az imádságnak házát: „légyen békesség a te kerítésedben és csendesség a te tornyodban; légyen békesség te benned mindörökké!”

* * *

Istenitisztelet után a paplakon folyt le a püspöki jubileum harmadik részlete: *a küldöttségek tisztelgése és fogadása.*

A jubilans gyöngéledésére és szívbeli gyászára való tekintetből a küldöttségek lehetőleg összevonatván, első sorban az egyházkerület és a sárospataki főiskola egybeolvadt s a paplak által be sem fogadható nagy küldöttsége tisztelgett. Szónoka *Bernáth Elemér* volt, mint hivatalára nézve legidősebb egyházmegyei gondnok. Feledhetetlen szép jelenet fejlődött ki. Az ünnepiesen öltözött tisztas alakokkal zsúfolásig megtelt teremben ott állott a daliás férfiú az ősz pátriárkha előtt s a tisztelgők mélységes megilletődése s feltolakodó könyei között szólott eképen:

*Főtisztelendő és Méltóságos Püspök úr!
Szeretett Főpásztorunk!*

A tisztáninni evangyéliom szerint reformált egyházkerület s a sárospataki főiskola jelent meg Méltóságod előtt, hogy 30 éves püspöki jubileuma alkalmából szeretetének, mély tiszteletének és őszinte ragaszkodásának kifejezést adjon.

Öröm és büszkeség érzete tölti el kebleinket, midőn e szép és magasztos ünnepen a tisztelgők sorában Főpásztorunk előtt megjelenhetünk.

Öröm, hogy az isteni gondviselés megengedte azt, hogy Méltóságod 80-ik életévében, püspökké történt választásának 30-ik évfordulóját teljes testi és szellemi erőben érthette meg.

S büszkeség, hogy a mi szeretve tisztelt Püspökünk ez idő szerint elnöke és vezére nemcsak a mi tiszáninneri egyházkerületünknek, hanem az egész egyetemes ref. egyháznak.

Méltóságod hosszú és áldásos egyházi hivatalos működése alatt a mi ref. egyházunk nagy és nevezetes alkotásokat hozott létre, elég ezek között felemlítenem az 1881-ik évi debreceni s az 1891-ik évi budapesti zsinatokon alkotott törvényeket.

Ez alkotásokat, mint általában a mi egyházi működésünket, mindenkor az egyházunk iránti törhetlen hűség, a felvilágosodás és szabadság szelleme, s a tántoríthatlan hazaszeretet lengte át, s ebből az oroszlán rész Méltóságodat illeti, a ki mindkét zsinatnak egyik vezérlő lelke, az utóbbinak éppen elnöke is volt.

Igen, mert Méltóságod nemes és fenkölt gondolkozása mindenkor megtalálta az összekötő ígét a két legnemesebb eszme: az Isten és haza eszméje között.

Hű tolmácsa és — ha kellett — bátor harcosa volt mindég annak a mindnyájunk által vallott nézetnek, hogy az igaz vallásosság a haza érdekcivel ellentétben nem állhat, sőt ellenkezőleg, az államnak és az egyháznak mindenkor karöltve kell járni a nagy és maradandó alkotások létrehozásában.

Ezért tiszteljük mi Méltóságod személyében egyaránt a bölcs egyháznagyot s a valódi igaz hazafit.

De mi a tiszáninneri egyházkerület tagjai egyúttal hálánkat is jöttünk leróvni a jubileum alkalmából; hálánkat, mert hiszen mi mindnyájan, kevés kivétellel, kik itt vagyunk, a Méltóságod bölcs vezetése alatt foglaltuk el az egyház és a tanügy terén hivatalos működésünket. Tanítványai vagyunk valamennyien s c tanítványok üdvözlik most szeretettel és tisztelettel, a jó, az igaz, a bölcs mestert.

A mi egyházunk szegény ahoz, hogy földi javakban róvja le kötelezettségét a nagyjaink által kifejtett odaadó munkásságért, azt hoztuk tehát, a mivel rendelkezünk: a szeretet, a tisztelet és elismerés virágaiból font koszorút. E koszorút nyújtjuk át Méltóságodnak 30 éves püspöki jubileuma alkalmából, azzal a hő óhaj-tással, hogy az isteni Gondviselés Méltóságodat az egyház és a haza javára még sokáig éltesse!

* * *

Mintha nem is tisztelgés, hanem búcsuzkodás lett volna az, a mi itt lefolyt. A hála és tisztelet érzelmeibe belevegyült a mesterökért

rajongó tanítványok félelem-érzete is, élénk sajnálata annak, hogy az a 30 éven át egyre erősödött szép és áldásos viszony, a melyet a kerület és ennek püspöke között az Istenség jóakarata és a közbizodalom szült és tartott fenn, immár véghatára felé siet. Ilyen bánatos érzés hatása alatt állott maga a jubiláns is, a kit a kerület hódolata s e hódolatnak a szónok beszédében híven tolmácsolt bensősége pillanatokra elérzékenyített. Válasza a papi szerénység és alázatosság tipikus nyilatkozataiból állott. Püspökségének s egész nyilvános életének minden sikerét a jóságos Istennek és annak a szeretetnek tulajdonította, a mely embertársai és az egész kerület részéről soha eléggé meg nem hálálható osztályrészévé lett. Új nemzedék támadt körülte, de a régiek szeretetének örökségével s ő boldog, hogy ez az új nemzedék ő iránta fiúi bizodalommal és ragaszkodással viseltetik. Ezt tartja munkás, küzdelmes és sok fájdalommal megszakgatott pályafutásában a legedesebb és semmi által ki nem pótolható jutalomnak. Magas életkorára gondolva, mélyen megilletődötten kérte a tisztelgőket, hogy szeressék őt, még netaláni gyöngeségeiben is a számára kimért élet véghatáráig s ne feledjék el akkor sem, mikor ő már imádott Krisztusa keblén fog pihenni, várván földi életének kegyelmes megítéltetését. A szónokot több másokkal együtt megölelte, a kikkel lehetett, kezét fogot s külön-külön is volt mindenkihez egy-egy édes, egy-egy bucsuzó szava, egy-egy köszönete és jó kívánsága.

Másodikul tisztelkedett Zemplén vármegye küldöttsége, a melyet maga a főispán vezetett. A disz-magyarba öltözött küldöttség a daliás időkre emlékeztetett s már ilyen külső megjelenésével is kiváló tiszteletének adta lekötelező bizonyosságát. A hivatalos kötelességen felül hozta a küldöttséget, — mint szónokuk mondá — a szivbeli is, a mit egy vallásához és hazájához hű püspök iránt minden igaz honfinak éreznie kell. Szerencsésnek vallotta a tiszáninneri egyházkerületet, hogy Kun Bertalant 30 év óta vallhatja püspökének s melegen kívánta, hogy hiveitől s mindenkitől szeretve és tisztelve még sokáig éljen.

A jubiláns meghatottan köszönte meg Zemplén vármegyének ezt az iránta már másodizben kimutatott figyelmességét s a főispánt és a tisztelgőket nagyobb részben jó ismerősök gyanánt üdvözölve, multjához méltó jövendőt kívánt a küldöttség által Zemplén vármegyének s a küldöttség minden tagjától kézfogással bucsuzott el.

A harmadik küldöttség a honvéd-tisztikaré, negyedik a sárospataki zsidó-hitközségé, ötödik a városé, hatodik a debreczeni főiskoláé, hetedik a főiskolai ifjuságé volt. *Czibur* őrnagy katonás rövidséggel fejezte ki a honvéd tisztikar hazafias üdvözlését s szerencse kívánatait, *Róth Zsigmond* a sárospataki zsidó hitközség nevében

élénken ecsetelte azt a szoros viszonyt, a mely a hazafias zsidók és a protestánsok törekvései között újabb időben egyre világosabban látható s biztosította a jubilans aggastyánt, hogy nem conventionalis, de mélyen érzett tisztelet hozta őket a reformátusok püspöke elé, s ilyen tisztelettel kívánt áldást további életére. A városi küldöttség vezetője *dr. Lengyel Endre* orvos, a főiskola és egyházkerület szolgálatában megaggott régi bajtársa volt a jubilansnak s úgy szólt, mint a ki illetékes birája annak a 30 esztendőnek, a melyet a jubilans püspöki minőségben élt át. A városé mellett a maga üdvkivánatait is érzelmes szavakban tolmácsolta. A debreczeni főiskola üdvözlését *dr. Bartha Béla*, volt sárospataki jogtanár, a Tompa-szobor-ügy életre-keltője adta át, kinek két küldött-társa közül egyik (*S. Szabó József*) szintén a sárospataki főiskola egykori növendéke s a leleplezésre váró Tompa-szobor értelmi szerzője volt, a másik (*Nagy Zsigmond*) a „Debreczen“ czimű lap szerkesztője is. A sorban kissé megkésett küldöttség megjelenése feltűnően jól esett a jubilansnak s épen így a főiskolai ifjúságé is, a melyet az egyesületek elnökei alkottak s vezére *Putnok Pál* volt, a senior. Mindenik küldöttséghez azzal a melegséggel és nyájassággal intézte köszönő szavait, a mely lényének s egyéniségének sajátos varázsát képezi. A soron kívül jött s hozta a maga és egyháza üdvözlését a sárospataki róm. katolikusok esperes-plébánosa, *Szekerák Kálmán* és testvéries fogadtatásra talált.

A távoli tisztelők közül többen levélben, vagy sürgönyileg küldték jó kívánataikat a jubilansnak, így p. o. *Bánffy Dezső*, miniszterelnök, *Tisza Kálmán*, id. *Kiss Áron* püspök, *Baksay Sándor* esperes, *Comáromy László* kir. tanácsos, *Tarnay Gyula*, borsodmegyei alispán. (a megye nevében), *Soltész Károly* miskolci polgármester (Miskolcz város nevében), *Futó Mihály* hódmezővásárhelyi s *dr. Kovács Gábor*, miskolci gimn. igazgatók (az intézetek nevében), *Horváth Lajos* és *Nagy Sándor* volt országos képviselők, *Krüzseli Bálint*, *Lányi János*, *Kóródy Sándor* m.-szigeti jogtanárok, *Kájel József* dömsödi lelkész, volt pataki diák s a Fonciére Pesti Biztosító Társaság igazgatósága.

A sürgönyök az isteni tiszteletet és tisztelgéseket követő s a szintén jubilaris jellegű, több mint 200 terítékű dísz-ebéden, a főiskolai tornacsarnokban otvastattak fel, a hol az ünnepezt és ünneplők iránt való figyelemből az egyház buzgó leányai végezték a fásasztó felszolgálatot a papné és gondnokné felügyelete alatt.

* * *

Ebéd után történt meg a Tompa-szobor ünnepélyes leleplezése. A szobor a főiskolai botanikus kert közepén áll arcczal a vasút felé

vezető útnak, a collegium felé való fő-hajlással. Alja pátyi kő, mint Budapesten az Arany János-szoboré, maga a mellszobor bronzöntmény. Az egésznek tervezője s a szobornak alkotója *Holló Barnabás*, budapesti ismeretes ifju szobrász.

A „Magyar Irod. Önképző Társaság“ az egykori pataki diáknak, a „Népregék“ költőjének kívánt e szoborral látható emléket emelni s leróvni ezzel valamit abból a nagy tartozásból, a melylyel a nemzet Tompa Mihály szellemének még mindig adósa. A tiszánineni egyházközség, a melynek egykor Tompa országos büszkesége volt, azzal fejezte ki az ifjuság eme nemes ténye felett való elismerését, hogy testületileg vett részt a lélekemelő ünnepélyen s annak jegyzőkönyvében is emléket emel.

Részt vettek a leleplezésben: a főiskolai énekkar gyönyörű dalaival, részben Tompa szerzeményeivel; *dr. Tüdös István* theologiai tanár, az Önképző Társulat ez évi elnöke a költőt s papot jellemző ünnepi értekezésével; *Lévay József*, kerületünk tanácsbírája, Tompa költő-társa s volt barátja, mint a Magy. Tud. Akadémia és Kisfaludy-Társaság megbizottja a Tompa szellemét dicsőítő s a szobor építettő ifjuságra is fényt sugárzó beszédével; *dr. Finkey Ferencz*, az önképző-társulat mult évi elnöke, főiskolai jogtanár, a szobor-ügy fellendítője s betetőzője, a szobor történetének előadásával, *Lehoczky Béla* joghallgató ifjú a *László Andor* joghallgató s önképző társulati tag által írott pályanyertes óda, *Piskóthy Ferencz*, szintén jogh. ifjú a *Szuhay Benedek* kápolnai ev. ref. lelkész, egykori társulati tag és egyik szobor-tervező által készített ünnepi költemény elszavalásával, *Nagy Béla* theologus ifjú társulati alelnök a szobornak a társulat részéről a főiskola oltalmába való ajánlásával, *Radúcsi György* közigazgató pedig a szobor ünnepélyes átvételével s az ifjusághoz intézett buzdító s a közönséghez intézett köszönő szavakkal vett részt a kegyeletnek eme szép ünnepélyében.

* * *

A négyes ünnepély hatása lássék meg egész kerületünkön, az ünneplésben előljáró sárospataki ev. ref. egyházon és a sárospataki főiskolai ifjuság gondolkozásán s fénye, melege hassa át az övéinek szeretetéről újra jó bizonyosságot nyert jubilans püspök élte alkonyát a vajha még távoli véghatárig!

II.

A kerületi gyűlés határozatai.

1. Elnöklő püspökünk a közgyűlés tagjaihoz intézett szíves üdvözlő szavak után
a tanácskozást megnyitottnak jelentette ki.

2. *Br. Vay Béla* egyházkerületi főgondnok, akadályozva lévén a mostani közgyűlésünkön való megjelenésében,
a társelnöki szék elfoglalására — mint legidősebb egyházmegyei gondnok — *Bernáth Elemér* felsőzemléni gondnok kérésére fel.

3. A gyűlésre küldött képviselők igazoló levelei felolvasatván,
a megjelent képviselők igazoltattak.

4. Az elnökség jelentvén, hogy *Farkas Ábrahám*, gömöri egyházmegyei gondnok sürgönyileg, *br. Vay Elemér*, a.-borsodi tanácsbíró élőszoval mentették ki elmaradásukat,
E jelentés tudomásul vétetett s nevezettek eljárása az elmaradásukat nem igazolt képviselők figyelmébe ajánltatik.

5. A tornai egyházmegye 1896. augusztus 31-én Tornán tartott közgyűléséből jelenti, hogy az üresedésben állott esperesi hivatalt *Kapossy György* jablonczai lelkészszel töltötte be.
Közgyűlésünk a választást tudomásul veszi s a megválasztott esperest a tornai egyházmegye élén, a maga részéről is a legőszintébb jó kívánások kíséretében üdvözli.

6. Tavaszi közgyűlésünk, 9-ik jegyzőkönyvi szám alatt augusztus 15-ig terjedő határidővel, szavazást rendelt el a Mitirovics Gyula eltávozásával megüresedett egyházkerületi papfőjegyzői hivatal betöltésére. A szavazatok beadatván, az idő, közben elnöki aug. hó 19-re, Miskolczra összehívott szavazatbontó bizottság jelenti, hogy a beadott szavazatokból *Radácsi György*, sárospataki theol. tanárra s egyházkerületi tanácsbíróra esett 220, *Kérészy Barnára* 45, *Czinke Istvánra* 23, *Novák Lajosra* 22, s ezenkívül még többfelé oszlottak meg a szavazatok.

E jelentés szerint Radácsi György általános többséget nyervén, elnöklő püspökünk felhívta őt a hivatalos eskü letételére s ennek megtörténte után úgy az elnökség, mint az egész kerület nevében meleg szavak kíséretében s a legtéljesebb bizalommal és jó kívánságok között adta át neki a hivatal jelvényeit, mire elválasztott és felesküdt főjegyző hálás érzelmektől áthatott, lelkes és erős kötelességszeretetről tanuskodó beszéddel köszönte meg a kerület kitüntető bizodalját s székét a kerület közönsége részéről személye és jövődő hivataloskodása iránt táplált s eddigi buzgó és hivatott munkálkodása által igazolt sok édes reménység és szíves üdvözlések között elfoglalta.

7. Dr. Kovács Gábor egyházkerületünk világi főjegyzője, a miskolci gimnáziumnál elfoglalt igazgatói állására s ebből folyó nagy elfoglaltságára való hivatkozással, a mely ok miatt legtöbbször akadályozva van a kerületi gyűléseken való megjelenésben s jegyzői kötelességeinek óhajta szerint való teljesítésében: bejelenti az egyházkerületi világi főjegyzőségről való lemondását s kéri annak elfogadását.

Méltányolva dr. Kovács Gábornak felhozott okait, a főjegyzőségről való lemondását közgyűlésünk elfogadja. Nem mulaszthatja el azonban, hogy ez alkalommal a leköszönt világi főjegyzőnek azért a fáradhatatlan szorgalomért, odaadásért s minden elismerésre érdemes szolgálataokért, melyeket tíz éven keresztül, mint világi aljegyző, mintegy öt éven keresztül, mint világi főjegyző, egyházkerületünknek tett: legmelegebb köszönetét ne nyilvánítsa s jegyzőkönyvi megörökítéssel ne jutalmazza meg azt a buzgóságot, melylyel sokféle elfoglaltatása között is tudott magának időt találni az egyházkerület terheinek hordozására is.

Ezt a köszönetet és elismerését egyházkerületünk dr. Kovács Gábor volt világi főjegyzőnek jegyzőkönyvi kivonaton adja tudomására; egyúttal elrendeli a megüresedett főjegyzői hivatalnak jövő tavaszi közgyűlésnkre leendő be-

töltését s e czélból a szavazatoknak 1897. évi január 15-ig, a püspöki hivatalhoz leendő beadását, hogy a szavazatok történhető elágazása esetén, a püspök által összehivandó s a szavazatokat felbontó bizottság, még a tavaszi közgyűlés előtt újabb, szűkebb körű szavazást rendelhessen el.

8. Tekintettel a világi főjegyző lemondására s világi aljegyző távolmaradására, a világi jegyzői hivatal teendőinek végzésére elnökség Debreczeni Bertalan egyházkerületi világi tanácsbirót kérte fel.

9. Ugyancsak a szavazatbontó bizottság, tavaszi közgyűlésünk 8. sz. jegyzőkönyvi pontjában nyert megbízatása alapján, számba vevén egyidejűleg az egyházkerületi világi tanácsbiróságra beadott szavazatokat is, úgy találta, hogy br. Vay Elemér nyert 108, Dókus Gyula 87, Szentimrey Gyula 84, Bornemissza István 30 s még néhányan több-kevesebb szavazatot. A mely eredményhez képest a kerületi elnökség újabb szavazást rendelt el br. Vay Elemér és Dókus Gyula között szept. 25-ig terjedő határidővel. Az újabban beadott szavazatok az erre felkért bizottság által szintén felbontatván és összeheszmittatván, kitünt, hogy a beadott 354 érvényes szavazatból báró Vay Elemérrre esett 188, Dókus Gyulára 166 szavazat.

A szavazás eredményéhez képest br. Vay Elemér megválasztott világi tanácsbirónak kijelentett, a miről jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

10. A főjegyzőségre és világi tanácsbiróságra elrendelt szavazásnál hibás szavazatot adtak be: F. Dobsza, Karád, Luka, Ziliz, Nagy-Szelmencz. Nem szavaztak: A.-Borsodból Eger és Maklár, Abaujból Telkibánya; Alsó-Zemplénből Kis-Géres, Mogyaszó, Szomotor és Vis.

Mindazon egyházak lelkészei, a melyekből szavazatok nem érkeztek, a szokásos birságban elmarasztaltatnak s a birság behajtására az illető esperesek kéretnek fel.

11. Mecznér Béla, alsó-zempléni egyházmegyei gondnok indítványozza, hogy közszeretben és tiszteletben megaggott püspökünk 30 éves jubileuma s a sárospataki egyház nagy és

szerencsésen átalakított templomának ünnepélyes megnyitása alkalmából október hó 3 és 4-ik napjain Sárospatak városában lefolyt lélekemelő ünnepélyek és tisztelegések története lehető részletességgel megírassék és megörökíttessék.

Közgyűlésünk lelkes örömmel teszi ez indítványt magáévá s az október 3-diki és 4-diki ünnepélyek történetének részletes megörökítésére Radácsi György egyházkerületi papi főjegyzőt kéri fel.

12. Világi főjegyző lemondásával kapcsolatban indítványozza elnökség, hogy tekintettel a jegyzői kar sok és gyorsan végzendő teendőire s egyeseknek esetleges akadályoztatására, szervezzen a kerület még egy papi és egy világi aljegyzői-állást és ezeknek betöltésére nézve a szokott módon intézkedjék.

Ez indítványt kerületi gyűlésünk szívesen üdvözli, s a felszaporodott jegyzői teendők megosztása tekintetéből, két új aljegyzői állás rendszeresítését kimondja s azok egyikének papi, másiknak világi egyénnel leendő betöltését elrendeli, felhíván a szavazatra jogosított gyülekezeteket és főiskolát, hogy a világi főjegyzőségre beadandó szavazataikkal egyidejűleg egy papi és egy világi aljegyzőre is szavazzanak.

13. Radácsi György főjegyzővé való felesküvése után, rendelkezésére bocsátja egyházkerületünknek régebbi megbízatását s eddig viselt kerületi tanácsbírói állásáról leköszön. Ezzel kapcsolatban felvetttén az a kérdés, vajjon a kerületi főjegyzőség és tanácsbíróság összeférhetetlen megbízatások-e?

Közgyűlésünk kimondja, hogy a kerületi tanácsbírószágot egyáltalán nem tartja a főjegyzőséggel összeférhetetlennek, s egyfelől ezért, másfelől pedig azért is, mert magának is régi óhajtása, hogy a kerület főjegyzője ne csak a közgyűlésnek, hanem — mint szavazó-bíró — a bírói karnak is tagja legyen: Radácsi György lemondását nem fogadja el, hanem őt a tanácsbírói megbízatás további megtartására is felkéri, a mit Radácsi György, megköszönve a kerületnek benne helyezett kettős bizodalját — a maga részéről is elfogadott.

14. Ő cs. és apostoli kir. felsége, Egyházkerületünknek a Károly Lajos főherceg ő felsége elhunytá alkalmából bemutatott részvényilatkozatért, a magyar miniszterelnökség útján, legmagasabb köszönetét nyilvánítja.

A királyi köszönetet egyházkerületünk hódoló tisztelettel fogadja.

15. Olvastatott a Cseh-Morva testvéreknek nemzetünk ezredévi örömnéplése alkalmából kerületünk püspökéhez intézett következő üdvözlő levele:

„Kedves testvéreink az Úrban!

Isten rendelése folytán történt az, hogy a magyar nép eme napokban hazájának ezer éves fennállása felett örvendhet. Bizonyára a néppel együtt örvend annak egyik tekintélyes alkotórésze, az ev. ref. egyház is. S van oka rá. Hiszen a lefutott évszázadokban nagy culturmissiót végzett a nép között, s végez a mai napig, sőt áldásteljes működését a haza határán túl is érezte. A magyar ev. ref. egyház történetkönyvében mindig arany betűkkel lesz feljegyezve amaz emlékezetre méltó esemény, midőn a dicső emlékezetű II. József császár türelmi pártensének kibocsátása után a magyar hittestvérek, a Ti Atyáitok, az elhagyatott cseh és morva ev. ref. gyülekezeteknek pártját fogták, a mennyiben az 1782/83-iki években lelkesült munkásokat küldtek ki, hogy ott a cseh és morva Sion elárvult mezőit újból beépítsék. Igy vonult Szalay Sámuel miskolczy és Szilágyi Sámuel debreczeni superintendensek által, valamint a sárospataki kollégium nemeslelkű rektora, Szentgyörgyi István által fellelkesítve, sok ifjú magyar predikátor, apostoli lelkesült-segtől áthatva, az új hazába.

Bizony sokszoros önmegtágadással, méltánytalanságot és háborgatást szenvedve, de folytonos áldással segítették elő, vitték tökéletességre ők munkájokat, melynek nemes gyümölcsseit mi ma láthatjuk. És ezért nem akarjuk mi, amaz a Ti népetek közül a cseh ref. egyházba kiküldött türelmi apostolok *vérutódai*, kik jelenleg drága ev. ref. egyházunknak, az osztrák birodalomban szolgálatában állunk, a magyar ezredéves ünnepély ritka alkalmatosságát elszalasztani, hogy Nektek, drága hittestvéreink, a mi legszivélyesebb rokonszenvünket kifejezésre juttassuk; mi kívánjuk Nektek szívünk mélyéből, hogy Isten gazdagon fizesse vissza, mit elődeitek a cseh és morva ev. ref. nép javáért tettek. Hadd lakozzék a Ti szere-

tett magyar hazátokban Istennek igéje, és az egyház hadd növekedjék mindenestől abban, a ki fő, t. i. a Krisztus!

Isten kegyelme különös mértékben bizonyítja be magát épen most úgy Nálatok, mint nálunk; hiszen teljes vallásszabadságnak örvendünk, a mennyiben Isten után a mi legkegyelmesebb, általánosan szeretett közös uralkodónkban, I. Ferencz József császár és királyban atyáinktól átörökölt hitünk jóságos és hatalmas Barátját és Védelmezőjét mondhatjuk magunkénak, kinek Isten hosszú, dicsőséges, békés uralkodást engedjen!

Ily értelemben fogadjátok országotok emlékezetes ezeréves ünnepélyéhez a mi üdvkivánatainkat.

Bécs, 1896. Juniusban.

Dr. theol. *Tardy Armin*, ord. cor. ferr. III. eques. Caes. Reg. aulicus et in Caes. Reg. supremo senatu evangelicorum Ecclesiastico Vindobonensi consiliarius Helv. Conf. J. u.; Dr. *Molnár Frider.* in Caes. Reg. supremo senatu evangelicorum Ecclesiastico Vindobonensi consiliarius Helv. Conf.; *Szalatnay Justus Emanuel*, ord. cor. ferr. III. cl. eques, superintendentiae ref. Bohemicae superintendens; *Molnár Ed.* senior distr. ref. Pragensis; *Molnár Karel*, evang. reform. Farár, Ksely, Cesky Brod; *Nagy Agoston*, csehországi református lelkész; *Nagy Károly*, ref. lelkész; *Szalatnay Justus*, Ecclessiae evang. reform. Czeruilovensis parochus. *Molnár Henricus*, eccl. ev. ref. Cermnensis parochus; *Soltész László*, parochus ecclesiae ref. Hornokrupensis; *Nagy Lajos*, ecclesiae ev. ref. Vanovicensis parochus et substitutus superintendentis eccl. Morav.; *Molnár Carolus*, eccl. ev. ref. Javoniciensis parochus; *Szalatnay Josephus Gustavus Adolphus* ecclesiae ev. ref. Kuttelbergensis parochus, actorum publicorum ecclesiast. international „Evangel Ref. Blätter“ editor.

A kegyelet sugallta szép levélre kerületi közgyűlésünk eképen válaszolt:

Szeretett Testvéreink az Úrban!

Ezeréves nemzeti létünk örömnépe alkalmából küldött s hálás visszaemlékezéssel teljes üdvözlő leveletek fokozólag hatott a mi ünnepi érzéseinkre s úgy fogadtuk azt, mint nagybecsű ünnepi ajándékot.

Jól esik azt tapasztalnunk nekünk — kik rokonok nélkül állunk itt Európa kebelében — hogy Ti, a mi hit-testvéreink és szenvedésekben

osztályos társaink, tudjátok is, de akarjátok is méltányolni, a mi ezer éves nemzeti létünk fontosságát s ezzel együtt azt a szerepet is, a melyet e mi drága hazánkban az isteni kegyelmes gondviselés a mi ref. egyházunknak rendelt.

Helyesen gondoljátok — szeretett Testvéreink — hogy senkinek sincs több oka e napokban őszintébben és lelkesebben örvendezni édes hazánk határai között, mint nekünk, a ref. egyház híveinek, a kik a nemzeti nyelv és irodalom iránt ápolt hűségünkkel nemzetünk alkotmányának és így ősi jellegének megmentéséhez — Isten a tanúnk! — jelentékenyen hozzájárultunk.

De a mily felemelő ránk nézve az a tudat, hogy mi e sok vihart látott hazának nemcsak megmentő, de fentartó eleme is vagyunk: éppen olyan édes gyönyörűségünkre szolgál az az állatok is kegyelettel említett történeti tény, a mely szerint mi, mint tiszáninneri egyházkerület, sárospataki főiskolánk néhány apostoli lelkű tanítványának szent elhatározása folytán, a Ti, szintén sok drága vérral felszentelt országotok és abban ref. egyházatok sorsára is jótékony befolyást gyakorolhattunk.

Biztosíthatunk Benneteket — szeretett Testvéreink! — hogy a tiszáninneri ref. egyházkerület s ennek sárospataki főiskolája, a mint eddig mindenkor élénken megőrizte emlékezetében, úgy ezentúl sem fogja soha elfeledni azt a szép viszonyt, a melyet Köztetek és kerületünk s ennek főiskolája között az örök Isten az ő jó tetszésével kötött és a szenvedések tüzeiben megerősített. E biztosítással nyújtjuk Felétek testvéri jobbkukat s tudatjuk Veletek, hogy pár évvel ezelőtt sárospataki főiskolánkban, közös büszkeségünk emlékének élővé tétele végett, *Comenius-alapítványt* létesítettünk, első sorban az olyan cseh-morva tanulók számára, a kiket őseik iránt való tisztelet vonz főiskolánk falai közé.

Áldjuk a nagy Isten jószágát, a melylyel szíveteket hálára és nemzetünk örömnépében való részvételre indította s buzgón kívánjuk, hogy

Felséges apostoli jó királyunk, Néktek kegyelmes császárotok és hozzá méltó utódai alatt a sok, nehéz küzdelem árán szerzett, teljes vallásszabadságnak állandóan örvendezhessetek s a felekezeti jogegyenlőség birtokába is velünk együtt mielőbb eljuthassatok.

Fogadjátok egyenként és összesen a tiszán-inneni egyházkerület közgyűlésének testvéri köszönetét és üdvözlétét.

Sárospatak, 1896 október.

Ez üdvözlő válasz megküldésével püspökünk bízott meg.

16. A alsóborsodi egyházmegye 1896. szept. 1-én Miskolczon tartott közgyűléséből fájdalommal jelenti gondnokának, néhai *Lengyel Sámuelnek* váratlan elhunytát.

Az elhunyt jeles férfinak, a ki több mint 20 éven át szolgálta anyaszentegyházunkat, egyházkerületünket s benne az alsóborsodi egyházmegyét, soha nem lankadó hűséggel és buzgósággal; kinek alig egy év előtt egyházmegyei gondnokká történt választása egyházkerületi közgyűlésünk tagjainál is általános meglepéssel és örömmel találkozott; kinek e minőségben tanúsított kötelességszeretete is példaszerűnek mondható: — kidőltét őszinte fájdalommal fogadja, emléket s érdemeit pedig jegyzőkönyvében örökíti meg egyházkerületünk.

17. A vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó évi július hó 19-én 36753 sz. a. kelt megkeresésében arról értesít, hogy *Nemes Ferencz*, sárospataki jogakadémiai, munkaképtelené vált tanár részére 1680 frt rendes nyugdíjat engedélyezett.

Közgyűlésünk midőn megnyugvással látja a megfáradt munkás megérdemelt nyugdíjazását s családjának a jövő aggodalmaitól való megmentését: egyúttal szíves elismerését és köszönetét fejezi ki a hosszú és eredményes szolgálatért, melyet Nemes Ferencz egy emberöltőn keresztül, lelkes tanári működésével sárospataki főiskolánkban teljesített.

18. A főiskolai igazgató-tanács mély részvétellel jelenti, hogy Kun Béla jogtanár rövid szenvedés után meghalt.

Közgyűlésünk fájdalmas érzéssel vette tudomásul, hogy Kun Béla főiskolai jogtanárt, az élete delén álló férfit, a ki 11 évi tanári működése alatt mély tudományú ismereteivel nem csak főiskolánknak vált díszére, hanem különösen a politikai irodalom terén magának előkelő nevet szerzett — a kérlelhetetlen halál kiszólitotta körünkből. Annyival fájdalmasabban veszi egyházkerületünk ezen halálesetet tudomásul, mert ez szeretve tisztelt püspökünk atyai szívét támadja meg. A midőn tehát az elhunyt tanár érdemeit jegyzőkönyvében örökíti meg, egyszersmind fájdalmas részvétének ad kifejezést a gyászoló család előtt s azon imaszerű fohászszal fordul az egek urához, hogy a mélyen megsomorított atyát ezen fájdalmában vigasztalja meg s találjon enyhülést azon részvétben, melylyel egyházkerületünk iránta érez.

19. A Nemes Ferencz jogtanár nyugdíjaztatása, valamint a Kun Béla jogtanár elhalálozása folytán üresedésbe jött két jogi tanszékre a pályázat szabályszerűen kihirdettetvén, olvastatott a főiskolai igazgató-tanács folyó évi őszi ülészsaka jegyzőkönyvének 15. számú pontja, a melyben jelenti az igazgató-tanács, hogy a két tanszékre hat pályázó jelentkezett s köztük a legtöbb olyan, a kikből főiskolánknak kitűnő tanárai lehetnek. A pályázók közül a statisztikai és közigazgatási tanszékre, az akadémiai tanári kar ajánlatát magáévé tévén, első helyen Dr. Illyefalvy Vitéz Gézát, második helyen Dr. Raffay Ferenczet jelöli, a nemzetgazdasági és pénzügytani tanszékre pedig Dr. Szabó Sándort ajánlja. Kiemeli még a pályázók közül Dr. Jászy Oszkárt, mint az ajánlatokból kitetszőleg tehetséges ifjú embert, a ki csak azért nem hoz combinatióba, mert még csak 21 éves és katonakötelezettségének eleget nem tett, eltávozásával tehát rövid időn újabb zavarokat idézne elő jogakadémiánk tanrendjében.

Egyházkerületi közgyűlésünk a pályázók bizonyítványainak átvizsgálása és mérlegelése után a statisztikai és közigazgatási jog tanszékére, az akadémiai szék és igazgató-tanács

ajánlatának figyelembe vételével, Dr. Illyefalvi Vitéz Gézátt; a nemzetgazdasági és pénzügyi tanszékre pedig Dr. Szabó Sándort rendes tanárról egyhangulag megválasztja; kötelezi azonban nevezett tanárokat arra, hogy két év alatt tantárgyaikból az egyetemi magántanári képesítést szerezzék meg, amennyiben az erről szóló okiratok bemutatásával fognak állomásaikon véglegesíttetni. Utasítja továbbá a megválasztott tanárokat, hogy az eskü letétele végett mielőbb jelentkezzenek és előadásukat október 15-én kezdjék meg.

20. Előbbi pontban említett választásokkal a főiskolánkban rendszeresített mind a nyolcz jogtanári állomás betölttén, tudomásul veszi egyházkerületünk az igazgató-tanácsnak azt a jelentését, hogy a tantárgyak a jogakadémián az állami tanterv szerint a nyolcz jogtanár között újra beosztattak és ez által a jogakadémia az állami kívánalmaknak megfelelőleg teljesen be van rendezve.

21. Olvastatott a sárospataki főiskola igazgató tanácsának Sárospatakon f. év. szeptember 18-án kelt 11. számú jegyzőkönyvi pontja, melylyel a theol. tanárok által az 1885. XI. t. c. alapján összeállított s kerületünk legközelebbi tavaszi gyűlése által 12. számú jegyzőkönyvi pont alatt megsürgetett theologiai *nyugdíjintézeti szabályokat* felterjeszti s azokat bizonyos kihagyások és módosítás mellett elfogadásra ajánlja.

Kihagyandóknak véleményezi az 5. és 8. §-okat, módosítandónak a 29-diket.

A szabályzat 5-dik §-át, a mely szerint a lelkészi állomásra távozó theologiai tanár befizetett járulécai és ezek 4⁰/₀-os kamatai visszafizetendők volnának, azért tartja kihagyandónak, *mert a nyugdíj, valamint a biztosítási ügy kölcsönösségen alapulván, nem indokolható, hogy az a theologiai tanár, ki lelkészi állomásra távozik, visszakapja befizetett pénzét akkor, midőn a lelkészi pályán teljes munka-keptelenség esetén is káplán-segítséggel vagy fél-javadalmazással életfogytig hivatalban maradhat*; a 8-ik §-t pedig — a mely a lelkészi állomásról más theologiai intézetből vagy más intézeti ágból elválasztott theologiai tanárnak elébbi alkalmazásban eltöltött éveit kívánja beszámítani — azért véli kihagyandónak, *„mert fentartandó a választó testület szabad*

rendelkezési joga, melynél fogva esetenként mindig maga határozza meg, hogy más pályáról elválasztott egyének hivatalban eltöltött éveit a nyugdíjba beszámítsa-e vagy sem.*Módosítandónak tartja a 29 §-t ily módon: Állandó ellátásra, ha az erre szükséges s alább megjelölt kellékek meg vannak, csak az a *protestans vallásu* nő stb. Itt a „protestáns vallásu“ szavak betoldását az intézet jellegéből folyó szükségességnek tekinti.

E felterjesztéssel kapcsolatban s ennek mintegy megvilágítása végett olvastatott továbbá ugyancsak a főiskolai igazgató-tanácsnak az elébbivel egyidejűleg hozott, 12 számú jegyzőkönyvi pontja is, melyben a kerulettől nyert megbízatásához képest (tavaszi gyűlés 12, 13. jegyzőkönyvi pontja) s a gazdasági választmány által készített munkálat alapján s ennek némi módosításával, a theol. tanárok nyugdíjazásának minő alapokból leendő fedezésére nézve tesz javaslatot s a nyugdíj-intézet felállításával együtt járó kötelezettségeket is feltünteti.

A kimutatott s részben javasolt alapok s illetőleg jövedelmi források a következők:

1. A nyugdíjra jogosult theológiai tanároknak az 1894 XXVII. t.-c. által követelt járulékai és pedig: a) Warga Lajos 798 ft. 60 kr; b) Nagy Gusztáv 798 ft 60 kr; c) Radácsi György 723 ft 19 kr; d) dr. Tüdős István 331 ft 02 kr; e) Novák Lajos 584 ft 71 kr. Összesen 3236 ft 12 kr; melynek felhasználható 5%-os kamata 161 ft 80 kr.

2. A főiskola, mint fentartó testület törvényes járulékai: u. m. a) Warga Lajosért 89 ft; b) Nagy Gusztávért 89 ft; c) Radácsi Györgyért 84 ft; d) Dr. Tüdős Istvánért 64 ft 5 kr; Novák Lajosért 74 frt. Összesen 405 frt 05 kr, mely összeg úgy a folyó, mint a múlt évi költségvetésbe már fel is vétetett.

3. A már meglévő s ezután nyerhető adományok s alapítványok kamatai. Az alapítványi összeg a múlt évi zárszámadás szerint 1450 ft 52 kr, a mihez a Schwartz-féle folyó évi 500 ft is hozzáadotván, számítható kerek-számban 1600 ftnek, a minek évi kamata 80 ft. Ez a tőke azonban a gazdasági-választmány számítása szerint, magából a Schwartz-féle alapítványból 6000 frtra emelkedik, a minek évi, felhasználható kamatja 300 ft lesz.

4. A tőke befizetése előtt a jogosított tanárok által fizetendő 4%-os kamatok összege, a mely hozzávetőleg tehető 100 frta.

5. A theologiai akadémia növendékei helyett a főtiszteletű

egyházkerület által egy-egy növendék után fizetendő 6—6 ftnyi évi járulék, a mi a múlt évi létszámnak megfelelően 216 ft.

6. A főtiszteletű egyházkerület által a tűz-kárbiztosítási összegből fizetendő évi 1000 ft.

7. Az államsegélyből ide szakítandó évi 1000 ft.

8. A volt tanári nyugdíjintézet által a főiskola rendelkezésére bocsátandó 52,735 ft 97 kr. kamata, a mely ma pontosan azért nem számítható ki, mert a nyugdíjintézettel a végleszámolás még nem történt meg; de ez összeg különben is le van még kötve egy részről a nyugdíjintézet tagjainak fizetendő ötödéves korpótlékokra, a mit ma 6 tanár élvez, másrésről a nyugdíj-jogosultak járulékaira; azonban a tőke jövedelmeiből már az első évben is marad bizonyos összeg a főiskola javára, a mely később, a nyugdíjjogosultak számának csökkenésével, folytonosan emelkedni fog.

9. A Vay-Mocsáry alapítványból — az alapítvány természetének megfelelően e célra fordítandó és fordítható összeg.

A kimutatott s részben javasolt jövedelmekkel szemben a mai viszonyok mellett a következő terhek mutatkoznak:

1. Warga Lajos után 1619 ft 80 kr. évi nyugdíj-összeg, vagy esetleg özvegyének 536 ft; 2. Nagy Gusztáv után 1619 ft 80 kr, vagy esetleg özvegyének és nevelési járulékra jogosított gyermekeinek 1072 ft. 3. Radácsi György után 1428 ft, vagy esetleg özvegyének és gyermekeinek 1032 ft. 4. Dr. Tüdős István, miután még nincs 10 éves hivatalnok, nyugdíjra nem jogosult. 5. Novák Lajos után 778 ft 20 kr, vagy esetleg özvegyének és gyermekeinek 827 ft.

Megjegyezni kívánja igazgató-tanács, hogy Warga Lajos és Nagy Gusztáv a törvény értelmében 3 év múlva a szolgálati idő betöltése címén s ugyanilyen címen Radácsi György 5 év múlva — nyugalomba vonulhatnak s ez esetben ezek nyugdíja, a maximalis 1780 frttal számítva, együttesen 5340 ft évenkinti összeg.

A főiskolai orvos, jogigazgató és pénztárnok nyugdíjazását, a mire a gazdasági választmány által beterjesztett munkálat, a főtiszteletű kerületi közgyűléstől nyert utasítás folytán szintén kiterjeszkedik — az igazgató-tanács elvileg is helyteleníti s egyfelől ezért, másfelől pedig azért is, mivel a theologiai tanárok nyugdíjintézetének elodázhatatlan felállítása s esetleg az ének és zenetanárnak ez intézetbe való felvétele magában is igen súlyos teher lesz az egyházkerületen és főiskolán, — elfogadásra nem ajánlhatja s felkéri a főtiszteletű egyházkerü-

leti közgyűlést, hogy, miután a theologiai tanári nyugdíjintézet számára megjelölt alapok és *források*, úgy a jelenben, mint a jövőre nézve is elégteleneknek mutatkoznak, részint a meglévő egyházkerületi alapokból, részint közadakozásra való felhívás útján egy nagyobb s biztosabb theologiai tanári nyugdíjalapot teremteni méltóztassék.

Közgyűlés az igazgató-tanács felterjesztéseit s javaslatait beható tárgyalás alá vevén, hosszabb tanácskozás után kimondta, hogy a theologiai tanári nyugdíjintézet alapszabályait az igazgató-tanács által módosított szövegezésben elfogadja s annak e jegyzőkönyvünkbe való felvételét elrendeli; a kimutatott s részben javasolt alapok és jövedelmi források felülvizsgálására — amennyiben azok között egyházkerületiek is vannak — a kerületi pénzügyi választmányt kéri fel, oly módon, hogy jelentését, vagy esetleg véleményes javaslatát már a tavaszi közgyűlésünkre adja be. A főiskolai jogigazgató, orvos és pénztárnok nyugdíjazása ügyében névszerinti szavazás kívántatván, a közgyűlés többsége 40 szavazattal 11 ellenében — az igazgató-tanács indítványát fogadta el s nevezett hivatalnokok nyugdíjazási ügye a napi rendről levétetett. A közadakozásra való felhívást — mit az igazgató-tanács a theologiai tanárok nyugdíjintézeti alapjának növelésére szintén szükségesnek jelez, közgyűlés csak akkor fogja majd megkísérteni, ha ez a kerületi pénzügyi választmány beterjesztendő munkálata szerint is halaszthatatlannak mutatkozik.

A theologia nyugdíjintézet szabályának elfogadott szövege a következő:

SZABÁLYZAT

a sárospataki főiskolai theologiai tanárok nyugdíjazásáról.

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §. A sárospataki főiskola theol. akadémiájában állandó fizetés mellett rendszeresített tanárok, ha a szolgálat kötelességéből megválnak, az ezen szabályzatban előirt feltételek alap-

ján, állandó ellátásra, vagy pedig egyszersmindenkorra adandó kielégítésre tarthatnak igényt (1885: XI. t.-cz. 1. §.).

2. §. A rendszeresített állomásoknak megfelelő minőségben állandóan alkalmazottak, habár számfelettiék is, igényjogosultaknak tekintendők (1885 XI. t.-cz. 3. §.).

3. §. A theol. tanárokat, valamint özvegyeiket és árváikat megillető ellátási igény állandó, vagy pedig csak egyszersmindenkorra szóló.

Állandó ellátásnak tekintendő a theol. tanárokat, vagy ezeknek nejét megillető nyugdíj, valamint a gyermekek nevelési járuléka.

Ellenben egyszersmindenkorra szóló részeltetésnek tekintendő a végkielégítés és a temetkezési járulék (1885: XI. t.-cz. 4. §.).

4. §. Sem maga, sem pedig özvegye vagy árvája részére állandó ellátásra vagy egyszersmindenkorra szóló részeltetésre igényt nem tarthat az a theol. tanár:

1. a ki állásáról önként lemond;
2. a ki állását önként elhagyva, arra felhívás daczára sem tér vissza;
3. a ki felsőbb engedély nélkül idegen hatalom szolgálatába lép;
4. a ki valamely büntetendő cselekményért hivatalvesztésre ítéltetett;
5. a ki a szolgálat kötelékéből büntetéskép elbocsátatik; végre
6. a ki oly cselekmény elkövetése után, mely hivatalból való elbocsáttatását vonta volna maga után, öngyilkos lesz, megszökik, vagy bármily más okból ezen cselekmény miatt ellene a bünvádi vagy fegyelmi eljárásnak helye nem lehet, mely esetekben azonban a részeltetésből való kizáratás a fegyelmi eljárás megfelelő alkalmazása mellett mondatik ki.

A 3., 4., 5., 6., pontban felsorolt esetekben a már megszabott s folyóvá tett állandó ellátás is azonnal beszüntetendő.

Ha az elbocsátás csak akkor mondatik ki, midőn az özvegy vagy árvák ellátása már elrendeltetett, ezek szerzett joga épségben marad (1885. XI. t.-cz. 5. §.).

5. §. Az állandó vagy ideiglenes ellátás alapját:

- a) a beszámítható szolgálati idő tartama,
- b) a szolgálatban utoljára húzott, beszámítható javadalmazás összege képezi (1885. XI. t.-cz. 6. §.).

6. §. Beszámítható szolgálati időnek tekintetik azon időtartam, melyet valaki az ellátási igény megállapításától visszafelé egész az első hivatalos eskü letételének idejéig terjedőleg szakadatlanul és egy folytában töltött (1885. XI. t.-cz. 7. §.).

7. §. Az 1883. XXX. t.-cz. 34. §.-ában említett rendes tanároknak helyettes tanári minőségben közvetlen megelőzőleg töltött éveik a nyugdíjazás alapjául szolgáló időbe szintén beszámítandók.

A végleges alkalmazást közvetlenül megelőzőleg ideiglenes alkalmazásban töltött szolgálati idő, a szolgálati idő tartamának megállapításánál számba veendő (1885. XI. t.-cz. 8. §.).

8. §. A szolgálati idő folytonosságának számításánál:

a) az időközben történt nyugalmazás;

b) a felfüggesztett állapotban vagy szabadságon töltött idő;

c) valamint a szolgálatnak oly félbenhagyása, melyre az iskolafentartó hatóság beleegyezése a nyugdíjigény fentartásának biztosítása mellett kieszközöltetett, félbeszakításnak nem tekintendők.

A felfüggesztett állapotban töltött idő, ha a felfüggesztett ártatlannak nyilvánított, s a szabadságon, de tényleges szolgálat nélkül töltött idő, ha egy húzamban egy évet nem halad meg, a szolgálati időbe beszámítandó.

A szabadságon, tényleges szolgálat nélkül töltött időnek egy évet meghaladó része, és a nyugdíjazott állapotban töltött idő tartama a szolgálati idő meghatározásánál számba nem vehetők (1885. XI. t.-cz. 9. §.).

9. §. A szolgálati idő tartama iskolai időszámítás szerint határozandó meg (1885. XI. t.-c. 10. §.).

10. §. Hadjárat alatt munkaképtelenné vált theol. tanár teljes nyugdíjban részesítendő (1885. XI. t.-cz. 12. §.).

11. §. A szolgálatban az igényjogosultat utóljára megillető, beszámítható javadalmazás összegének megállapításánál számba veendők:

a) a rendszeresített fizetés;

b) az előbbi magasabb fizetés kiegészítéséül húzott kiegészítési (személy) pótlék;

c) a fizetéssel egyenlőnek tekintendő s nem kizárólag a hivatalos működés tartamára engedélyezett személyi pótlék;

d) a fizetés kiegészítő részét képező rendszeresített korpótlékok (1885. XI. t.-cz. 13. §.).

12. §. Oly járandóságok, melyeket valaki nem az intézet pénztárából, vagy az ennek kezelése alatt levő alapokból

húz, továbbá a működési, helyi, tisztii vagy drágasági pótlékok, lakpénzek, irodai átalányok, tandíjak, valamint általában minden azon illetmények, melyek csupán a szolgálatra való tekintettel bizonyos teljesítések fejében engedélyeztetnek, végre a jutalmak, osztalékok, jutalékok, (provísiók), s más hasonlók az ellátás alapjául szolgáló javadalmazás megállapításánál figyelmen kívül hagyandók (1885. XI. t. cz. 14. §.).

13. §. Az ellátás mindig egész forintokban állapítandó meg, s a megállapításnál a fél forintig terjedő részösszegek elhagyandók, fél forintnál nagyobb összegek ellenben egész forintnak veendőek (1885. XI. t. c. 15. §.).

14. §. Az egyszer-mindenkorra szóló részeltetés ennek megállapítása után azonnal folyósítandó s kifizetendő; az állandó ellátások ellenben azon napot követő hó elsejétől folyósítandók s fizetendőek ki előleges havi részletekben, melyen a jogczim azokra nézve beállott s azon hó végével szüntetendőek be, melyben jogczimök megszűnik (1885. XI. t. cz. 16. §.).

15. §. Az ellátásra jogosítottak ebbeli igényök érvényesítését jogczimöknek beálltától számítandó egy év alatt kötelesek kérelmezni. Egy éven túl az egyszer-mindenkorra szóló részeltetésre való igény egészen elenyészik, az állandó ellátás pedig csak a kérelem beadását követő hónaptól kezdve jár (1885. XI. t. cz. 17. §.).

16. §. Az állandó ellátások élvezete az osztrák-magyar monarchia területén belül helyhez kötve nincsen; a monarchia határain kívül való élvezethez, valamint külföldön levő gyermekek nevelési járulékainak élvezetéhez azonban az illető fentartó hatóság külön engedélye kívántatik meg (1885. XI. t. cz. 18. §.).

17. §. Az állandó ellátások kifizetése a jogczimnek és a törvényszerű feltételeknek változatlan fennállását igazoló bizonyítékokhoz kötendő, melyek rendeleti uton állapítandók meg.

Külföldön tartózkodók ellátásainak kifizetése külön óvatossági feltételekhez is köthető (1885. XI. t. cz. 19. §.).

II. FEJEZET.

A theol. tanárok ellátásáról.

18. §. Minden theol. tanár, a ki legalább tíz évi beszámítható szolgálattal bír, az alább felsorolt esetek bármelyikében élete fogytáig, illetőleg egészsége helyreálltáig, a d)

alatti esetekben netaláni újabb alkalmaztatásaig járó nyugdíjra tarthat igényt.

Nevezetesen:

a) ha testi vagy lelki fogyatkozás miatt hivatalos kötelességeinek teljesítésére véglegesen vagy legalább tartósan képtelenné válik;

b) ha 65-ik évét betöltötte;

c) ha a köteles szolgálati időt kitöltötte; vagy

d) ha a hivatalok vagy állomások szervezése vagy azok megszüntetése következtében, vagy ellene hozott fegyelmi ítélet folytán megfelelő állomásra el nem helyezhető (1885. XI. t. cz. 20. §.).

19. §. A nyugdíjazás büntetésből nem történhetik s az előző §-ban felsorolt eseteket kivéve, az igényjogosult azt maga sem kérelmezheti.

Ennélfogva a testi vagy lelki fogyatkozás miatti szolgálat-képtelenség mindig közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandó, jogában maradván a nyugdíjazó hatóságnak az orvosi bizonyítványban foglaltak valódiságát felülvizsgálatni.

Ha a szolgálati-képtelenség állandó jelleggel bír, a nyugalomba helyezés véglegesen történik, ellenben habár tartós, de csak időleges jellegű szolgálat-képtelenség esete forog fenn, csak ideiglenes nyugalomba helyezésnek van helye.

A kik 65-ik évüket betöltötték, vagy pedig a köteles szolgálati időt kiszolgálták, akár saját kérelmükre, akár felettes hatóságuk kívánatára, szolgálat-képtelenségük külön megállapítása nélkül is nyugdíjazhatók, s ez esetben végleges nyugalomba helyezendők.

Ellenben azok, kik csak azért nyugdíjaztatnak, mert hivatali változások vagy elléük hozott fegyelmi ítéletkövetkeztében azonnal el nem helyezhetők, mindig csak ideiglenes nyugalomba helyezendők (1885. XI. t. cz. 21. §.).

20. §. Az ideiglenesen nyugdíjazottak csak a 18. §. a) és b) pontjaiban felsorolt azon esetekben helyezhetők állandó nyugalomba, ha 65-ik évüket elérték vagy előbb véglegesen szolgálatképtelenné váltak.

Az ideiglenesen nyugalmazottak, ha az ideiglenes nyugdíjazás indokai megszűnnek, a tényleges szolgálat kötelékébe visszaveendők, sőt ha az ideiglenes nyugalmazás feltételei nem szűntek is meg teljesen, de fontos szolgálati érdekek kívánják, a nyugdíj alapjául szolgáló legutóbbi beszámítható javadalmazásuk teljes összegének engedélyezése mellett, testi

és szellemi képességeiknek s tisztí minőségeknek megfelelő szolgálattételre berendelhetők.

Azoknál, kik testi vagy szellemi fogyatkozás miatt helyeztetek ideiglenes nyugdíjba, az illetékes hatóságnak jogában áll orvosilag megállapíttatni, hogy az ideiglenes nyugdíjazás feltételei még fennállanak-e (1885. XI. t. cz. 22. §.).

21. §. A theol. tanárok 30 évig kötelesek szakadatlanul szolgálni.

Minden alkalmazott, ha csak elébb szolgálatképtelenné nem válik, vagy 65 évét be nem tölti, a szerzett jogok elvesztésének terhe alatt tartozik a köteles szolgálati időt kitölteni. (1885. XI. t. cz. 23. §.).

22. §. A nyugdíj az alapjául szolgáló beszámítható fizetésnek 10 szolgálati év után 40⁰/₀-ával s 10 évet meghaladó beszámítható szolgálat után minden további év után 3—3⁰/₀-kal magasabb összegben állapítandó meg, úgy hogy a 30 évben megállapított köteles szolgálati idő kitöltése után a beszámítható fizetésnek teljes összege jár.

A beszámítható fizetés teljes összegénél magasabb nyugdíjban senki, hosszabb szolgálati idő után sem, részesíthető (1885. XI. t. cz. 24. §.).

23. §. Azok a theol. tanárok, a kik tiz beszámítható szolgálati évvel még nem bírnak, ha a 18. §. a), b), és d) pontjaiban felsorolt feltételek be következnek is, csak végkielégítésre tarthatnak igényt, mely bezárólag öt beszámítható szolgálati évig a beszámítható javadalmazás egy évi összegében, öt éven túl, egész tiz évig pedig két évi összegben állapítandó meg egyszer-mindenkorra (1885. XI. t. cz. 28. §.).

24. §. Az a theol. tanár, a ki a szolgálat teljesítése közben vagy a szolgálat teljesítése következtében lett teljesen és nyilván bizonyíthatólag szolgálatképtelenné, a fentartó hatóság határozatával kivételesen nagyobb nyugdíjban részesíthető, mint a mennyi neki szabályszerűleg jár; azon esetben pedig, ha 10 évi szolgálattal nem bír, hasonló módon részesítendő nyugdíjban; ez azonban legutóbb élvezett beszámítható fizetésének felét meg nem haladhatja (1885. XI. t. cz. 30. §.).

25. §. A nyugdíjazott egyén nyugdíjának megváltását minden tovább emelhető igényről való lemondás mellett, kérelmezheti, de ha nős, hitestársának beleegyezése kívánandó meg.

A megváltást az illető fentartó hatóság figyelmet érdemlő esetekben elrendelheti és a megváltás összegét esetről-esetre

meghatározhatja, ez azonban a nyugdíj megállapításánál alapúl vett javadalmazás két évi összegét soha sem haladhatja meg és csak akkor engedélyezhető, ha közhatósági orvos igazolja, hogy a megváltást kérő egyén egészségi állapotához képest legalább még annyi évig élhet, a hány évi nyugdíj összege a megváltáskép adandó összeggel felér.

A nyugdíját megváltott egyén újabb nyugdíjazásra igényt többé semmi szín alatt sem támaszthat, még azon esetben sem, ha a megváltási összeget visszatéríteni hajlandó, sőt ha újból alkalmaztatnék, azon szolgálati idő, mely után nyugdíját megváltotta, újabb nyugdíjazásának esetén sem vehető számba (1885. XI. t.-cz. 31. §.).

26. §. A nyugdíj kiszolgáltatása a 4. §-ban megjelölt eseteken kívül megszűnik:

1. ha a nyugdíjat élvező meghal;
2. ha ujlag theol. tanári vagy ennek megfelelő javadalmazású állandó alkalmazást nyer, ebbeli alkalmaztatásának tartamára;
3. ha az ideiglenes nyugdíjazás okának megszűntével újra alkalmazásba lépni vonakodik (1885. XI. t.-cz. 32. §.).

III. FEJEZET.

Az özvegyek és árvák ellátásáról.

27. §. Állandó ellátásra, ha az erre szükséges és alább megjelölt kellékek megvannak, csak az a protestáns nő, s illetőleg avval nemzett gyermekek tarthatnak igényt, kinek férje, illetőleg atyjuk nyugdíjigényre jogosító alkalmazásban legalább öt évig szolgált s illetőleg azon özvegy, ki

- a) férjével a tényleges szolgálat ideje alatt, vagy azt megelőzőleg lépett házasságra;
- b) férjével a nyugdíjigény beálltakor együtt él;
- c) erkölcsös életet folytat (1885. XI. t.-cz. 34 §.).

28. §. Az előző 27. §-ban megkivánt általános kellékeken kívül az alábbi pontokban felsorolt esetekre, még a következő külön rendelkezések állapittatnak meg:

1. az a nő, a ki a köteles szolgálati idő kitöltése, vagy 65 éves korának betöltése után nyugdíjazott egyénhez ment férjhez, valamint az ezen házasságban nemzett gyermekek — a temetkezési járulékot kivéve — más ellátásra vagy részletetésre igényt nem tarthatnak.

2. Az a nő, a ki a köteles szolgálati idő lejárt, vagy

65 éves korának betöltése előtt nyugdíjazott egyénhez ment nőül, s az ezen házasságban nemzett gyermekek a temetkezési járulékon kívül ellátásra igényt csak akkor tarthatnak, ha a férj a tényleges szolgálatban újra alkalmaztatván, legalább három évig szolgált.

3. Az a nő, a ki 60 évesnél idősebb férjhez ment nőül, állandó ellátásra csak az esetben tarthat igényt, ha a férje a házasság megkötése után legalább még három évig szolgált, vagy ha a házasságból gyermekek származnak, vagy az által gyermekek törvényesíttetnek.

Ezen esetben a házasságból származó, vagy az által törvényesített gyermekek is az általános szabályok szerint igényjogosultaknak tekintendők.

4. Az a nő, a ki a férj halálakor férjével nem él együtt, ha csak be nem bizonyítja, hogy az együtt nem élés nem az ő hibájából következett be, a férj után semminemű ellátásra igényt nem tarthat, gyermekei azonban, ha a feltételek különben meg vannak, ellátási igénynyel bírnak és szülők nélküli árváknak tekintendők.

5. Az a nő, a ki erkölcstelen életet folytat, vagy valamely büntetendő cselekményért hivatalvesztésre ítéltetik, illetőleg a 4. §. 4-ik pontjában említett hatálylyal elítéltetik, ellátási igényét szintén nem érvényesítheti, s ha már állandó ellátásban részesül, azt elveszti, gyermekei azonban, ha a feltételek különben megvanuak, ellátási igénynyel bírnak s szülők nélküli árvákül tekintendők. (1885. XI. t.-cz. 35. §.).

29. §. A theol. tanárok özvegyei, ha állandó ellátásra tarthatnak igényt, a férj beszámítható javadalmazásának (5. §. b. pont) 600 frtjáig ennek 50%-át; ha pedig a férj beszámítható illetményei 600 frtot meghaladnak, az első hatszáz forint után 50%-ot, a 600 forintot meghaladó rész után pedig 20%-ot kapnak özvegyi nyugdíj fejében. (1885. XI. t.-cz. 36. §.).

30. §. Az özvegy özvegyi nyugdíjából nemcsak saját gyermekeit, hanem férjének előbbi házasságából hátramaradt gyermekeit is eltartani köteles (1885. XI. t.-cz. 38. §.).

31. §. Az özvegy, a kinek a jelen törvény értelmében folytonos ellátásra van igénye és a kinek férje halálakor legalább három, még anyai ellátásban álló gyermeke van, illetőleg teherben van, akár édes, akár mostoha gyermekei azok, azon gyermekei számára, kik a szabályszerű kort (33. §.) még nem érték el, ha az elhalt férjtől, vagy szintén

igényjogosult korábbi férjtől származnak, szabályszerű koruk elértéig nevelési járulékot is kap.

Nevelési járulékot kapnak továbbá — tekintet nélkül számukra — a törvény által meghatározott kort még el nem ért szülőtlén árvák is, ha anyjok, s illetőleg mostoha anyjok, atyjok után folytonos ellátásra igényt tarthatott volna

Ha az özvegynek állandó ellátásra van igénye, az a körülmény, hogy a gyermekek a tényleges szolgálat ideje alatt vagy nyugdíjas állapotban nemzettek-e, a nevelési járulékra befolyással nincsen (1885. XI. t.-cz. 39. §.).

32. §. A nevelési járulék az anya járulékát képezi s azzal nem a gyermek, hanem az anya s esetleg a gondnok vagy gyám rendelkezik (1885. XI. t.-cz. 40. §.).

33. §. A theol. tanárok figyermekkei 20 éves, leánygyermekkei 18 éves koruk betöltéseig részesülnek a nevelési járulékbán (1885. XI. t.-cz. 41. §.).

34. §. Azon gyermekek nevelési járulékát, a kik hazai intézetben iskolába járnak, vagy képzőművészetet tanulnak, az illető fentartó hatóság a szabályszerű kor betöltése után is — tanulmányaik befejeztéig — legfelebb azonban 24 éves koruk betöltéseig meghagyhatja, ha előhaladásukat igazolják (1885. XI. t.-cz. 42. §.).

35. §. A nevelési járulék atyátlan árvák számára fejenként és külön minden árva részére a következő mérvben állapítatik meg:

1. Minden gyermekre az anyát megillető ellátásnak egy hatod ($\frac{1}{6}$) részével.

A nevelési járulékoknak valamennyi gyermekre eső összege azonban az özvegyi ellátás összegét meg nem haladhatja.

Ha tehát hat gyermeknél több látandó el nevelési járulékkal, minden egyes gyermek számára csak azon járulék utalványozandó, mely az özvegyi ellátás összegét elosztva a gyermekek számával, egy gyermekre esik. De ha később egy vagy több gyermek nevelési járuléka megszűnik, ezek megszünt járuléka is a többinek javára osztandó szét s az özvegyi ellátással felérő egész összeg, valamennyi gyermek részére mindaddig meghagyandó, míg egynek-egynek járuléka annak $\frac{1}{6}$ -át el nem éri (1885. XI. t.-cz. 43. §.).

36. §. Szülőtlén, vagy oly atyátlan árvák, kiknek anyja, azon okot kivéve, hogy férje öt évig nem szolgált s még a 39.§ határozmányai szerint sem tarthat folytonos ellátásra igényt, bármi más oknál fogva ellátásban nem részesül, vagy

azt újabb férjhezmenetele folytán, vagy más oknál fogva elvesztette, a törvényben meghatározott koruk eléréséig, nevelési járulékkép az atyátlan árvák számára kijáró nevelési járuléknak másfélszeres összegét kapják (1885. XI. t.-cz. 44. §.).

37. §. Eltűnt és fel nem található theol. tanár nejének és gyermekeinek, ha egyébként a törvényes feltételek megvannak, az özvegyek és árvák számára jelen szabályzat által megállapított ellátás ideiglenesen és mindaddig utalványoztatik, míg a férj, illetőleg az apa elő nem kerül, vagy törvényesen holtnak nem nyilvánittatik; a menyiben az ellátás élvezetére jogosító törvényes feltételek létezni előbb meg nem szűnnek (1885. XI. t.-cz. 45. §.).

38. §. Az a körülmény, hogy a férj a tényleges szolgálat tartama alatt, vagy már nyugdíjazott állapotban halt-e meg, az özvegy és gyermekek állandó ellátásának jogosultságára befolyással nincsen; ha azonban a férj nyugdíjazott állapotban halt el, az özvegy és a gyermekek járandósága sem egyenkint, sem pedig együttvéve nem lehet nagyobb, mint az a nyugdíj, melyet a férj élvezett (1885. XI. t.-cz. 46. §.).

39. §. Azon theol. tanárok özvegyei és árvái, kiknek férje, illetőleg atyjuk, életét a szolgálat teljesítése közben vagy nyilván bebizonyíthatólag annak következtében vesztette el, a 28. és 42. §-okban foglalt korlátozások fentartásával, a 29., 35., és 36. §-okban megállapított folytonos ellátásra akkor is igényt tarthatnak, ha férjök öt évi szolgálattal ugyan nem bír, de a 27. és a 31. §-okban előírt egyéb feltételek megvannak.

Ezen kedvezmény az ideiglenesen, vagy korengedély mellett alkalmazottak hátrahagyott családjára is kiterjed (1885. XI. t.-cz. 47. §.).

40. §. Özvegyek és árvák, ha folytonos ellátásra igényök ugyan nincsen, de férjök s illetőleg atyjok nyugdíjigényre jogot adó állomáson vagy minőségben volt alkalmazva s özvegyeknél a 27. §. a)—c) pontjaiban előírt feltételek megvannak, a 28. §. 1. és 2. pontjában megjelölt esetek kivételével, együttvéve a férj legutóbbi beszámítható évi fizetésének egy negyedét kapják egyszersmindenkorra végkielégítésképen (1885. XI. t.-cz. 48. §.).

41. §. Özvegyek és atyátlan árvák ellátási igénye az atya halálával, utószülötteknél a születés napjával, szülőtlenkül tekintendő árvák ellátási igénye mindkét szülő elhaltával

s esetleg azon nappal áll be, melyen az anyának nyugdíj-igénye bármely okból megszűnik, (1885. XI. t.-cz. 49. §.).

42. §. A folytonos özvegyi ellátásra és a nevelési járulékra való igény a 28. §. 5. pontjában megjelölt eseteken kívül megszűnik:

1. az özvegyi nyugdíjra nézve, ha az özvegy ismét férjhez megy vagy meghal;

2. árvákra nézve általában, ha a szabályszerű kort elérik, vagy meghalnak;

3. ha az árva oly állami, közhatósági vagy intézeti ingyenes ellátásban részesül, melynek értéke a nevelési járulékot meghaladja, vagy ha a leánygyermek férjhez megy; de ezen nevelési járulékhoz való igény újból feléled, ha az ingyenes ellátás a 33. §-ban előirt kor elérte előtt megszűnt;

4. ha az árva valamely büntetendő cselekményért hivatalvesztésre ítéltetik, illetőleg a 4. §. 4. pontjában említett hatálylyal elítéltetik; valamint elvonhatja azt a fentartó hatóság akkor is, ha 6 hónapnál hosszabb ideig tartó szabadságvesztésre ítéltetik;

5. atyátlan árváknál azon nappal, midőn az anya elhal, férjhez megy vagy bármely okból nyugdíja megszűnik, s az árvák a szülőtlenség tekintetű árvák magasabb nevelési járulékára nyernek igényt;

6. szülőtlentül tekintendő árváknál, ha az anya nyugdíj-igénye feléledvén, az atyátlan árvák számára meghatározott nevelési járulék kezdődik (1885. XI. t.-cz. 50. §.).

43. §. Az özvegyi nyugdíj minden további igényről való lemondás mellett az illető fentartó hatóság engedélyével megváltható.

A megváltási összeg a megváltandó nyugdíjnak legfeljebb két évi összegében állapítható meg, de a közhatósági orvos által igazolandó, hogy az özvegy egészségi állapotához képest legalább még két évig élhet.

Gyermektelen özvegyek, ha várandóságban nincsenek, ellátási igényök megváltását szabadon kérhetik; ellenben oly özvegyek, kiknek ellátatlan gyermekök van, a gyámhatóság beleegyezését tartoznak kimutatni.

Az egyszer megváltott nyugdíj többé a megváltási összeg visszatérítése mellett sem engedélyezhető.

A gyermekek nevelési járuléka megváltás tárgyát nem képezheti (1885. XI. t.-cz. 51. §.).

44. §. Az ujra férjhez ment özvegynek ellátása megszüntet-

tetik ugyan, de jogában áll ellátását vagy az előző §. értelmében megváltani, vagy azt, újabb özvegyisége esetére, fentartani.

A megváltás vagy fentartás közötti választásra az özvegynek, férjhez menetele napjától kezdve, egy évi határidő engedtetik, melynek lefolyása után az ellátás többé meg nem váltható, hanem az netaláni második özvegyisége esetére fentartva marad.

Az özvegy az egyszer tett választástól vissza nem léphet.

Ha az ellátást fentartott özvegy második férje után is özvegyiségre jut, ellátását, ha arra a törvényes feltételek még mindig megvannak, második férje halála napjától kezdve kapja (1885. XI. t.-cz. 52. §.).

45. §. A theol. tanárok hátrahagyott özvegyének, valamint a szabályszerű kort még el nem ért árváinak az állandó ellátáson avagy egyszersmindenkorra szóló részeltetésen, jelestül az özvegyi nyugdíjon, nevelési járulékon avagy végkielégítésen kívül, még temetési járulékra is van igényök.

A temetési járulék tényleges szolgálatban elhaltak után a legutóbb élvezett beszámítható javadalmazás alapján, nyugdíjban elhaltak után pedig a nyugdíj összege alapján állapítatik meg, és pedig:

a) ezek három havi összegével, ha az alapul szolgáló javadalmazás vagy nyugdíj 1000 frtot meg nem halad;

b) két havi összegével, ha 1000 frtot meghalad, de 3000 frtnál nem nagyobb, és

c) egy havi összegével, ha a javadalmazás 3000 frtot meghalad.

A b) alatti esetben a temetkezési járulék 250 frtnál kevesebb s a c) alattiban 500 frtnál kevesebb vagy 600 frtnál több nem lehet.

A temetkezési járulékra csak azok a theol. tanárok özvegyei és árvái tarthatnak igényt, kiket özvegyi nyugdíj, nevelési járulék vagy végkielégítés illet, de a 28. §. 1. és 2. pontjaiban megjelölt esetekben akkor is kiszolgáltatandó, ha a hátrahagyott családnak ellátásra vagy részeltetésre igénye nincsen (1885. XI. t.-cz. 53. §.).

46. §. A temetkezési járulék szintén az özvegy járulékát képezi, oly esetekben azonban, midőn az özvegynek arra igénye nincsen, ha igényjogosult gyermekei vannak, ezeket illeti, s a gyám vagy gondnok rendelkezésére bocsátandó (1885. XI. t.-cz. 54. §.).

47. §. A temetési járulék rendszerint sem birói, sem

közigazgatási foglалás tárgya nem lehet, és csak az összeg $\frac{1}{3}$ erejéig foglalható le az elhalt gyógykezelési, többi részében csakis temetési költségei fejében (1885. XI. t.-czikk 55. §.).

Zárhatózat.

48. §. Ez a szabályzat visszamenőleg 1894 szept. 1-ig bir hatálylyal, illetőleg az ebben kimondott elvek 1894 szept. 1-sőjétől alkalmaztatnak a sárospataki főiskola theol. tanáraitra.

22. Olvastatott ugyancsak a főiskolai igazgató-tanácsnak a folyó évi szeptember 18—19 napjain Sárospatakon tartott ülésében a főiskolai kormányzati rendszabályokra felvett 14-ik számú jegyzőkönyvi pontja, a mely szerint a tanári kar által régebben átnézett, módosított s hozzá felterjesztett *kormányzati rendszabályokat* Kérészy Barna igazgató-tanácsos által felülbíráltatván s a régibb szabályokkal egybevettetvén, azokat a következő módosításokkal ajánlja elfogadásra:

1. A III. szakasz 9. §-ából kihagyandó a „két akadémiai és két gimnáziumi“ s helyette a régi „egy akadémiai és egy gimnáziumi tanár“ teendő.

2. A 14. §. c) pontjában a „két igazgatót hivatalába beigtatja“ szavak mellé zárjelbe oda teendő a 34. §., mely a gimnáziumi igazgató választásáról szól.

3. A 14. §. u) pontja helyett a régi kormányzati szabályok 9. §-ának 21 és 22 pontjai veendőek fel.

4. A köziskolai szék című szakasznál a 19. §. f) pontjában: „A tanpénzt a tápintézeti és egyéb díjakat a gazdasági választmányal és az igazgató-tanácsal együtt megállapítja“ — szavak így módosítandók: „A tanpénz, a tápintézeti s egyéb díjakra nézve a gazdasági választmányal egyetértőleg az igazgató-tanács elé javaslatot terjeszt.“

5. A 19. §. n) pontjában: „Az igazgató-tanácsban 4 képviselőt (2 akadémiai és 2 gimnáziumi tanárt)“ szavak helyett ezek teendőek: „Az igazgató-tanácsba 2 képviselőt (egy akadémiai és egy gimnáziumi tanárt).“

6. A gimnáziumi igazgató című szakaszban a 34 § így módosítandó: „A gimnáziumi igazgató a gimnáziumi szék hármas-jelölése alapján az igazgató-tanács által 6 évre választatik s újra megválasztható.“

7. A gazdasági választmányról szóló szakaszban a 43. §. ezen szövege: „az igennel és nemmel szavazók nevei a jegy-

zőkönyvben feltüntetendők,“ így pótlendő: „hogyan károsodás esetén a szavazatokból az egyénekenkénti felelősség megállapítható legyen.“

8. A gazdasági választmány elnöke című szakasznál a 45. §. így pótlendő: „Hivatalba lépésekor esküt tesz az egyházkerületi közgyűlés előtt.

9. A 46. §, mely az alelnökről szól, elhagyandó.

10. A levéltárnokról szóló 50. §-hoz csatolandó: „Hivatalba lépésekor az egyházkerületi közgyűlés előtt esküt tesz.“

11. A főiskolai orvosról szóló 54. §-ból e pont: „Hivatalba lépése alkalmával esküt tesz,“ elhagyandó.

12. A főiskolai jogigazgatóról szóló 57. §. így módosítandó: „Hivatalba lépésekor az egyházkerületi gyűlés előtt esküt tesz s biztosítékul vagy készpénzben, vagy ingatlanra első helyen betáblázott kötvényben, vagy érték-papírokban, egy évi fizetésével egyenlő óvadékot tesz le.

13. A főiskolai pénztárnokról szóló 60. §. így igazítandó: „Hivatalba lépésekor az egyházkerületi közgyűlés előtt esküt tesz.“

14. A főiskolai elenőrrel szóló 62. §. így javítandó: „Hivatalba lépésekor az egyházkerületi közgyűlés előtt esküt tesz.“

15. A tápintézeti felügyelőről és a könyvraktár-felügyelőről szóló szakaszokban az 1883. évi kormányzati rendszabályok §-ai felveendőek.

16. A széniorról szóló 74. §. b) pontja így pótlendő: „Sárospataki ünnepi követ.“

17. Ugyancsak a 74. §. g) pontjában a tápintézeti alapszabályokban megállapított széniori kötelességek elsorolandók.

18. A háznagyról szóló 75. §. így igazítandó: „Hivatalba lépésekor az igazgató-tanács előtt esküt tesz.“

19. A 77. §. vége így pótolandó: „melynek ítélete ellen felebbezésnek helye nincs.“

Közgyűlés az igazgató-tanács módosításait, miután azok ellen felebbezés nem történt, sem élőszóval kifogást senki nem emelt, elfogadja s a főiskolai kormányzati rendszabályok végleges szövegezésére és nyomda alá rendezésére vonatkozó igazgató-tanácsi intézkedéseket is helyeslőleg veszi tudomásul.

23. Ugyancsak a főiskolai igazgató-tanács ugyanazon gyűléséből felterjeszti (13. p.) az általa megbízott tanári kar által a *magán-, pót-, javító-vizsgálatok idejére, a beiratásokra,*

felvételre, az évharmados beosztásra, s a szüreti szünetidőre vonatkozó s általa is helyeselt javaslatokat s azokat elfogadásra ajánlja.

A tanév elején tartandó magán-, pót- és javító-vizsgálatok idejéül augusztus utolsó napjai helyett — hogy a bejövétel és rendes iskolázás között lehető rövid időköz legyen — szeptember 3—4 napjait, a felvételi vizsgálatokra és beiratkozásra szeptember 5—7. napjait javasolja, s ez esetben az iskolai év rendszerint szeptember 8-ikán nyitnatnék meg; az évharmados beosztást, noha elvileg elítéli úgy a tanári kar, mint az igazgató-tanács, az országos törvényre való tekintetből fentartandónak tekinti, de ennek megváltoztatása végett szükségesnek tartja, hogy ev. ref. egyetemes tanügyi-bizottságunk s illetőleg egyetemes konventünk útján a közoktatásügyi miniszteriumban lépéseket tegyünk; a szüreti szünetidőt a helyi viszonyok és a főiskolai növendékek nagyobb részének szegénysége miatt meghagyandónak véli, de úgy, hogy az mindig csak október utolsó hetére szorítkozhatik s a tápintézet az itt maradt s benne étkező növendékek számára az egy heti szünetidő alatt is nyitva álljon s az itt maradt növendékek felett az illetékes tanár-testületek rendes felügyeletet gyakoroljanak.

Közgyűlés az igazgató-tanácsnak felsorolt javaslatait, mint a leghelyesebb nevelési és oktatási elveken nyugvókat, helyesléssel s elismeréssel veszi tudomásúl s kimondja, hogy

a magán-, pót- és javító-vizsgálatok, beiratkozás és felvétel már a legközelebbi szeptemberben e hó 3—7. napjaira szoríttassanak; az iskolai év szeptember hó 8-ikán, vagy ha ez vasárnapra esnék, szept. 7-én vagy 9-én nyitassék meg az egész főiskolára nézve; az évharmados beosztást, mint a mely — főként nagyobb létszám esetén — temérdek fáradság mellett is csaknem lehetetlenné teszi az igazságos osztályozást, — az egyetemes tanügyi-bizottság figyelmébe ajánlja; a szüreti szünetidőt az igazgató-tanács által javasolt korlátozással elfogadja s e korlátozást már ez iskolai évben is érvényesítendőnek határozza.

24. Olvastatott a főiskolai igazgató-tanács folyó év szeptember 18-diki jegyzőkönyvének 42. pontja, mely szerint a sárospataki főgimnázium I-ső és III-dik osztályába a törvényes

létszámon túl jelentkező 7 s illetőleg 10 növendéket azon az alapon vette fel igazgató-tanács rendes tanulókul, mert azok többnyire sárospataki szülők gyermekei s mert a tantermek 78, illetőleg 80 növendék befogadására is teljesen elég nagyok; az esetben azonban, hogy ha a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium — a hová ez a körülmény püspök úr útján bejelentetik — a törvényes létszámon túl jelentkezők felvételét bármi okból meg nem engedné, igazgató-tanács előre figyelmeztette az illetőket a gimn. igazgató útján, hogy évközben is magántanulókká válnak.

A főiskolai igazgató-tanács eljárását közgyűlés helyeslőleg veszi tudomásul s egyúttal felkéri püspökünket hogy az esetet bejelentvén, az illetők érdekében befolyását felhasználni szíveskedjék.

25. Nemes Lajos, felső-zempléni küldött, a főiskolánk gimnáziumába a jelen iskolai év elején bevett tanulók létszámáról beadott és fennebb előterjesztett jelentés tárgyalása folyamán, a következő indítványt terjesztette közgyűlésünk elé: Tekintettel arra, hogy a főiskolánál gyakorlatba vett azon eljárás, mely szerint a jelentkező tanuló ifjak csak korlátolt számmal vétetnek fel a főiskolai növendékek közé s onnan nemcsak az idegen vallásuak, hanem még hitfelekezetünkhöz tartozó növendékek is elutasítatnak, a miatt, mivel a törvény által előírt létszámon felül az egyes osztályokba tanulókat felvenni, az előjárásnak nincs joga, — nemcsak a főiskola hagyományos jogaival ellenkezik, hanem a főiskolára egyenesen káros hatással van, a mennyiben az ilyen eljárás által a főiskolánk iránt melegen érdeklődő szülők, főiskolánktól elidegenítettnek s ezen eljárás főiskolánk theologiai és jogi akadémiájának is elnéptelenedésére vezet, a minek sajnos következményei már most is tapasztalhatók; tekintettel továbbá arra, hogy főiskolánk hagyományos szellemével ellenkezik az is, hogy idegen vallású növendékek főiskolánkba alig juthatnak be, pedig főiskolánknál más felekezetűek, különösen más nemzetiségűek részére stipendiumok is vannak alapítva s nemcsak főiskolánk, de a magyar nemzetiség érdeke is kívánja, hogy idegen vallású és nemzetiségű növendékek főiskolánkat, mint eddig, úgy ezután is felkeressék: — indítványozza, hogy a sárospataki főgimnáziumban parallel osztályok állíttassanak fel; minthogy pedig a parallel osztályok felállítását a főiskola anyagi viszonyai meg

nem engedik, erre az 1883. XXXIII. t.-cikkben szabályozott államsegély igénybe vétessék.

Egyházkerületi közgyűlésünk a parallel osztályok felállítását a főiskola felvirágzására a maga részéről is sürgős szükségnek tartja s ezzel a kérdéssel már évek óta foglalkozik, minthogy azonban a parallel osztályok felállítása az államsegély igénybe vétele nélkül, a főiskola anyagi viszonyaira való tekintettel, ez időre meg nem valósítható: átteszti ezen indítványt az egyházmegyékhez, elvi eldöntés végett, utasítván az egyházmegyéket, hogy azon elvi kérdésre : vajjon a parallel osztályok felállítása és ezzel kapcsolatban főiskolánk gimnáziumánál felmerülő egyéb szükségek fedezésére az 1883. XXXIII. t.-cikk alapján az államsegélyt igénybe kívánják-e venni, vagy nem: jövő tavaszi közgyűlésünkre nyilatkozzanak.

26. Olvastatott a főiskolai igazgató-tanács ugyanazon őszi ülészsaka jegyzőkönyvének 26. sz. pontja, melyben a főiskola bálványosi tag-birtoka szomszédságában levő és kiegészítő részét képező 97, 1200 □ öles holdat, s 690 □ ölet tevő Zsindely féle tagbirtokot 15000 frt vételárért a főiskolának megvételre ajánlja.

Egyházkerületi közgyűlésünk, ezen birtok megvételét a főiskolára előnyösnek látván, megengedi, hogy azt a főiskola a Zsindely István örökösaitől 15000 frt vételárért megvásárolhassa és utasítja a gazdasági választmányt, hogy a nevezett örökösökkel az adásvételi szerződést kösse meg, feljogosítván egyszermind püspökünket, hogy a bemutatandó szerződést ezen határozatunk alapján a jóváhagyási záradékkal elláthassa. Vagyoni kérdésről lévén szó a kérdés névszerinti szavazással döntetett el. A megvételre, tehát igennel szavaztak: Antalfy László, Meczner József, Füzi János, Révész Kálmán, Oláh Péter, Tóth Dániel, Szathmáry Király Pál, Makláró Károly, Fekete József, Sólyom Gyula, Papszász Lajos, Várady Pál, Ragályi Béla, Nagy Pál, Ruzskay Gyula, Kupai Dénes, Vattay László,

Kapossi György, Ragályi Géza, Keresztúry József, Meczner Béla, Gecsey Péter, Kónya András, Komjáthy Gábor, Fejes István, Ujj István, Nemes Lajos, Gyarmathy Soma, Szabó Endre, Szabó József, Virágh József, Horváth Dezső, Homoky Antal, Lévay József, Debreceni Bertalan, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Nagy Ignác, dr. Finkey József, Czinke István; nemmel, tehát a megvásárlás ellen szavaztak: Szinyey Gerzson, Idrányi Ferenc és Szinyey Endre.

27. A *lelkészvizsgáló-bizottság* beterjeszti a Sárospatakon 1896 június 22—24-ik napjain tartott vizsgálatokról szóló s a vizsgálatok előzményeit s egész lefolyását részletesen feltűntető jegyzőkönyvét, a mely szerint az első lelkészi vizsgálatra 10-en jelentkeztek, a kik valamennyien elkészítvén zárt-helyi dolgozataikat, a kinevezett bírálók véleménye szerint szóbeli vizsgálatra bocsáttattak s ezt a következő eredménnyel állották ki:

	Ó szöveg. írasm.	Új szöveg. írasm.	Bibliai vallást.	Positiv ker. v. t.	Erkölc- tan.	Írásbeli dolg.	Általános oszt.
Tóth József	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	<i>kielég.</i>
Csiki József	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	<i>kielég.</i>
Czövek János	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	jó	<i>kielég.</i>
Hagymási Ferencz	jó	jó	jó	jó	jó	jeles	<i>jó</i>
Zarándy Bertalan	jeles	jó	jeles	jeles	jó	jeles	<i>jeles</i>
Bogdányi József	jeles	jeles	jeles	jó	jeles	jeles	<i>jeles</i>
Putnoky Pál	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	<i>jeles</i>
Nagy Géza	jeles	jó	kielég.	jó	jó	jó	<i>jó</i>
Erdélyi János	jó	jeles	jó	jó	jó	jó	<i>jó</i>
Horkay Barna	jeles	jeles	jó	jó	jeles	jeles	<i>jeles.</i>

Csapó János, mályinkai s.-lelkész, ker. vallástanból kapott *elégtelen* érdemjegyét *kielégítőre* javítván ki, a 2-ik vizsgálatra bocsáttatott s ilyen módon a 2-ik vizsgálatra 12 segéd-lelkész jelentkezett, a kiknek zárt-helyi írásbeli dolgozatai a kinevezett bírálók által szintén elfogadtatván, mindnyájan szóbeli vizsgálatra bocsáttattak, a melynek eredménye a következő:

	Gyakorl. theol.	Egyház- jog.	Magyar prot. tört.	Gyakorl. bibl. magy.	Írásbeli dolg.	Általános oszt.
Vas János	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	<i>jeles</i>
Tomory Pál	kielég.	jó	jó	kielég.	jó	<i>jó</i>
Pál Gyula	jó	jó	kielég.	kielég.	kielég.	<i>kielég.</i>
Fodor Géza	jó	jó	jeles	jó	jó	<i>jó</i>
Janka Károly	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	<i>jeles</i>
Imre Árpád	jó	jó	jó	jó	jó	<i>jó</i>

	Gyakorl. theol.	Egyház- jog.	Magyar prot. tört.	Gyakorl. bibl. magy.	Írásbeli dolg.	Általános oszt.
Rohoska József	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	<i>jeles</i>
Kőszeghy Dániel	jó	jó	jó	jó	jó	<i>jó</i>
Czecz András	jeles	jó	jeles	jeles	jeles	<i>jeles</i>
Csapó János	kielég.	kielég.	jó	kielég.	kielég.	<i>kielég.</i>
Idrányi Lajos	jó	jó	jó	jó	jó	<i>jó</i>
Borsos István	jó	jó	jeles	jó	jeles	<i>jó.</i>

A vizsgálat folyamán szerzett tapasztalatai alapján helyesnek vélné a bizottság, ha az 1-ső vizsgát tevők az *előszóval is előadandó egyházi beszédet* az otthon készitendő értekezéssel egyidejűleg adnák be s ugyancsak ezt látná jónak a 2-ik vizsgát tevőkre nézve a *gyakorlati bibliai magyarázati dolgozatokat illetőleg*, miért is a Főtiszteletű egyházkerület által kimondatni kéri, hogy említett dolgozatok a jelzett módon kívántassanak be; a lelkészi bizonyítványok megpecsételése pedig egy külön pecsét készítését indítványozza ilyen körirattal: „A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület lelkész-vizsgáló bizottsága “

Közgyűlés a lelkész-vizsgáló bizottság részletes jelentését s javaslatait elismeréssel veszi tudomásul s elhatározza :

1. hogy a lelkészi vizsgálatok eredménye egy e célra készitendő könyvbe ezentúl pontosan bejegyeztessék s e könyv — az esetleg elveszett bizonyítványok másod-példányainak kiállíthatása végett, — a püspöki hivatal örökődése alatt álljon.

2. Az első lelkészi vizsgát tevők az *előszóval előadandó egyházi beszédet*, valamint a 2-ik vizsgát tevők a *gyakorlati biblia-magyarázati dolgozataikat* az eddig is kötelezett házi dolgozataikkal egyidejűleg, tehát május hó első napjáig a theol. akadémia szakelnökéhez tartoznak beadni s illetőleg beküldeni.

3. A lelkészi bizonyítványok megpecsételése egy külön pecsét készítését elrendeli, úgy azonban, hogy annak körirata --- a javasolt körirattól eltérőleg — e szavakból álljon : „A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület elnöksége.“ Ez a pecsét lesz használandó minden olyan okmány s egyéb irat hitelesítésére, a mely az egész kerület nevében s az elnökség vagy ennek megbizottai s helyettesei aláírásával állittatik ki. A pecsét megkészítésére püspökünk kéretik fel.

28. A lelkeszi vizsgálatok kérdésével kapcsolatban az elnökség a következő indítványokat jelenti be:

1. Mondja ki a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, hogy a lelkesz-képesítő vizsgálatokra az írásbeli tételek kitzzése a főiskolai theol. tanári kar jogkörébe tartozik, s hogy ez köteles minden iskolai év elején a tételeket megállapítani s megerősítés végett a püspöki hivatalhoz elküldeni. A zárthelyi írásbeli tételek kitzzéséről is a theol. tanári kar gondoskodik — kellő titoktartás mellett.“

2. A lelkesz-vizsgáló bizottság tagjainak létszáma — egyesek akadályoztatása esetében, különösen, de a nélkül is — elégtelennnek bizonyulván, mondja ki a Főtiszteletű egyházkerület, hogy a vizsgáló bizottságot pót-, esetleg rendes tagokkal kiegészíti s e kiegészítést még a jelen gyűlés folyama alatt végezzé el.

3. Mondja ki a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, hogy az 1887-iki őszi közgyűlés 10. sz. jegyzőkönyvi pontjában megerősített theol. tanulmányi s vizsgálati rendszabály 20 ik §-a ekként módosittatik: . . . „az alapvizsgálati bizottság elnökei a főiskolai egyházi és világi algonokok.“

Mindhárom indítványnak nyilván látható s a közelebről érdekeltek által mélyebben is érezhető gyakorlati czélzata s a tapasztalatok által igazolt alapja lévén, kerületi közgyűlésünk mindhármát készséggel magáévá teszi, s elhatározza, hogy

1. Ezentúl a lelkesz-képesítő vizsgálatokhoz szükséges írásbeli tételeket (mind az otthoni, mind a zárthelyi írásbeli vizsgához), püspöki megerősítés mellett, a theol. akadémia tanári kara tűzi ki és pedig az otthon készitendő dolgozatokhoz mindenkor az iskolai év elején.

2. A lelkesz-képesítő bizottságot 4 rendes taggal (2 papi, 2 világi) egészíti ki s ilyenekül *Révész Kálmán* kassai, *Komjáthy Gábor* szentesi lelkeszeket, *Lévay József* egyházkerületi tanácsbíró és *Meczner József* abauji egyházmegyei gondnokot legott meg is választotta.

3. A theol. alapvizsgái bizottság elnökségével — az eddig érvényben levő theol. tanulmányi és vizsgálati rendszabály 23. §-ának meg-

változtatása mellett — a főiskolai egyházi és világi algnodnokokat bizza meg.

Miután pedig *Dókus Gyula*, főiskolai algnodnok a theol. alapvizsgái bizottságnak eddig rendes tagja volt, most pedig hivatalból elnökévé lett, helyét a közgyűlés *Meczner József* abauji egyházmegyei gondnokkal tölti be.

29. Olvastatott a főiskolai igazgató-tanács őszi ülészaka jegyzőkönyvének 24. sz. pontja, melyben tudatja, hogy az országos tanári nyugdíj-intézetbe a tanuló ifjuság által befizetendő 3 és 6 frtos részletek az 1895/6 iskolai évre befizettek a sátoralja-ujhelyi kir. adóhivatalba, azonban ezen járulékok befizetését az országos tanári nyugdíjintézet az 1894/5 iskolai évre is követeli; minthogy azonban erre az évre ezen járulékok a tanuló ifjuságtól nem szedettek, a főiskolai gazdasági választmány ezek elengedéseért folyamodott a vallás és közoktatásügyi miniszterhez. A miniszter azonban 45633/1896 sz. a. tudatja, hogy a kérésnek eleget nem tehet, mert az 1894. XXVII. t.-cikk 4 §-a világosan kimondja, miszerint a 3. §. b) c) és d) pontjában elsorolt járulékok még azon esethen is, ha valamely fenálló iskola tanintézetével később lép be az országos nyugdíjintézetbe, visszamenőleg és akként rovandók le, mintha a törvény életbeléptekor állt volna be s így a járulékok nem a jelentkezés idejétől vagy a fizetésre való felszólítástól, hanem mindenkor a törvény életbeléptétől fizetendők.

Ezzel kapcsolatban olvastatott a vallás és közoktatásügyi miniszternek fennebb idézett számú leirata.

Ezen miniszteri leirat sajnos tudomásul vétetvén, utasítja egyházkerületünk a főiskolai igazgató-tanácsot, hogy ezen járulékoknak az állampénztárba való befizetésére nézve intézkedjék és miután ezeknek a tanuló ifjuságtól való beszedése most már igen nagy nehézséggel járna, a kifizetendő összeget a főiskola jövő évi költségvetésébe illeszse be.

30. Az abauj-vajkóczi, homonnai, bacsikai, szentesi minaji, lucskai, ózdi és egrői missiói körök lelkeszei beadják jelentéseket egy évi missiói működésökről.

A jelentések áttétetnek az egyházkerület missióügyi bizottságához

31. Olvastatott e folyó évi tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 55. sz. pontja, a melyben utasítatik az egyházkerületi misszióügyi bizottság, hogy a missziói lelkészi állomások betöltésére nézve készítsen a különböző állomások jogviszonyaira kiterjedő szabályrendelet-javaslatot. Ezen határozatra vonatkozólag jelenti püspökünk, hogy a misszió-ügyi bizottság több tagja hiányzik s előadója Mitrovics Gyula is eltávozott időközben körünkől, tehát az egész bizottság újra alakítandó.

Egyházkerületünk a misszió-ügyi bizottságot ezen előterjesztés folytán újra alakítja és határozatilag kimondja, hogy annak tagjai püspökünk elnöklete alatt azon egyházmegyék esperesei és gondnokai, a melyekben missziói állomások tartatnak fenn, jelesül: az abauji, alsó-borsodi, alsó-zempléni, felső-borsodi, felső-zempléni és ungi egyházmegyék esperesei és gondnokai, előadója pedig Czinke István, egyházkerületi aljegyző.

32. Olvastatott Fejes István felső-zempléni esperes és főiskolai aligondnok következő indítványa:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Miután a lelkészi, esperesi és püspöki avatásra és beigtatásra nézve oly különböző eljárások merülnek fel egyetemes ev. ref. egyházunkban, a mely eljárások közönségünkben téves fogalmakat kelthetnek fel, főleg a sok rendbeli avatás mivoltára nézve, indítványozom: bízza meg a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés a sárospataki theol. tanári kart azzal, hogy

I. a lelkész-avatásra és beigtatásra,

II. az esperes-avatásra és beigtatásra,

III. a püspök-avatásra és beigtatásra vonatkozó szokások, eljárási módokat a különböző egyházkerületekből szerezze be és azoknak ismertetése mellett adjon véleményt egy — hitvallási és kormányzati elveinknek megfelelő, oly eljárásra nézve, mely annak idején a konvent által a zsinati törvény-hozás elé terjesztethessék egyenesen, szabályzat alkotása végett.

Sárospatak, 1896. október 6.

Közgyűlésünk, teljes elismeréssel levén az indítvány fontossága iránt, az indítványozó kívánásához képezt kiadja azt a theol. tanári karnak, s felkéri ezt, hogy az indítványban foglalt fel-

tételeknek mielőbb megfelelni szíveskedjék s jelentését lehetőleg már a tavaszi egyházkerületi gyűlésre adja be.

33. Szóba hozatott, hogy a jelenleg használatban levő s az újonnan felavatott lelkészeknek kiadatni szokott papi oklevél, mind szövegénél, mind külső kiállításánál fogva elévült, miért is újabb s a mai kor igényeinek megfelelőbb oklevéllel volna helyettesítendő.

Egy újabb oklevél-minta megszerkesztésével s annak jövő tavaszi közgyűlésünkre leendő benyújtásával a sárospataki főiskola theologiai akadémiai tanári kara bizatik meg.

34. Az előbbi ponttal kapcsolatban indítványoztatott, hogy miután tapasztalás szerint a lelkészavatások alkalmával felolvasatni szokott papi életrajzok a felavatandó lelkészeknek nem egyenlő mértékkel mérnek, s hosszadalmasságukkal a különben lélekemelő felavatási ünnepély hatását kockáztathatják: mondassék ki határozatképen, hogy az ilyen életrajzok megírásánál az egyházmegyei főjegyzők jövendőre valamennyien csak a leglényegesebb életrajzi adatok rövid összeállítására szoritkozzanak.

Közgyűlésünk ez indítványt, további elbírálás végett, a papi, esperesi s püspöki felavatás reformja előkészítésére felkért theologiai akadémia tanári karához utasítja.

35. A tavaszi gyűlésünk 56 számú jegyzőkönyvi határozatával kiküldött szakértő bizottság beterjeszti az egyházkerületi új névtár szerkesztésére vonatkozó tervezetét és jelentését.

Közgyűlésünk a benyújtott tervezetet, alapos megvitatás után elfogadta s némi módosítás mellett (7 p) az új névtár egybeállítására vonatkozó irányelveket és kívánalmakat a következőképpen állapította meg:

1. Kerületi névtárunk ne rovatos íveken, hanem a más kerületbeli névtárak mintájára u. n. folyó szedéssel nyomassék.

2. A névtárnak minden év márczius hó elsejére ki kell kerülnie a sajtó alól.

3. Az adatok beszerzése úgy történjék,

hogy az esperes urakhoz minden év deczemberében kellő számú olyan ívek küldessenek, melyekre a lelkészek a kívánt s a névtárban felhasználandó adatokat deczember 31-ike után azonnal feljegyezzék s a feljegyzés után az esperesi hivatalhoz visszaküldjék, a honnan a névtár szerkesztőjéhez tétetnek át az ívek, még pedig bezárólag a beállott új év február hava elejéig.

4. A kerületi állandó bizottságok tagjainak névsora, a megbizatósi időtartammal együtt, a névtár elején, a kerületi hivatalnokok után közlendő; valamint az esperesi és gondnoki kar névsora is, a hivatalos szolgálati évek rendje szerint.

5. Az egyházakra vonatkozólag a következő adatok veendőek fel: a) az egyház neve és jellege, t. i. anya-, társ-, leány, s fiók egyház; b) az egyház hanyadik osztályú? c) mennyi a a lelkek száma? d) melyik vármegyében fekszik? e) melyik szolgabírói járáshoz tartozik? f) melyik hely az utolsó posta és távirdai állomás? g) a lelkész (r. h. és s. lelkész neve.); h) a tanító neve; i) a gondnok neve; k) születés; l) halálozás; m) házasságkötés; n) hiterősítés; o) áttérés; p) kitérés; q) rendes iskolakötelesek; r) rendes iskolába járók; s) ismétlő iskolakötelesek; t) ismétlő iskolába jártak.

6. A névtár végén úgy az egyházaknak, mint a lelkészeknek s tanítóknak betűrendes névsora adassék, utalással a lapszámokra.

7. A névtár előállítás költségei a sárospataki főiskolai pénztárt terhelik, annak árát tehát a főiskolai gazdasági választmány határozza meg s a befolyt árak is ide szolgáltatandók be.

Ez elfogadott tervezet alapján a névtárnak a fennebbi pontok szerint való szerkesztésével s a jelzett rovatok ívek elkészítésével és szétküldésével *Dr. Tüdös István* theol. tanár bíztatik meg, ki a megbízatót elfogadta.

A szerkesztői tiszteletdíjra nézve a kerületi közgyűlés a névkönyv megjelenése és a főiskolai gazdasági-választmány javaslatának meghal-

gatása után fog határozni, miért is a gazdasági-választmánynak a névköny kiállítására s költségeire vonatkozó jelentése tavaszi gyűlésünkre beváratik.

36. Ugyancsak tavaszi gyűlésünk 56. jegyzőkönyvi pontjában a névtár tervezetének megkészítésére elnökileg összeállított bizottságot arra is felkérvén, hogy adjon javaslatot egyházkerületünk történetének megíratására nézve.

Az erre vonatkozó munkálat beadása és érdemleges tárgyalása jövő tavaszi gyűlésünkre halasztatott.

37. A segédlelkészek elhelyezését és alkalmazását, továbbá a tanítók változását czélszerűen szabályozó javaslat tavaszi közgyűlésünk 20 sz. határozatával az egyházmegyéknek adatván ki hozzászólás és véleményüknek jövő tavaszi gyűlésünkre leendő betérjesztése végett, hogy a hozzászólás minél alaposabb lehessen s a javaslat minden lelkész és tanító kezéhez eljusson:

Közgyűlésünk mindkét javaslatot jelen jegyzőkönyvünkben egész terjedelmében közzétenni határozta, a mint következik:

Szabályrendelet a segédlelkészek alkalmazásáról s elhelyezéséről.

1. §. Segédlelkészeket azon egyházak, a melyek ez ideig fel voltak jogosítva, ezen túl is tarthatnak.

Ezen egyházak az egyházmegyék felvétele szerint a következők: (A szabályrendelet elfogadása után a nevek bejegyzendők.)

2. § A felsorolt helyeken a segédlelkészek ellátásának és fizetésének módja is az eddigi szokás szerint marad érvényben, kivéve mindazonáltal:

1. azt, hogy a segédlelkészt mindenütt külön szoba illeti meg, akár a paplakon, akár azon kívül és arról az egyház gondoskodni köteles;

2. azt, hogy a hol a segédlelkész fizetése a teljes ellátáson vagy az erre, a helybeli

körülmények szerint egyezségileg megállapított készpénzen kívül 100 frtot nem tenne, ott ezen fizetés 100 frtra emelendő fel. A mellékes járulékok, a melyek a segédlelkész teendőiből származnak, a fizetésbe beszámíthatók.

3. §. A mely egyházak jövőre, indokolt szükség esetén, segédlelkészi állomást kívánnak szervezni, azt csak az egyházmegyei közgyűlés helyben hagyása és az egyházkerületi közgyűlés végleges megerősítése mellett tehetik.

Segédlelkészi állomás szervezhető ott, hol a lélekszám nagysága vagy a helybeli intézetek a lelkészi teendők végzésére és a vallástani-tásra nézve azt szükségessé teszik. Kötelesek azonban az egyházak a lelkészi fizetés esorbítása és a lelkész minden megterheltetése nélkül, tisztességes lakásról, teljes ellátás biztosításáról és az esetleges járulékok beszámíthatása mellett — legalább 200 frt fizetésről gondoskodni, különben az állomás szervezése nem engedhető meg.

4. §. Oly helyeken, hol az egyházi érdekek általános szempontból tennék szükségessé a segédlelkészi állomások szervezését és arra az illető egyházak a maguk erejéből képesek nem volnának, az illető egyházmegyék és az egyházi kerület is hozzá fognak járulni a segédlelkész-állomások fentartásához. Ha az 1. §-ban felsorolt helyek között egyik vagy másik állomás ilyennek fog ítéltetni, a köz-segélyre — a 100 frt fizetésnek 200 frtig leendő kipótlása — iránt, azok is igényt tarthatnak.

5. §. Az egyházakon kívül az egyes lelkészek is tarthatnak segédlelkészeket részint saját költségükön vagy egyházaik, egyházmegyéik és az egyházkerület támogatása vagy segélyezése mellett. Az ily segédlelkész-tartást, rövidebb vagy hosszabb időre, csupán az egyházmegyei közgyűlés engedélyézheti vagy egyházi érdekből el is rendelheti.

A lelkészek által kérelmezhető a segédlelkész alkalmazása: betegség vagy a teljes

lelkészi szolgálatok végzésére alkalmatlanság vagy öregségi gyengülés esetén. Az eseteket az egyházmegye bírálja meg s a szerint engedélyezi a segédlelkész-tartást vagy egy időre vagy állandóan, de a személyhez kötve.

Az egyházmegye által az esetben rendelhető el a segédlelkész-tartás, ha az illető rendes lelkész a szolgálatok végzésére bármi okból alkalmatlan és segédlelkész tartása iránt még sem tett lépéseket. Ily esetben az egyházmegye van jogosítva meghatározni a segédlelkész tartásának költségeit, úgy mindazonáltal, hogy a lelkész saját javadalmának felénél többel nem róható meg.

A lelkészek mellé alkalmazott segédlelkészek fizetése is, a teljes ellátáson s lakáson kívül, legalább 100 frt legyen.

6. §. A segédlelkészeknek helyettes lelkészekül alkalmazása az egyházmegye hatáskörébe tartozik. Helyettes lelkészek a lelkészi félfizetés élvezetére vannak jogosítva a lakáson és stóla-jövedelmen kívül. A helyettes lelkészek a segédlelkészek közül szolgálati éveik szerint alkalmazandók; mindazáltal, tekintettel arra, hogy azon helyre alkalmasak-e vagy sem. A helyettes lelkészek mely esetekben alkalmazhatók? azt a törvény, eddigi szabályok és gyakorlat határozzák meg.

7. §. Az egyházmegyébe bekebelezett s.-lelkészek elhelyezése az esperes jogkörébe tartozik.

8. §. A segédlelkész-tartásra nem jogosított egyházak vagy lelkészek, az egyházközségekben nevelőül vagy tanítóul működő kiboceátott segédlelkészeket saját segédlelkészeikül tekinteni jogosítva nincsenek. Az ily segédlelkészeknek, rendes segédlelkészi helyek hiányában, az egyházkerület adhatja meg az engedélyt arra, hogy más alkalmazásban töltött éveik gyakorlati éveikbe beszámíthatók legyenek.

Kelt Miskolczon, 1896. május 27.

Szabályrendelet a tanítók változásáról.

1. §. A tiszáninneri ev. ref egyházkerületben a tanítók változása rendszerint szeptember hó első napjain történik.

2. §. A magát változásba tevő tanító köteles lemondását augusztus hóban saját egyháza presbiteriumának bejelenteni, mely a lemondást elfogadni s az esperesnek bejelenteni tartozik. Később történő lemondások nem fogadtatnak el.

3. §. Rendkívülig az iskolai év felén, azaz február vagy márczius hóban is megtörténhetik a tanító változása, a mely esetben a lemondás két héttel előre bejelentendő. Az ily lemondás hasonlóan elfogadandó és az esperesnek bejelentendő lesz.

4. §. A fentebbi pontokban meghatározott változások esetén a tanító az egyház által kiadott és az esperes által megerősített bizonyítványt s elbocsátó levelet nyer, ellenben minden e szabályokkal ellenkező változás vagy önkényes eltávozás esetén bizonyítvány kiadása tilos.

5. §. A tanítók fizetése, a rendszerinti változás idejéhez képest, szeptember 1-ső napjától szeptember 1-ső napjáig, tehát egy iskolai évre állapítatik meg. Ehez képest, a hol tanítói föld s hasonnemű fizetés is van, ott a tanító egy egész évi, őszi és tavaszi használatot élvez s változás esetén joga van tavaszi terményeit is, a helybeli viszonyok szerint, még október hóban is felszedni, ideértve a szőlő termését is, az esetben is, ha az előző évben nem ő szüretelt volna, úgy hogy neki mindenből egy teljes évi járuléka essék.

6. §. Ha a tanító február vagy márczius hóban változik, úgy őt a tanítói mindennemű fizetésnek, így a tandíjnak s ezek járulékainak is fele illeti meg. Ezen esetben a föld haszonélvezete az őszi vetés learathatására vagy ha a föld haszonbérbe van, a fél haszonbér fölvételére szorítkozik; a tavaszi vetés alá pedig

már a következő tanítót illeti a föld. Ily félidőben történő változás esetén az esetleges szőlőtermés, munkadíjának kárpótlásán kívül, nem illeti a tanítót; ellenben a hol must-fizetés vagy annak váltsága van, ott ebből is a féljavadalom illeti meg.

7. §. A magát változásba tett tanítót, díjlevele járandóságaira nézve az egyház kifizetni és ha a tanító elköltözésekor a presbiterium által felszámolt követelése maradványnak, azoknak behajtása iránt a törvény útján intézkedni köteles. A tanító ki-nem-fizetése esetén, az új tanító választását, a körülményekhez képest, az esperes felfüggesztheti.

38. Tavaszi közgyűlésünk 17. sz. határozata értelmében, az ungi egyházmegye beterjeszti az ungvári egyház által az ungvármegyei közigazgatási hatóság ellen emelt panaszra vonatkozó s a konvent által összegyűjtetni és felterjesztetni rendelt ügyiratokat.

Az ügyiratoknak a konvent legközelebbi ülése elé terjesztésével püspöki hivatalunk megbizatik.

39. Egyetemes konventünk folyó év április 21—25. napjain tartott gyűlése 34. számú jegyzőkönyvi pontjában felhívja az egyházkerületeket, hogy „a kebleikben létesített *vagyonkönyvi mintákat* küldjék fel, hogy a vagyonkönyvi lapok egyformán megállapíthatók legyenek.“

Közgyűlésünk az esperesi hivatalokat kéri fel az egyházmegyékben használt vagyonkönyvi minták beküldésére, a melyeket majd a püspöki hivatal fog az egyetemes konventhez felterjesztetni.

40. Ugyancsak az egyetemes konvent elébb említett gyűlésünk 35. számú jegyzőkönyvi pontja értelmében a *pályini* egyház segélygyűjtési kérvényét kerületünkhöz tette le annak felderítése végett, hogy mekkora Pályinban a nyomor s a segélyszerzés égetően szükséges-e? Egyúttal felhatalmazza a kerületet, hogy — a szükséghez képest — a segélygyűjtés megengedését a belügyminiszternek javasolja.

Ezzel kapcsolatban jelenti püspökünk, hogy a szükség

igazoltatván, az engedély a belügyminiszteriumtól kieszközölhető.

Püspöki hivatal megbíztatik a további teendők teljesítésével.

4). Olvastatott az *egyházkerületi tanügyi bizottság* 1896 okt. 3-án Sárospatakon tartott gyűlésének *jegyzőkönyve*, mely egész terjedelmében így hangzik :

Jelenvoltak: Nagy Pál, Meczner Béla elnökök; Vécsey József, Szabó József, Csizmadia Jenő, Ragályi Géza, Fekete József, Kapossy György, Gyarmathy Soma, Vadászy Pál, Szi-nyei Gerzson biz. tagok; Idrányi Ferencz jegyző.

1) Egyházi elnök a megjelent tagokat szívélyesen üdvözlővén

a tanácskozást megnyitotta.

2) Előadó előterjeszti a kerületünkbeli népiskolák állásáról az egyházmegyei tanügyi bizottságok jelentése alapján szerkesztett kimutatását.

Az *idő rövidsége nem engedvén meg*, hogy a kimutatás egész terjedelmében felolvastassék, felhívatott előadó annak jelzésére, hogy nem történt-e valamelyik egyházmegyében nagyobb mérvű hanyatlás, vagy szabálytalanság mely intézkedést kívánna.

3) Előadó jelenti, hogy sem szabálytanság, sem hanyatlás, vagy hanyagság egyik egyházmegyében sem történt, sőt inkább némi előhaladás tapasztalható.

Örvendetes tudomásul vétetik.

4. Az alsó-zempléni egyházmegye indítványozza, hogy készíttessék egy czélszerű, minden lényeges teendőre kiterjedő szabályrendelet, illetőleg utasítás oly czélból, hogy az iskolai körlátogatók ennek szigorú megtartásával végezzék vizsgálataikat, továbbá hogy *készíttessék minden járás részére egy külön bekötött könyv, melybe a vizsgálat eredménye a statisztikai adatokkal együtt bejegyeztessék s azt a lelkész és gondnok is aláírja* s ezen könyv aztán a tanügyi bizottság elnökéhez tétessék át.

Az egyházmegye ezen javaslat kidolgozásával az Irodalmi Kört véli megbízandónak.

A körlátogatók részére készített utasítás már az 1889-ik évben, mely az egyházkerületi jegyzőkönyv 1889. 61. pont alatt található, hogy megfelel-e ezen utasítás az alsó-zempléni egyházmegye inteniójának arról szóló jelentéstétellel Szinyei Gerzson tanügyi bizottsági tag bizatik meg, jelentése jövő gyűlésünkre beváratik.

5) Ugyanazon egyházmegye jegyzőkönyvi kivonata 2-ik pontjában indítványozza, hogy a konfirmált növendékek az egyház költségén beszerzett ingyen *emléklapot* kapjanak, s a mennyiben ezen intézkedéstől vallás erkölcsi szempontból üdvös eredményt vár, kéri a főtiszteletű egyház-kerületet, hogy a konfirmacioi emléklapok adását az összes egyházmegyékben rendelje el.

Ezen indítványt tanügyi bizottságunk helyeslésével találkozáván, elfogadtatik, foganatosításának elrendelését kéri.

6) Ugyanazon egyházmegye indítványozza, hogy a torna-tanítás tétessék szigorú-kötelességükké a tanítóknak, s utasítsa a körlátogatókat, hogy jelentéseikben részletesen tüntessék ki a torna-tanítás eredményét.

Tanügyi bizottságunk elégnek tartja, ha a szabad- és rend-gyakorlatok taníttatnak, nagyobb kiterjedésű torna-tanítást szükségesnek nem lát.

7) Ezzel kapcsolatban

a faiskolák rendezése és a kertészet tanítása minden iskola-tanítónak kötelességévé tétetni javasoltatik.

8) a felső-borsodi egyházmegye tanügyi bizottsága a mai kor vallás- és egyház iránti közönyösségének látásától indítatva, azon indítványt teszi, — mit az egyházmegyei közgyűlés is magáévá tett — hogy a vallásos érzés ébren tartása és fejlesztésére kívánatos volna, ha a *vallás-tanítást a lelkészek vennemék át*, addig pedig, míg ez megtörténnék a körlátogatók kiváló gondot fordítsanak a vallás és énektanítás ellenőrzésére.

Továbbá, hogy az ismétlő iskolák ne csak az olvasás, írás és számvetésben oktattassanak, hanem közös akarattal

azon kell lenni, hogy a biblia örök igazságai, Jézus élete, ev. ref. vallásunk hitelvei, a protestáns egyház története s annak kiemelkedőbb alakjai, ismeretesekek legyenek a gyermek előtt.

Tanügyi bizottságunk e fentebbi indítványhoz hozzá járul annyiban, hogy kimondani kívánja: hogy a vallás- és ének-tanításra kiváló gond fordítottassék, hogy a körlátogatók is tudomást szerezni el ne mulasszák a vallás- és ének-tanítás miként állásáról; továbbá, hogy az ismétlő iskolások tanításánál is fő gond fordítottassék a vallásos érzés fejlesztésére, e végből felkérendőnek véleményezi az irodalmi kört, *hogy ismétlő iskolások számára tantervet készíteni* s ehhez alkalmas tankönyvekről gondoskodni sziveskedjék.

9) Felemlítettett, hogy a törvény által megszabott s minden gyermek után szedendő nyugdíjadó igen sok kellemetlenségeknek szülője. Sokszor épen ez a *15 kros adó idézi* elő a tanító és szülők közti meghasonlást, óhajtott volna ezen adó nemnek a megszüntetése.

Tanügyi bizottságunk tisztelettel kéri a fő-tiszteletű egyház-kerületet, hogy hasson oda a méltóságos konvent útján, hogy ezen adó megszüntetessék meg, vagy ha megszüntethető teljességgel nem volna, hajtassanak ezek be a polgári közegek által, s ne tétessék erre felelőssé az egyház gondnoka, mert ezen eljárás által különben is igen szegény és üres egyház pénztáraink érzékeny csonkulást szenvednek.

10) Statisztikai adataink következők:

1. Lélekszám 233,771.
2. Iskola-köteles 26,982; a múlt évben volt 28,128.
3. Iskola-gyakorló 25,427; a múlt évben volt 25,925.
4. Ismétlő köteles 9,601; a múlt évben volt 9,790.
5. Ismétlő gyakorló 7,673; a múlt évben volt 7,220.
6. Hat oszt. isk. 186, öt o. 110, négy o. 96, három o. 23, két o. 2.
a múlt évben 198   "   116   "   93   "   18   "   6.
7. Kitünő iskola 151, dicséretes 180, kielégítő 92, gyenge 10.
a múlt évben 154   "   185   "   101   "   8.
8. Tanítók száma, okleveles 341, nem okl. 41, lelkész 32,
a múlt évben 345   "   48   "   19.

9. Más vallásuak járnak iskoláinkba 2822-en, a múlt évben 2671.

10. Tanító hiány 29.

Kelt mint fent

Meczner Béla,
világi elnök.

Nagy Pál,
egyházi elnök.

Idrányi Ferencz,
t. ü. biz. jegyző s előadó.

Közgyűlésünk a felterjesztett jegyzőkönyv 3-ik pontját szintén örömmel veszi tudomásul, a 4-ikre nézve kimondja, hogy a körlátogatói intézmény javítására czélzó törekvéseket helyesli s Szinyei Gerzson főiskolai tanárt s a. -zempléni egyházmegyei tanácsbírót az 1889-ik évben kelt körlátogatói utasítások átnézésével maga részéről is megbízza. Az 5-ik pontban említett confirmatiói ingyen-emlék-lapok kiosztását elrendeli s az ilyen emléklapok készíttetésére a sárospataki irodalmi kört felhatalmazza. A 6—8. pontokban foglalt határozatokat jóváhagyja s a körlátogatókat ezek figyelembe vételére utasítja s felkéri a sárospataki irodalmi kört, hogy az ismétlő iskolák számára tantervről és tankönyvekről gondoskodni szíveskedjék. A 9-ik pontban említett 15 kros nyugdíjadó eltörlése végett már több oldalról tétetvén sikertelen kísérletek, az ez ellen való újabb próbálkozást közgyűlésünk ez alkalommal mellőzendőnek véli s a jegyzőkönyv többi pontjait tudomásul veszi.

42. A sárospataki főiskolai akadémiai és gimn. igazgatók beterjesztik az évi létszámról szóló jelentéseket. A theol. akadémiában a bejegyzett új növendékek összes száma 38, kettővel több, mint a mult esztendőben; a jogakadémia létszáma 76, 6-tal kevesebb a mult évinél. A gimnázium I. osztályába 86, a II-ikba 63, a III-ikba 79, a IV-ikbe 67, az V-ikbe 65, a VI-ikba 54, a VII-ikbe 41, a VIII-ikba 30, összesen 485 növendék jegyeztetett be, 30-al több a mult évinél; az előkészítő osztály létszáma 19, az összes létszám = 504.

Igazgatók jelentése tudomásul vétetett.

43. A rimaszombati egyesült prot. főgimnázium igazgató-

sága püspökünkhöz intézett levelében jelenti, hogy a nagy szünet alatt 450 frtot költött az előljáróság az iskolai épületek rendbehozatalára, a mely összegben benne van egy teljesen új tanteremnek a természettan tanulási céljaihoz való berendezése, a mit eddig az intézet nélkülözni volt kénytelen. Jelenti továbbá, hogy Baksay István f. év szept. hó 1-től nyugalomba lépett 1370 frtnyi teljes fizetéssel, de mivel még a tanerők száma nem elegendő s új tanszék felállítására kellő pénzalappal nem rendelkeznek, közreműködését az új tanszék felállításáig szívesen felajánlotta s a VI. osztályban, heti 3 órán, történelmet tanít. Kottasch Rudolf Érsekújvárra távozván, helyét a közoktatásügyi miniszter — szerződés-adta jogánál fogva — Wallentiny Dezső végzett tanárjelölttel töltötte be, ki állását f. év szept. 10-én foglalta el. A vallástan tanítását a helybeli lelkészek: Czinke István (ev. ref.) és Glauf Pál (ág. ev.) vették át. Az 1896/7. iskolai évre beiratkozott 330 növendék, kik között ev. ref. vallású 93, ág. evangelikus 110, r. kath. 70, gör. katolikus 1, izraelita 56. A törvényes létszám egy osztályban sem telt be, legnépesebb az I. osztály 65 növendékkal, legkisebb számú a VIII. osztály 26 növendékkal. Az intézetnek járó államsegélyt a tanügyi kormány 1897-re 1000 frttal emelte s így államsegély czimen 13,000 frtot kap az egyesült prot. főgimnázium.

Igazgató jelentését általában, annak haladást jelző részleteit pedig különösebben is örömmel veszi közgyűlés tudomásul s *Baksay Istvánnak*, a hazai tanárok Nesztorának, ki 52 évig önfeláldozó buzgósággal és soha nem szünő jókedvvel forgolódott a tanügy oltára körül, a legmelegebb elismerését nyilvánítja, úgy 52 évi áldásos működéseért, mint azért a készségeért, a melylyel az intézetet, noha joga volna már a jól megérdemelt nyugalomhoz, ideiglenesen kisegíteni sziveskedett.

44. A miskolczi főgimnázium igazgatósága szintén püspökünkhöz intézett levélben jelenti, hogy az intézetbe szept. 15-én 357 rendes és magántanuló volt bejegyezve, 35-tel kevesebb, mint az előbbi évben, a mely apadás okául azt jelzi a jelentés, hogy a polgári iskola I. osztályában párhuzamos osztályok vannak s ugyanott a növendékek nagyobb kedvezményekben is részesülnek, mint a ref. főgimnáziumban részesíthetők. Jelenti továbbá, hogy az ujonnan választott tanárok — Jármy József

és Buday József — valamint Tóth Benő s.-tanár megkezdték működésüket s beterveszti igazgató egyuttal az órarendet és a tankönyvek jegyzékét is.

Igazgató jelentése tudomásul vétetett s az apadás jelzett okaira a főgimnáziumi előljáróság figyelme felhivatik.

45. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium nevében 1896. jun. 6-ról 14,663. sz. a. kelt levelében tudatja Klamarik János miniszteri tanácsos, hogy *Veskóy Zs. Jenő* miskolczi ev. ref. főgimnáziumi tanár — mint munkaképtelen — 1320 frt évi jutallékkal nyugdíjaztatott.

Midőn e jelentést közgyűlésünk tudomásul veszi, Veskóy Zs. Jenő főgimnáziumi tanárnak hivatalos minőségében éveken át kifejtett tevékenységeért elismerését nyilvánítja s nyugdíjának élvezéséhez néki szerencsét kíván.

46. A vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó évi augusztus 28-án 46,115. szám alatt kelt leiratában tudatja, hogy a *miskolczi ev. ref. főgimnázium* állami segélyezésére vonatkozó szerződést elfogadta.

Tudomásul vétetik.

47. A kerületi ev. ref. felsőbb leánynevelő intézet felügyelő bizottsága felterjeszti az 1896/7 iskolai évre vonatkozó adatokat, a melyek szerint a tanév az intézetben szeptember 10-én nyitott meg; a 4 felsőbb osztályba 162 növendék iratott be, 7-tel több, mint a mult iskolai évben. A növendékek közül miskolczi 80, vidéki 82. Ev. ref. vallásu 86, ág. evangélikus 15, r. kath. 15, izraelita 46. Egész tandíjt fizető 144, féltandíjas 4, tandíjmentes 24. Az internatus növendékeinek száma 50, a kik között jótéteményes 17, nem jótéteményes 33, és pedig 150 frt ellátási díjat fizet 14; 75 frtot 3; 200 frt teljes ellátási díjat 33. Az internatus növendékei mind vidékiek s ezek között ev. ref. vallásu 43; ágost. ev. vallásu 5, római kath. 2.

Örömmel szól a jelentés az intézet folytonos fejlődéséről, a tanárok, tanítók hűségese munkálkodásáról, de fájdalommal említi, hogy noha az intézet nyilvánossági jogát a tanügyi kormány elébb 1889 márczius 29-én 11,699 számú, majd 1889 április 25-én 17,269 számú leiratával elismerte, mindamelllett évről évre úgy szólnak róla a kiadott miniszteri jelen-

tések, mint nyilvánossági jog nélkül működő intézetről, a mi méltó aggodalmakat kelt a tanítató szülők és tanügybarátok lelkében. Felügyelő bizottság a miniszteri jelentéseknek ezt a hiányát tévedésen alapulónak tartja s püspöki felirat által véglegesen eloszlathatónak véli.

Közgyűlés a felügyelő bizottság jelentésének első részét örömmel, a második részét pedig megütközéssel veszi tudomásul s miután a kerületi leánynevelő intézet az egész kerületnek féltett kincse, felkéri püspökünket, hogy a miniszteri jelentések által intézetünkön ejtett sérelemnek felírat útján való orvoslására s ilyen módon a nyugtalankodó közvélemény lecsilapítására közreműködni méltóztassék.

48. Ugyanazon intézet felügyelő bizottsága mint sérelmet terjeszti fel az *egri érseknek azt az eljárását*, a melynél fogva eltiltja a r. kath. hitoktatóknak az ev. ref. leánynevelő intézetbe való bejárást, minek következtében — a szülők igényeinek kielégítése végett — a római kath. növendékeket az állami polgári iskolába kell vallásoktatásra átjírni és átkísértetni.

Közgyűlés ezt a már többször panaszolt sérelmet, miután azt az egri érsekség orvosolni nem hajlandó, orvoslására pedig törvényesen nem kényszeríthető, mint a vallásos türelmetlenségnek egyik beszélő bizonyosságát, jegyzőkönyvébe igtatja, egyúttal pedig elismerését fejezi ki a leánynevelő intézetnek amaz eljárása felett, a mely által a szülők jogát még alkalmatlanságok árán is tiszteletben kívánja tartani.

49. Ugyanaz a felügyelő bizottság örömmel jelenti, hogy a leánynevelő intézet tantermei előtt lévő nyílt folyosókat — jó részben *Kun Kálmán* bizottsági tagnak e célra felajánlott nagylelkű segélyével — (300 frt) zárt folyosókká alakította át.

Közgyűlés, midőn ez előnyös változásról elismeréssel vesz tudomást, a maga részéről is a legforróbb köszönettel s a legőszintébb tisztelettel adózik *Kun Kálmán* úrnak e most már nem is első ízben tanusított nagylelkűségéért, kérvén őt, hogy jó szívének állandóságával

maradjon továbbra is leánynevelési ügyünknek példaadó támogatója.

50. Ugyanaz a felügyelő bizottság felterjeszti a már nélkülözhetetlennek jelzett tornacsarnok építési tervezetét és költségvetését, mely utóbbi szerint a pincze-helyiségek nélkül építendő *tornacsarnok építési ára* 3500 frt, a melynek fedezésére rendelkezés alatt áll ez ideig, a Ferenczy-féle alapítvány s annak időközi kamata.

Közgyűlés több oldalról nyert információ alapján a tornacsarnok felépítését szintén halaszt-hatatlan szükségességnek ismeri el s ezért a beterjesztett építési tervet és költségvetést elfogadja s az építés megkezdésére a felhatalmazást megadja.

51. Ugyanaz a felügyelő-bizottság beterjeszti a leánynevelő intézet internatusának 1895/6-diki számadását és 1896/7-re szóló költség-előirányzatát. A múlt évi összes bevétel volt 8925 frt, kiadás 8476 frt 09 kr; maradvány 448 frt; az 1896/7 évben bevételül mutatkozik 8925 frt, kiadásul 8652 frt 90 kr, maradványul 272 frt 10 kr.

Jelenti továbbá, hogy a leánynevelő intézet 1896/7 évi bevételeül 7883 ft, kiadásul 7861 frt irányoztatott elő, mely esetben a maradvány 22 frt.

Jelenti végül, hogy a természettudományok szaktanára a b. e. Ferenczy Lajos hagyatékából, 1600 frt költséggel, a természettudományok szertárát az igényeknek teljesen megfelelőleg berendezte.

Tudomásul szolgál.

52. Az ungi egyházmegye *Vágó János* gálocsi lelkésznek f. év július 31-én, *Horváth Sándor* botfalvai tanítónak f. év május 10-én, a felsőzempléni-egyházmegye *Tóth Ferencz* deregnyői lelkésznek, legidősebb tanácsbírájának folyó év augusztus 9-én történt elhunytát jelentvén be,

Közgyűlésünk megilletődéssel s az elhunytak érdemei iránt való őszinte tisztelettel veszi tudomásul a szomorú jelentéseket s áldást kíván a kidőlt jó munkások nyugvó poraira

53. A kerületünkbeli lelkészek, theologiai tanárok, gimnáz-

ziumi vallástanárok és segéd-lelkészek *minősítési táblázatát*, 1895. szept. 17—18-án Sárospatakon tartott gyűlésünk 72. számú jkönyvi határozata értelmében, az elnökség elkészítettén és bemutatván,

Közgyűlésünk azt elfogadja s kimondja, hogy annak érvényessége a jövő őszi közgyűlésig tart s az egész minősítési sorozatot jelen jegyzőkönyvünkben a következő rendben kinyomatni elrendeli:

I-só osztályú egyházba pályázhatnak :

Abaházy József r. l., Ablonczy Pál r. l., Almási Lajos r. l., Ambrus János r. l., Andorko Tamás r. l., Antal György r. l., Antalfi László r. l., Apostol Bertalan r. l., Apostol Mihály r. l., Arday Janka Dániel r. l., Ábrahám Gyula r. l., Babaréak Dániel r. l., Bacskay Károly r. l., Bacskay Sámuel r. l., Bacskai Sándor r. l., Baksay Dániel r. l., Baksi Sándor r. l., Balogh István r. l., Barna Antal r. l., Barna Gyula r. l., Bartha Mihály r. l., Bartók János r. l., Baskai János r. l., Bató Ferencz r. l., Batta György r. l., Bálint Dezső r. l., Bárdos István r. l., Benedek János r. l., Benke István r. l., Bernáth József r. l., Berzeviczy Endre r. l., Beszterczey Béla r. l., Biró Bertalan r. l., Biró János r. l., Bódogh Tamás r. l., Bodnár Endre r. l., Bodnár István r. l., Bodolay István r. l., Bodolay József r. l., Bodon Barna r. l., Bogárdi Dániel r. l., Borbély József r. l., Botos József r. l., Boytár Sámuel r. l., Buda János r. l., Buzi Márton r. l., Cziáky Endre r. l., Czike Ferencz r. l., Czinke István r. l., Czinyéry Barna r. l., Csabay Pál r. l., Csik Dániel gymn. v. t., Csiszár Béla r. l., Csizmadia Jenő r. l., Csonthó Károly r. l., Csontos Gábor r. l., Dávid József r. l., Debreczeni Gábor r. l., Demeter János r. l., Doktor Gyula r. l., Dudás Lajos r. l., Dusza János r. l., Dusza Lajos r. l., Elek József r. l., Elek Sándor ny. l., Eperjesy Ferencz r. l., Erdélyi József r. l., Erdélyi Sándor r. l., Erős Lajos r. l., Édes Ábrahám r. l., Édes Vincze r. l., Farkas József r. l., Farkas Lajos r. l., Fazekas Ferencz r. l., Fejes István

r. l., Fekete Gyula r. l., Fekete József r. l., Fodor Bertalan r. l., Fodor István r. l., Frenczel Bertalan r. l., Fürjész Jenő r. l., Fürjész Tamás r. l., Fűzy János r. l., Gaal Ferencz h. l., Gecse Géza h. l., Gecsei Péter r. l., Gere Lajos r. l., Gömörly Péter r. l., Gulyás Benő r. l., Gyarmathy Soma r. l., Gyurkó Dániel r. l., Hajzer Endre r. l., Halászy József r. l., Hallgató János r. l., Hazai Béla r. l., Hegedűs Sámuel r. l., Hézsér Emil r. l., Homoki Antal r. l., Horkai Bertalan r. l., Horváth Bertalan r. l., Horváth János r. l. (R.-Szend), Horváth János r. l. (Tokaj), Hubay József r. l., Hubay Lajos r. l., Hutka József r. l., Idrányi Barna r. l., Idrányi Ferencz r. l., Igaz József r. l., Illyés János r. l., Jakab János r. l., (Szala), Jakab János r. l. (B.-Lenke), Id. Kaposy György r. l., Karla Gábor r. l., Kaszonyi János r. l., Kazai Géza r. l., Kazai Sándor r. l., Kádár János r. l. (Csécs), Kádár János r. l. (Legenye), Kállay Miklós r. l., Kálniczky Endre r. l., id. Kálniczky János r. l., Kecskeméthy Lajos r. l., Kerekes János r. l., Kerekes József r. l., Kerekes Károly r. l., id. Keresztury József r. l., Keresztury Károly r. l., Kérészy Barna r. l., Kiss Gyula r. l., Kiss József r. l., Kiss Károly r. l., id. Kiss Lajos r. l. (Abaujvár), ifj. Kiss Lajos r. l. (G.-Bogdány), Kiss László r. l., Kiss Tamás r. l., Kocsis Endre r. l., Kodi Benő r. l., Kolozs István r. l., Kolozsváry István r. l., Komjáthy Gábor r. l., Komjáthy István r. l., Koncz Károly r. l., Kónya András r. l., Kopré Lajos r. l., Kovács Béla r. l., Kovács István r. l. (A.-Bakta), Kovács István r. l. (Ágtelek), Kovács János r. l. (Takta-Kenéz), Kovács János r. l. (Vámos-Ujfalu), Kovács Károly r. l. (Eger), Kovács Károly r. l. (Palkonya), Kovács Károly r. l. (N.-Ida), Kovács László r. l., Kozma Anta r. l., Kozma Gedeon r. l., Kozma József r. l., Kökényesdy Pál r. l., Kőrösy István r. l. (Alacska), Kőrösy István r. l., (V.-Krasznik), Kőröskényi István r. l., Kun Bertalan r. l., Kun Miklós r. l., Kupai Dénes r. l., Lang Károly r. l., Lábos István r. l., Lesko László r. l., Lipták Bertalan

r. l., Lükő Béla r. l., Magyar Bertalan r. l., Magyar István r. l., Magyar József r. l., Maklár Károly r. l., Maksa József r. l., Marsalko Endre r. l., Mártha Ferencz r. l., Máthé Gyula r. l., Máthé János r. l., Megyasszay Pál r. l., Medve Pál r. l., Miskolczy József r. l., Molnár István r. l., Molnár József r. l., Molnár Pál r. l., Móré Gábor r. l., Morvay József r. l., Nagy Béla r. l., Nagy Gusztáv theol. tanár, Nagy Ignác r. l., Nagy Károly r. l. (L.-Bénye), Nagy Károly r. l. (Szomotor), Nagy János r. l., Nagy Lajos s. l., Tokaji Nagy Lajos r. l., Nagy Pál r. l., Nagy Sándor r. l. (Jósvafő), Nagy Sándor r. l. (K.-Dobronya), Nagy Sándor r. l. (Szakácsi), Nemes Gyula r. l., Némedi József r. l., Németh Péter r. l., Novák Lajos theol. tanár, Novák Sándor r. l., Olajos Pál r. l., Oláh Péter r. l., Ónody István r. l., Órás Kálmán r. l., Osváth Bertalan r. l., Osváth Dániel r. l., Osváth Zoltán r. l., Ölbei János r. l., Paikoss Endre r. l., Palcsó Károly r. l., Papp József r. l., Pataky Pál r. l., Pazar István r. l., Pál Albert r. l., Pál Ferencz r. l., Pálóczi József r. l., Páricsy József r. l., Pásztor Sámuel főisk. tanár, Persenszky János r. l., Pédery Ferencz r. l., Péter József r. l., Pósa Lajos r. l., Radácsi György theol. tanár, Ragályi Géza r. l., Rácz Abrahám r. l., Rácz Endre r. l., Ráczevi Károly r. l., Ráski Endre r. l., Réz László r. l., Réthy Pál r. l., Révész Kálmán r. l., Rozgonyi László r. l., Ruszkai Gyula r. l., Sallay Sándor r. l., Sáfrány Mihály r. l., Sághy Sándor r. l., Sarkadi Antal ny. l., Sárkány Imre r. l., Sárkány József r. l., Sárkány Sámuel r. l., Semsei József r. l., Seres József r. l., Simon Andor r. l., Simon István r. l., Simon János r. l., Simon József r. l., Simon Károly r. l., Simon Mihály s. l., Sohajda János r. l., Soltész Gyula r. l., Soltész Tamás r. l., Sólyom Gyula r. l., Sólyom Lajos r. l., Somodi János r. l., Stefán Mihály r. l., Sütő Károly r. l., Svingor József r. l., Szabados László r. l., Szabó Endre r. l. (Csicsér), Szabó Endre r. l. (Minaj), Szabó Gyula r. l., Szabó István r. l. (K.-Győr), Szabó István r. l. (Ásvány), Szabó József r. l. (Eszény), Szabó József r. l. (N.-Mihály),

Szabó József r. l. (Szalonna), Szabó Kálmán r. l., Szabó Károly s. l., Szabó Károly r. l. (Ároktő), Szabó Károly r. l. (Szalóka), Szabó Pál h. l., id. Szakal István r. l. (N.-Szeretva), ifj. Szakal István r. l. (Lucska), Szakal József r. l., Szalóczy Dániel r. l., Szalóczy Pál r. l., Szaniszló Pál r. l., Szaploneczay Benő r. l., Szántai István r. l., Szánthó István r. l., Szeghő Benő r. l., Szentpétery Sámuel r. l., Székely Imre r. l., id. Szilva István r. l., Szkárossy Gusztáv r. l., Szobonya István r. l., Szombathy Antal r. l., Szöllőssy Ferencz r. l., Szöllőssy Gyula r. l., Szöllőssy József r. l., Sztankovics Lajos r. l., Szuhay Benedek r. l., Szuhay Sándor r. l., Szűcs István r. l., Szűk Gyula r. l., Tamko Ferencz r. l., Tatár Mihály r. l., Tervey Károly r. l., Thury Sándor r. l., Tóbiás Gyula r. l., Tomori Endre r. l., Tóth Albert r. l., Tóth Dániel r. l., Tóth János r. l., Tóth József r. l., Tóth Kálmán r. l., Tóth Lajos r. l. (S.-Hidvég), Tóth Lajos r. l. (Szürthe), Tóth Menyhért s. l., Tóth Miklós r. l., Tóth Sámuel r. l., Török István r. l., Törös Ferencz r. l., Tudja Mihály r. l., Dr. Tüdős István theol tanár, Ujlaky János h. l., Ujj István r. l., Ujj János r. l., Ujj József r. l., Urbán Mihály r. l., Vadászy István r. l., Vadászy Pál r. l., Varga Antal r. l., Varga József r. l., Vattay István r. l., Vattay László r. l., Verebélyi József r. l., Veres Tamás r. l., Végh János r. l., Vladár József r. l., Id. Virág József r. l. (Valyán), ifj. Virág József r. l. (Lasztomér), Zitás Bertalan r. l., Zitás István r. l., Zombori Gedő r. l.

II. oszt. egyházba pályázhatnak :

Ando Lajos r. l., Bartha József r. l., Batta József r. l., Bársony György r. l., Béky János r. l., Béky József káplántanító, Beregszászy Ferencz s. l., Bodnár Béla s. l., Bodolay Miklós s. l., Botka Bertalan s. l., Budaházy Lajos s. l., Dakó Lajos r. l., Demjén István r. l., Erdélyi András s. l., Fodor György r. l., Fodor Gyula h. l., Fűrj Lajos s. l., Gasko Gyula s. l., Hörcsik Lajos r. l., Juhász László s. l., ifj. Kapossy György r. l., Kenye-

ressy Árpád r. l., ifj. Keresztúry József s. l., Kiss Miklós s. l., Kónya József r. l., Kovács Endre r. l., Kovács Mihály r. l., Márk Imre káplántanító, Mauritz Árpád s. l., Miskolezi Endre s. l., Móre Elek r. l., Nagy Barna r. l., Péter Mihály r. l., Réthy Andor r. l., Sátrány Lajos r. l., Sütő Kálmán r. l., Szabó András r. l., Szabó Bertalan r. l., Tóth Béla s. l., Tóth Ferencz s. l.

III. oszt. egyházba pályázhatnak :

Ifj. Szilva István h. l., Harsányi Bertalan s. l.

IV. oszt. egyházba pályázhatnak :

Czecz András s. l., Farkas Miklós s. l., Kovács Lajos s. l., Kenyeressy Károly s. l., Rohoska József s. l., Szentpétery József s. l., Vas János theol. s. tanár.

Nem bírnak minősítvénynyel :

Bogdányi József s. l., Csapó János s. l., Csiky József s. l., Erdélyi János s. l., Fodor Géza s. l., Görgey János s. l., Hagymási Ferencz s. l., Idrányi Lajos s. l., Janka Károly s. l., ifj. Kálniczky János s. l., Kőszeghi Dániel s. l., Nagy Géza s. l., Putnoky Pál s. l., Szentmártoni Dániel s. l., Tomory Pál s. l., Tóth József s. l., Zarándy Bertalan s. l.

54. A kerületi bíróság időszaki tanácsa újból szervezendő lévén, elnöklő püspök jelenti, hogy az eddigi tagok ismét megválasztattak s a váratlanul elhunyt Lengyel Sámuel a.-borsodi egyházmegyei gondnok helyét a bíróság Meczner József abauji egyházmegyei gondnokkal tölti be. Az időszaki bíróság tagjai lesznek tehát egy évi időtartamra Ragályi Béla, Léway József, Tóth Dániel, Nagy Pál és Vadászy Pál rendes, Fejes István, Antalfy László, Vécsey József és Meczner József, póttagok; ügyész: Bizony Ákos.

Tudomásul vétetik.

55. Az abauji egyházmegye 1896 szept. 1—2 napjain Kassán tartott közgyűléséből a következő indítványt terjeszti be: Tekintettel a theol. akadémiáknak évről-évre fokozódó el-

néptelenedéséből elkerülhetlenül következő segéd-lelkész,- sőt lelkészhiányra, ennek elkerülhetése, illetőleg a lelkészi pályának, ha csak némileg is, vonzóbbá tétele érdekében:

az egyházmegyék, esetleg az egyházkerületek, — az egyetemes konvent hozzájárulásával és vezérlete mellett — igyekezzenek mielőbb egy oly alapot teremteni, a melyből minden lelkészi állomást nyert segédlelkész hivatalába igtatásakor, első berendezkedésének fedezésére s háztartásának megkezdésére, eleve legalább 100, idővel pedig 300 frt, vissza nem térítendő segítséget kapjon, hogy ne legyen kénytelen adósságokat csinálni, melyeknek nyügeből aztán sokan egész életükön át képtelenek kibontakozni.

Ez indítvány kivitelére pedig azt a módozatot ajánlja, hogy a két évenként megtartatni szokott egyházkerületi *őszi vándorgyűlések* — a többi egyházkerület példájára, melyek már egytől-egyig állandósították közgyűléseiket — szüntettessenek meg, illetőleg azoknak megtartása csak arra az esetre korlátoztassék, ha az egyházkerületi gyűlést, egyes kiváló alkalmakkor, valamely egyház meghívja. Ezen vándorgyűlések tartására az egyes egyházközségek által eddig fizetett évi járulékoknak továbbra is — megváltoztatott czímen — fentartásával, illetőleg kötelezésével, a kerületi gyűléstartási pénztárt „Uj lelkészek segélyző alapjává“ átváltoztatni, az egyes egyházmegyék hatalmaztassanak fel.

Mielőtt közgyűlésünk ez indítványra vonatkozólag érdemlegesen határozna, kiadja azt — hozzászólás végett — az egyházmegyéknek, véleményöket jövő tavaszi közgyűlésünkre bevárván.

56. Ugyancsak abauji egyházmegyénkből Hallgató János mérai, ifj. Kiss Lajos g.-bogdányi, Biró János k.-vágási, Jakab János f.-szalai, Tóbiás Gyula f.-lánczi lelkészek s a pamlényi egyház s lelkész, a „Jelentő ív“-ben feltüntetett lelkészi javadalom helyesbítését, illetőleg alábbszállítását kérelmezik. Nevezett egyházmegye 1896 szept. 1—2. napján Kassán tartott közgyűléséből, e kérvények tárgyában, folyamodók indokainak lekiismeretes megvizsgálása és megvizsgáltatása után, javasolja, hogy:

a) Hallgató János földbirtokának jövedelme osztályozott holdanként 14 koronával számítottassék s a stóla 30 koronában, a lelkészi fizetés végösszege pedig 864 koronában és 33 fillérben állapítottassék meg.

b) Ifj. Kiss Lajos lelkészi javadalmának végösszege, azon

az alapon, hogy a rákosi és mislei hívek által fizetett járulék a g.-bogdányi íven is, meg külön is beszámíttatott: 630 koronára helyesbítették.

c) a pamlényi lelkészi fizetés azon ok miatt, hogy a Zsoldos Pálné által eddig fizetett s a jelentő ívben is értékelt 10 véka búza, 10 véka rozs s némi szolgálmányok már elvesztek, 910 koronáról 850 koronára szállíttassék. Ellenben

d) Jakab János kérvényét, bővebb felszerelés és bizonyítékok beszerzése végett, visszaadni, Biró János és Tóbiás Gyula kérelmét pedig, mint indokolatlanokat s így figyelembe nem vehetőket, elútasítani javasolja.

Közgyűlésünk az abauji egyházmegyének, mint a kérdéses lelkészi jövedelmeket közvetlenül ismerőnek s a kérelmezők által felhozott bizonyítékok legilletékesebb mérlegelőjének, emez indokolt javaslatát jóváhagyja s Hallgató János mérái lelkész jövedelmét 864 koronában, Kiss Lajos g.-bogdányi lelkészét 630 koronában s a pamlényi lelkészi jövedelmet 850 koronában állapítja meg s erről a főtiszteletű konventet is értesíti.

Jakab János, Biró János és Tóbiás Gyula lelkészek kérelmét azonban, az egyházmegye elutasító határozata folytán, figyelembe vehetőnek nem találta.

57. Olvastatott a *krasznik-vajdai lelkész nyugdíjaztatása* ügyében az abaúji egyházmegye, 1896. évi szept 1—2 napjain Kassán tartott közgyűlésében hozott és az egyházmegyei dékán által beadott felebbezés folytán felterjesztett határozat, melyben a Kőrössy István elaggott lelkész nyugalomba vonulása folytán a lelkészi jövedelemnek, a folyó évre történt megállapítása és elosztása után jövendőre, a jövedelem elosztására nézve úgy intézkedett, hogy tekintettel arra, miszerint a tavaszi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének 22. sz. pontjában kimondatott, hogy a nyugalmazott lelkész félfizetéssel nyugdíjaztatik: a szászfai tanító részére kifizetendő 10 frt levonása után fenmaradó összes jövedelem két felé osztassék, egyik fele-része a nyugdíjazott lelkésznek, másik fele-része pedig a felügyelő lelkésznek adassék.

A határozat ezen része ellen Idrányi Barna egyházmegyei dékán, mint a ki a jövedelem kezelésével és felosztásával van

megbizva, azon indokból felebbez, mivel ezen jövedelmet adók és más dologi terhek terhelik, ha tehát a jövedelem, a nyugalmazott és felügyelő lelkész között felosztatik: az említett terhek fedezésére nem lesz alap; kimondatni kéri tehát, hogy a krasznik-vajdai lelkészi jövedelmekből, a mennyiben az egyháznak semmi néven jövedelme nincs, első sorban vonassanak le mindenkor az adók és esetleges dologi kiadások, s az így fenmaradó jövedelem osztassék fel egyenlő részben a nyugalmazott és felügyelő lelkész között, érintetlenül hagyatván természetesen azon díj, mely a szászfai tanító részére fog jární.

Annak előrebocsátásával, hogy az abaúji egyházmegye tárgyalás alatt lévő határozatának itt nem érintett és felebbezéssel meg nem támadott részeit az egyházkerületi közgyűlés érintetlenül hagyja: ugyanazt neheztelt részében megváltoztatja és úgy intézkedik, hogy a szászfai tanító részére megállapított 10 frt levonása után fenmaradó, egész jövedelem két felé osztatván, fele a nyugalmazott lelkésznek kiadassék, a másik fele részéből fedeztessenek az adók és egyéb közterhek, s a megmaradó rész fordíttassék a felügyelő lelkész javadalmazására.

58. Olvastatott ugyancsak az abaúji egyházmegye, ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének 4. szám alatti pontja, melyben a szinai egyház azon kérelmére, hogy a halál által megüresedett lelkészi állomás egy évig betöltetlenül hagyassék s ezen idő alatt helyettes lelkész alkalmaztassék s az így felmaradó lelkészi féljövedelem az egyházi épületek felépítésére fordíttassék, — úgy intézkedett, hogy, tekintettel arra, miszerint ez idő szerint a tanítói állomás is betöltetlenül áll, a szinai egyház kérését nem teljesíti s a lelkészi állomás betöltését első rendű fontos egyházi érdeknek tekintvén, nyilatkozatra hívja fel az egyházat, hogy meghívás útján kívánja-e lelkészét megválasztatni, a mit ha a kitűzött határidő alatt nem teljesítene, az esperes a lelkészi állomás pályázat útján való betöltését fogja eszközölni, a mi végből utasította az egyházat, hogy a a díjlevelet eredeti állapotában, az egyes javadalmi tételeket a fenforgó nehézségek miatt értékelés nélkül hagyva, mutassa be.

Ezen határozatnak a díjlevélre vonatkozó része ellen, a folyamodó abaúj-szinai egyház felebbezést adván be, egyházkerületünknek 1864. évi április 26.—28. napjain 22. sz. alatt

hozott határozatára hivatkozva kéri, hogy mondja ki egyházkerületünk, hogy a szinai lelkész földjei után az adót maga a lelkész köteles fizetni.

Közgyűlésünk tekintettel egyházkerületünknek 1864 április 26—28. napjain 22. sz. alatt hozott határozatára és tekintettel arra a körülményre, hogy az ezen határozat meghozatala óta lefolyt 32 éven keresztül a lelkészi földek után az adót mindig a lelkész fizette: a szinai egyházban előállott ezen gyakorlatot továbbra is fentartandónak hagyja és megengedi, hogy ez a körülmény a lelkészi díjlevélbe is bevéssék.

59. A *vilmányi egyház* lelkésze a néhai Fodor Pál halála után a lelkészi jövedelemből a szükösi pénztárt illető rész két harmadát a vilmányi egyháznak, Béki János volt helyettes-lelkész pedig a megmaradó $\frac{1}{3}$ részt saját magának kiadatni kéri s az abaúji egyházmegye ezen összesen 128 frt 18 krt tevő összeget köztük ily arányban megosztani véleményezi.

Elintézés végett a pénzügyi választmányhoz tétetik át.

60. A *szepsii egyház* a vasút által kisajátított földek árából újabban két darab földet vásárolván, az erről szóló adásvételi szerződéseket megerősíttetni kéri.

Ezen, az abaúji egyházmegye által felterjesztett adásvételi szerződések a vevő szepsii egyház részéről egyházkerület által jóváhagyatnak s azokra a jóváhagyási záradékok rávezettetni határoztatnak.

61. Az abaúji egyházmegye folyó évi szept. 1—2 napjain Kassán tartott közgyűlésében 12. sz. a. hozott határozatával megengedte azt a *nagy kinizsi egyház* presbiteriumának, hogy a hernád-kércsi határban, a nagy-kinizsi papi alap javára 35,000 □ öl szántó föld területet megvásárolhasson és erre a célra a nagy-kinizsi papi alapnak az egyházmegyénél elhelyezett tőkéjét kiutalványozta és az ezen felül szükséges vételári összeg kölcsönvételére az engedélyt megadta; utasította azonban a nagy-kinizsi egyházat, hogy az egész vételi ügyet terjessze az egyházközség elébe és annak helyben hagyó határozata után, a közgyűlési jegyzőkönyvi kivonat csatolása mel-

lett, az adásvételi szerződést terjeszse be az espereshez, közgyűlésünk elé leendő felterjesztés végett.

Ezen határozat folytán a nagy-kinizsi egyház tagjai, egyházkerületünkhöz beadott kérvényükben előterjesztik, hogy a végleges adás-vételi szerződést fel nem terjeszthetik a miatt, mivel az eladó földbirtokos távol van ; mindazáltal kérik a jogügylet megerősítését azért, mivel az ideiglenes szerződés szerint, a megvásárolt földbirtok vételára a folyó évi dec. 15-én kifizetendő, addig pedig egyházkerületi gyűlés nem lesz.

Ezen kívül a vételár teljes kifizethetése végett, a papi alap eddig meglévő földbirtokára való bekebelezés mellett, 2600 frt kölcsönt kérnek.

Egyházkerületi közgyűlésünk tekintettel arra, hogy az egyházmegye fent idézett határozatában az adás-vételt nemcsak jóváhagyta, hanem azt a papi alap céljának megfelelő s annak gyarapodását előmozdító vételnek jelenti ki: az adásvételi jogügyletet jóváhagyja, utasítván az egyházat, hogy az adás-vételi szerződést, a jóváhagyási záradék rávezetése végett, terjeszse be.

A mi pedig a kölcsön kérelmet illeti, e részben a kérvényt a pénzügyi választmányhoz teszi át.

62. Az alsóborsodi egyházmegye 1896 szept. 1-ső napján Miskolczon tartott közgyűléséből arra kéri fel egyházkerületünket, hogy a szuplikáció megváltásából befolyó jövedelem kizárólag rendeltetési céljára fordíttassék s az évenként esetleg fenmaradó összeg ezen alap javára tőkésíttessék.

A szuplikáció megállapításából befolyó jövedelem — az alsóborsodi egyházmegye óhajtatásának megfelelően — eddig is egészben rendeltetési céljára fordíttatott, azért e tárgyban újabb intézkedésnek szükségét egyházkerületi közgyűlésünk nem látja.

63. Az eгри egyház presbitériuma egy ref. felekezeti népiskola felállítását határozván el, e tárgyban benyújtott segélykérvényét, az alsóborsodi egyházmegye, 1896 szept. 1-én Miskolczon tartott közgyűléséből, az eгри egyház derék és buzgó hiveinek törekvésében gyönyörködő édes atya szeretetével és meleg ajánlásával terjesztette egyházkerületi közgyűlésünk elé,

ajánlván, hogy e mindnyájunk által óhajtott cél megvalósításához, melyet az egyházmegye is 50 frt évi állandó segedellel mozdít elő, egyházkerületünk 150 frt évi segélyösszeggel járuljon.

Egyházkerületi közgyűlésünk őszinte lelki örömmel értesül az egri egyház igaz prot. érületének emez újabb megnyilatkozásáról s bár az újonnan szervezett ref. tanítói állás biztosításához sok oldalról igénybe vett saját pénztára terhére, egyelőre csak 50 frt évi segedelmet ajánlhat föl, de biztosítja az egri egyház törekvő hiveit, hogy gondjait e kised gyülekezetről, e reánk nézve idegenszerű földben kihajtott és biztatóan növekedő mustármagról, ezután sem veszi le.

64. Az alsó-borsodi egyházmegye a f. évi szept. 1-én Miskolczon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 23. sz. pontjában hozott határozatával pártolólág terjeszti fel a *tisza-nánai egyház* előjáróságának azt a kérvényét, melyben, tekintettel arra, hogy a Tisza-Nánán alkalmazott tanítók fizetése még az 1891. évben az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyásával egyszer s mindenkorra készpénzben állapítottatott meg s a tanítók javadalmasítását képező földek az egyház használatába mentek át: megengedtetni kéri, hogy a tisza-nánai 188. sz. tkvben fekvő ingatlanok, a kántor-tanítói, továbbá a 189. sz. tkvben foglalt ingatlanok a leánytanítói hivatal nevééről lejegyeztessenek és azok a tisza-nánai 186. sz. tkvbe átvezettetvén, a tisza-nánai ev. ref. egyház nevére kebeleztessenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tisza-nánai egyház előjáróságának fennebb előterjesztett kérelmét, a felhozott indokoknál fogva, az egyházmegye ajánlásának is figyelembe vételével, teljesíti és a kért átkebelezéshez szükséges engedélyt megadja.

65. A felsőborsodi egyházmegye 1896 szept. 1—2. napjain Sajó-Ivánkán tartott közgyűléséből az egyházkerület intézkedését kéri ki „a kassai harangoknak nagypénteken való mélységes hallgatása ellen;” s utasíttatni kéri a kassai egyház előjáróságát az iránt, hogy harangjai már a legközelebbi nagypénteken megszólaljanak, mert a nagypénteki harangoz-

tatás ev. ref. anyaszentegyházunknak közgyakorlata, a mi alól a kassai egyház sem képezhet kivételt.

E megkeresés áttétetik az illetékes abauji egyházmegyéhez, hogy a maga hatáskörében, ez ügyre vonatkozólag, minél előbb intézkedjék s intézkedése felől kerületi gyűlésünknek jelentést tegyen.

66. Ugyanaz az egyházmegye, ugyanabból a közgyűléséből indítványozza: kerestessék meg a konvent, hogy a belügyminiszterium által útasíttassa az illető tisztviselőket (szolgabíró, járásbíró, közjegyző, polgármester), hogy minden olyan esetben, a hol a vegyes házasságból származó gyermekek vallási hovatartozandóságára nézve előzetes megegyezés történt: az erre vonatkozó szerződés másolatban, esetről-esetre — a gyermekek vallása felőli biztos tájékozódás céljából — az illető lelkészi hivatalnoknak is megküldessék.

E czélszerű indítványt kögyűlésünk a konventre terjeszti fel, hathatósan ajánlván maga részéről is annak megvalósítását.

67. Ugyanaz az egyházmegye ugyanabból a közgyűléséből intézkedést kíván egyházkerületünktől az iránt, hogy népiskoláinkban — a mai megváltozott felekezeti viszonyok és ellenható áramlatok között — az ének- és vallástanításra az eddiginél nagyobb gond és figyelem fordíttassék. E célból új, korszerűbb vallástanítási kézikönyvek készíttessenek, és pedig mindenekelőtt a prot. egyház történetét magában foglaló kézikönyv *az ismétlődő iskolák* számára; továbbá a „Konfirmációi Kátának“ 12 év óta húzódó ügye valahára oldassék meg s gondoskodjék a kerület a régi elavult „Szent történetek“ cz. kézikönyvnek is újabbal való felcseréléséről.

Hasonlóképen az alsóborsodi egyházmegye 1896. szept. 1-én Miskolczon tartott közgyűléséből új *Konfirmációi Káté* készíttetését sürgeti, még pedig a gyermeki lélek igényeinek megfelelő, könnyen érthető, világos nyelvezettel, és hogy ezen kátéba néhány olyan egyszerű, de meleg és buzgó imádság is vétessék fel, melyet a köznép nemcsak gyermekkorában, hanem egész életében, az életnek fontos viszonyaiban, mindenkor lelki haszonnal használhasson.

Az alsózempléni egyházmegye pedig — 1896 szept. 8—9. napjain Sárospatakon hozott határozatával — *Konfirmációi*

emléklapok készítését s azoknak az egész kerület területén kötelezővé tételét s a növendékek közt az egyházközségek költségére történő ingyen szétosztását sürgeti.

Mindezek az indítványok áttétetnek a „Sárospataki irodalmi körhöz,“ azzal a felkéréssel, hogy azoknak megvalósítására az intézkedéseket haladéktalanul tegye meg, a mennyiben kerületünk maga is mélyen meg van győződve az itt sürgetett vallástani kézikönyvek és kiadványok szükségességéről, életbe vágó fontosságáról és haszthatatlan voltáról.

68. A *meszesi* egyház az egyházkerületi szűkösi pénztárnál fennálló 84 forint tartozásának elengedéséért folyamodik, pártolólágg terjesztvén fel a felső-borsodi egyházmegye ebbeli kérelmét a f. évi szept. 1—2 napjain S.-Ivánkában tartott közgyűlésében 54. sz. a. hozott határozatával.

Elintézés végett a pénzügyi választmányhoz tételik át.

69. A felső-borsodi egyházmegye, folyó évi szept. 1-én, S.-Ivánkán tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 47. számú pontjában pártolólágg terjeszti fel az *alsó-barcsikai egyház* és az „Első magyar általános köszénbányatársaság“ között, az egyházi, lelkészi és tanítói birtokok alatt található köszén kiaknázási jogainak átengedéséről kötött adás-vételi szerződést megerősítés végett.

A bemutatott szerződés jóváhagyatván, arra a megerősítési záradék rávezettetni határoztatik.

70. Ugyanazon egyházmegye ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének 55. pontja alatt, ugyanilynemű köszén-kiaknázási jog eladása tárgyában a *radistyáni egyház* s a diósgyőri acélgyár s budapesti gépgyár igazgatósága között létrejött szerződés megerősítését kéri. Ezen szerződésben az eladott köszén-kiaknázási jogért kat. holdanként 50 forint fizettetik és ezenkívül még az egyház és iskola segélyezésére 600 forint adomány is kikötött. A szerződés azonban nem terjeszthető be, miután a gyári igazgatóság azt visszatartotta és azt csak püspökünk kívánatára hajlandó, közvetlenül hozzá, beterjeszteni.

Egyházkerületi gyűlésünk ezen jogügyletet jóváhagyja és felhatalmazza püspökünket, hogy

ha a szerződés nála bemutatattatik, azt a jóváhagyási záradékkal elláthassa.

71. A tornai egyházmegye folyó évi augusztus 31-dikén Tornán tartott közgyűlésében 11. szám alatt hozott határozatával bejelenti, hogy a *papi özvegy-árva-tár meglévő tőkéjével* arra a bekövetkezendő esetre, ha az egyházmegyének minden arra jogosult egyénisége kihal, úgy rendelkezett, hogy mindazon alapítvány-természetű tőkék, melyek egyesek áldozatkészsége által az egyházmegyei özvegy-árva-tár céljaira adattak, érintetlenül meghagyatnak s továbbra is ezen célra fordítatnak; az ezen összeg levonása után fenmaradó tőke-összeg pedig örök alapítványként a sárospataki főiskola kezelése alá adatik, mint:

„A tornai ev. ref. egyházmegye lelkészei részéről „Táptintézeti alap“ címén tett alapítvány, oly céllal, hogy annak kamatait:

1. Az alapítók, névszerint: id. Kapossy György, Osváth István, Lükő Béla, Gyarmathy József, Ragályi Géza, Barna Antal, Ambrus János, Arday Dániel, Péter József, Simon Andor, Mészáros Lajos, Nagy Sándor, Tóth Kálmán, ifj. Kapossy György, Kovács Endre, Lovass Sámuel, Benkő Gáspár, Kodi Dániel, Vajányi Lajos, Imre István és Vladár József lelkészek leszármazott utódai között, a tornai ev. ref. egyházmegye által ajánlott fiú gyermekek élvezzék első sorban, mint a sárospataki főiskolai táptintézet jótéteményesei, tekintet nélkül tanjegyeikre.

2. Ha netalán az alapítók leszármazottjai nem jelentkeznének, az esetben a tornai ev. ref. egyházmegye kebelében élő lelkészek jó magaviseletű gyermekei vétessenek fel elsőkül, ugyancsak az egyházmegyei közgyűlés ajánlatára és tanjegyeikre való tekintet nélkül.

3. Ha ilyenek sem jelentkeznének, a tornai egyházmegyében szolgáló ének-vezér-tanítók gyermekei, esetleg a tornai egyházmegyében született ev. ref. vallású gyermekek.

A tornai egyházmegyének, főiskolánk iránt való, meleg érdeklődést tanusító ezen alapítványa köszönettel elfogadtatik.

72. Ugyanazon egyházmegye ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének 49. sz. pontjában pártolólág terjeszti fel a *zsarnói egyház* azon kérelmét, hogy a főiskolai tanító-képezdére 1856-ban tett 32 frt alapítványa elengedtessek,

Véleményezés végett a főiskolai igazgatótanácshoz áttétetik.

73. A tornai ref. egyházmegye f. évi aug. 13-én Tornán tartott közgyűléséből az iránt keresi meg egyházkerületünket, hogy az 1895. máj. 7—8. napjain Miskolczon tartott kerületi gyűlés 84. sz. határozatával, Mészáros Lajos volt, perkupai beteg lelkész felesége, szül. Benkő Katalin részére megajánlott 150 frt segélyt s a papi özv. árvatárból őt illető özvegyi rész-jogosultságot, már e folyó évre utalványoztassa ki.

Utasittatik egyházkerületi pénztárnok, hogy a 150 frt segélyt Mészáros Lajosné, szül. Benkő Katalinnak, a papi özv. árvatárból őt illető járulékkal együtt, már e folyó évre fizesse ki.

74. Simon Andor barkai lelkész az iránt folyamodik, hogy 1098 korona s 67 fillérre becsült lelkészi jövedelméből 105 korona, — mint nem lelkészi fizetés, hanem tanítási díjképen fizettetett járulék — töröltessék s tényleges lelkészi jövedelme 993 korona 67 fillérben állapíttassék meg.

Mint hogy Simon Andor a 105 korona fizetést — a tornai egyházmegyének 1896 augusztus 30-án Tornán tartott gyűléséből kelt felterjesztése szerint — csakugyan *mint tanítói fizetést* s nem mint lelkészi járulékot élvezi: ezen összeg lelkészi jövedelméből töröltetik, s a „Jelentő íven“ hibásan feltüntetett javadalma 993 korona 67 fillérre helyesbítettik.

75. Az ungi egyházmegye 1890 szept. 1-én Csicszerben tartott közgyűléséből a szatmári egyházmegye által szétküldött „Szózat“ felhívása folytán indítványozza: kéressék föl a konvent oly irányú intézkedés tételére, hogy a tiszántúli egyházkerületben előfordult azon sérelmes eset, mely szerint Biki Károly szatmári egyházmegyei tanácsbíró, — ki a súlyos betegen fekvő Szarka Boldizsár esperes helyett a kerületi gyűlésen megjelent, — a kerületi közgyűlés megfosztotta attól a jogtól, hogy a szatmári egyházmegyét esperesi jog- és hatáskörrel képviselje a kerületen, többé ne ismétlődhessék.

Egyházkerületünk az ungi egyházmegye indítványát magáévá teszi s azt, ilyen irányú

határozott megállapodás kieszközlése czéljából, a legközelebbi konventi ülés elé terjeszti.

76. Az ungi egyházmegye folyó évi szept. 1-én Csicseren tartott közgyűlésében engedélyt adott a *turnózi* egyháznak arra, hogy egy kat. holdat tevő erdő területén lévő fákat, tekintettel arra, hogy ezen kis erdőterület mellett lévő többi erdőterületről a fák már kivágattak, kivágattathassa és eladhassa, oly kikötéssel azonban, hogy a befolyó vételárból első sorban az egyház 240 frtot tevő adóssága fiztessék ki, a netalán fennmaradó összeg, mint törzsvagyon, az egyház javára kamatoztassék.

Az egyházmegye határozata jóváhagyatik.

77. Ugyanazon egyházmegye ugyanazon közgyűlésében megengedi a *beési egyháznak*, hogy a lelkész javadalmát képező „Kenderes kert“ nevű szántó földből, mintegy 800 □ ölet ugyanolyan, ugyanazon dülőben lévő, az említettel egyenlő értékű birtokrészért elcserélhesse. A csere-szerződés azonban fel nem terjesztetett.

Egyházkerületünk, a fennebb említett jogügyletet jóváhagyja ugyan, azonban utasítja az egyházmegyét, hogy a csere-szerződést a jóváhagyási záradék rávezetése végett terjeszse fel.

78. Ugyanazon egyházmegye ugyanazon közgyűlésében hozott határozatában kiegészítettetni kéri folyó évi tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 85. számú és a *csicseri egyház* fa-eladási ügyére vonatkozó határozatát azzal, hogy a fák jövedelméből „a lelkész részére 13, a tanító részére 7 öl fa vásároltassék, az erdő területen a sarju kaszálás és őszi legeltetés $\frac{2}{3}$ -részben a lelkészt, $\frac{1}{3}$ részben a tanítót illeti; az erdőn biztosított makkoltatás megváltása fejében a lelkésznek évenként 10, a tanítónak 5 frt biztosittatik.“

Egyházkerületünk az egyházmegye fennebb idézett határozatát az itt szórul-szóra közlött feltételekkel kiegészíti.

79. Olvastatott az alsó-zempléni egyházmegye f. évi szept. 8—9. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 31. sz. pontja, a melyben pártolólág terjeszti fel a *sárospataki egyház* azon kérelmét, hogy az egyház tulajdonát képező 1350 frtos, továbbá a lelkészi hivatal javadalmazásához tartozó 550

rtos, a két tanítói javadalmat illető 250 frtos, az orgonistai állást illető 100 frtos és az ispotály-alapot illető 250 frtos kötményezett *regále papírjainak* szabad forgalmú papírokkal leendő becserélése iránt a pénzügyminiszteriumhoz folyamodhassék és azután ezeket az értékpapírokat eladhasssa, az egyház kizárólagos tulajdonát képező 1350 frtot a régi időből felmaradt 2000 frt és a jelenlegi építkezésből felmerült több, mint 10,000 frt magasabb kamatú adóssága törlesztésére fordíthassa, a lelkészi, tanítói, orgonistai és ispotály-alapot illető összegeket pedig külön tőkésítvén, az illető célok javára magasabb kamattal gyümölcsöztethesse.

Egyházkerületünk beleegyezik abba, hogy a fennebb felsorolt kötményezett regále kötvények szabad forgalmú kötvényekkel kicseréltesse és azután eladassanak, a minek sikeres keresztúlvitelére felkéri püspökünket, hogy az egyház által beterjesztendő kérvényt a pénzügyminiszteriumhoz pártolólág felterjeszteni méltóztassék.

Megengedi továbbá azt is, hogy az egyház a saját tulajdonát képező 1350 frtot nagyobb kamatú adósságai törlesztésére fordíthassa, világosan kikötvén azonban azt, hogy a többi célokat illető és fennebb felsorolt tőkék külön tőkésítvén, az illető célok javára gyümölcsöztessenek.

80. Ugyanezen jegyzőkönyvi pont kapcsában felterjeszti az alsó-zempléni egyházmegye a sárospataki egyháznak egyházkerületünkhöz intézett azon kérvényét, melyben kérelmezi, hogy egyházkerületünk által a templomépítésre adományozott 6000 frt segélyből még ki nem utalványozott 4000 frtot egyházkerületünktől felvett 7000 frt tartozása törlesztésére fordíthassa, hogy az ekként megtakarított kamat is némileg könnyítse az egyház terheit.

Egyházkerületünk megengedi, hogy a sárospataki egyháznak adományozott 6000 frtból még ki nem fizetett 4000 frt az egyháznak az építkezésre felvett 7000 frt adósságába beszámíttassék és ezzel tartozása 3000 frtra apasztassék.

81. Az alsó-zempléni egyházmegye f. évi szeptember hó 8—9 napjain Sárospatakon tartott közgyűléséből a következő két rendbeli indítványt terjeszti föl:

1) Egyházkerületünk kérje föl a főtiszt. konventet, hogy az 1848. XX.-czikknek mielőbbi életbeléptetését illetékes helyen szorgalmazza. Ha pedig ez az életbeléptetés egyelőre kivihető nem volna, akkor a lelkészekre nézve ezer, (1000), a s.-lelkészekre nézve pedig, az ellátáson kívül, 300 frtban jelöltessék meg az a fizetési minimum, a melytől várható az az óhajtott eredmény, hogy a feltűnően került lelkészi pályát jövőben ne csak a más téren eredménynyel működhetni nem remélő, gyöngye képzettségű ifjak, hanem olyanok is fölkeressék, a kik a ref. lelkészi testület tekintélyének, szellemi színvonalának emelésére is hivatottak.

2) Tekintettel arra a körülményre, hogy a lelkészi fizetések alapját képező összeírások nem egyöntetűen, nem előre megállapított rendszer, hanem az összeíró bizottságok egyéni véleménye szerint, a legkülönbözőbb módon eszközöltettek, nevezetesen a földek értékének kiszámítási alapját egyik helyen a kataszteri, másik helyen pedig az örökös változás alá eső bérleti jövedelem képezte; s tekintve, hogy a tanítói fizetések rendezése is egy elfogadható átlagban állapított meg: indítványozzuk, hogy ha már a konvent a lelkészi fizetések rendezése céljából elkészített összeírást revisio alá vétetni nem akarja, legalább azt eszközölje ki az egyházkerület, hogy az egyes egyházak a hibásan eszközölt lelkészi fizetések összeírását a kataszteri tiszta jövedelem alapján igazithassák ki, illetőleg a fizetési minimum ennek alapján számíttassék ki.

Folyó évi ápril 21—25. napjain Budapesten tartott konventünk már feliratot intézvé a vallás-és közoktatásügyi miniszteriumhoz, a lelkészi fizetéseknek *törvényhozási úton való végleges rendezése* s a lelkészi javadalmazásnak állami segedelemmel *800 frtra való kiegészítése* tárgyában: egyházkerületünk nem tartaná következetes eljárásnak, hogy szándékának ily hirtelen való megváltoztatásával, a konvent tavaszi felterjesztésének sorsát meg sem várva, újabb és pedig most már 1000 frt minimális javadalmat sürgető felterjesztéssel járuljon a konvent s általa a m. kir. kormány elé. Ugyanazért az alsózempléni egyházmegye indítványának első része felett, ez idő szerint, napirendre tér.

Miután azonban a „Jelentő ivék“ kitöltésénél követett eljárást valamennyi felszólaló egybe-

hangzóan elsietettnek, kellő tájékozottság nélkül eszközöltnek, egyéni véleményen alapulónak, egyöntetűség hijával valónak s ennek folytán a legtöbb lelkészre nézve méltánytalannak tudja és állítja: az alsózempléni egyházmegye indítványának második részét egyházkerületi közgyűlésünk elfogadja; s ebből folyólag fölkéri a főtiszteletű konventet, hogy ugyanazon irányelvek és útmutatások alapján, melyek szerint a katolikus kongrua-bizottság a maga összeírásait és becsléseit végrehajtotta, mind az öt ref. egyházkerületben a lelkészi javadalomnak újabb, egyöntetű és minden további felszólalást kizáró összeírását elrendelni; továbbá a tavaszi felterjesztésből kifejejtett segédlelkészeket is gondjai alá venni s azoknak érdekében a nagyméltóságú minisztériumhoz pótló felterjesztést intézni méltóztatassék.

82. A vajdácskai egyház a hollandi gyámtárat illető 259 frt tőke s 31 frt kamat tartozásának elengedését; a tállyai egyház 296 frt 91 kr tőketartozás után, az 1894—96-ik évre esedékes kamatok törlését; Simon Andor barkai lelkész 25 frt tőke s egy évi kamattartozásának elengedését; Gyurkó Dániel szentandrásai nyugalmazott lelkész, az egyházkerületi özvegyárvatárból évjáraadék kiutalványozását; Szilva István szinai helyettes lelkész, időközi jövedelméből a szükösi tárat illető résznek elengedését kérelmezi.

Mindezen kérvények, érdemleges elintézés végett, áttétetnek az egyházkerületi pénzügyi válsztaományhoz.

83. A felső-zempléni egyházmegye Illés János nagy-ráskai tanítónak tavaszi közgyűlésünk 114. sz. a hozott határozatával hozzá áttett folyamodványára felterjeszti a folyó évi aug. 27-én Kolbásán tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 13. számú pontját, melyben jelenti, hogy Illés János tanítói oklevelét bemutatatta, ennél fogva őt állásában az egyházmegye megerősítette és elnökségét megbizta, hogy a nagy-ráskai tanító részére kiutalt államsegély-pótlék folyósítása iránt a szükséges lépéseket tegye meg.

Tudomásul vétetik.

84. A felsőzempléni egyházmegye, feleletül tavaszi közgyűlésünk 111. sz. határozatára, felvilágosításképen jelenti, hogy „az összes egyházmegyék és egyházközségek anyagi ügyeit magában foglaló szabályrendelet“ készíttetése tárgyában beadott indítványa az egyházi törvények 241—44. §-ainak egyöntetű végrehajtására irányult s ezekre vonatkozólag kíván szabályrendeletet és a szabályrendeletek végrehajtására megfelelő rovatos ívek szerkesztését. Egyúttal, tájékozással, a saját, ide vonatkozó munkálatát és rovatos íveit is beterjeszti.

Ez indítvány kapcsán felhivatnak az összes egyházmegyék, hogy a kebelbeli egyházközségeik anyagi ügyeinek vezetésére, ellenőrzésére, költségvetéseiknek, számadásaiknak, vagyoni leltáraiknak megkészítésére vonatkozó s nálók ez idő szerint érvényben levő munkálataikat, utasításait s használt rovatos íveiket, következő tavaszi közgyűlésünkre terjeszszék be, hogy azoknak átvizsgálása és egybevetése alapján egyházkerületünk az összes egyházmegyéket utbaigazító és kötelező számadási szabályrendeletet alkothasson.

85. A felsőzempléni egyházmegye 1896 aug. 27-én Kolbásán tartott közgyűléséből helybenhagyni javasolja a *kisazari* egyháznak azt a kérelmet, hogy az egyház tulajdonát képező belsőséget a rajta levő iskolai épületekkel együtt az állami iskola céljaira átadhassa azzal a világos kikötéssel, hogy a felállítandó állami iskolában mindenkor ev. ref. vallású tanító alkalmaztassék.

Ezzel az itt említett kikötéssel s az épületekre nézve a tulajdonjog fentartásával, a *kisazari* egyház tulajdonát képező belsőségnek és iskolai épületnek állami iskola céljaira való átengedését, egyházkerületünk is jóváhagyja és megerősíti.

86. Ugyanaz az egyházmegye ugyanabból a közgyűlésből pótlólag terjeszti fel a *s.-a. ujhelyi* egyház kérvényét, melyben az oktatásügy rohamos fejlődésére s az abból folyó újabb kívánalmakra való hivatkozás mellett, sulyt fektetve arra is, hogy soknemű szükségei folytán nem képes eleget tenni annak a ránézve immár égetővé vált kívánalomnak, hogy a tankö-

telesek számához mért törvényszerű tantermeket építhetne s tanítóit a haladó kor igényei szerinti illő díjazással láthatná el; de főképen azért, mert mostani megkötöttségében, az egyre nagyobb tért hódító apácza-zárda mellett, a leánynevelés ügyét nem karolhatja fel olyan mértékben, a mint azt tenni szeretné és szándékozik is: az iránt kérelmez, hogy az egyház tulajdonát képező iskolai beltelket, — a tulajdonjognak és a csatolt térrajzon megjelölt tanítói lakás czimen kitüntetett épületnek organistái, vallás és énektanítói lakásul történő fentartása mellett — az államnak, az állami iskola építése és szervezése céljára, átadhassa.

A felhozott hathatós okok figyelembevétele mellett, a s. a. -ujhelyi egyház kérelmét egyházkerületünk is teljesíti s az iskolai beltelek átengedésébe, a felhozott kikötések foganatosítása mellett, a maga részéről is beleegyezik.

87 Olvastatott *Kovács Ferencz* vékei előkönyörgő tanítónak — az alsózempléni egyházmegye közgyűlése által is rendkívül melegen pártolt folyamodványa, a melyben az 1884. évi szept. 21.—23. napjain Rimaszombatban tartott egyházkerületi közgyűlés 41. sz. jkvi határozatával részére kiutalt, de a folyó évben beszüntetett 50 frt évi segély további élvezetében magát meghagyatni, illetőleg azt részére újolag folyóvá tétetni kéri.

Tekintetbe véve azt, hogy az 1884. évi egyházkerületi gyűlés idézett jegyzőkönyvi pontja határozottan azt mondja, hogy „az említett 50 frt évi segély Kovács Ferencz tanítónak *mindaddig megadatni határozatik, míg azt, tanusított hivatalbeli buzgalmának kitarása által megérdemli;*“ tekintve azt, hogy Kovács Ferencz iskolája tényleg folytonosan a legkitünőbbek között szerepel; hogy valóságos missiót tölt be a több községben elszórt református hivek gondozásában s gyermekeiknek oktatásában; hogy lankadást nem ismerő buzgóságával, a már előhaladott korú munkás, legfiatalabb kartársait is felülmulja; egyházkerületi közgyűlésünk, kivételesen, Kovács Ferencz nagy buzgóságának méltányolásaképen, az 50 frt évi segélyt részére továbbra is folyóvá tenni rendeli mindaddig, míg további hivatalos buzgóságával magát arra méltóvá teendi.

88. A vallás és közokt. miniszterium f. évi május 23 án 27841. sz. a. kelt megkeresésében tudatja, hogy a 1896-ik évre, egyházkerületünk részére, 7861 frt államsegélyt utalványozott.

Tudomásul vétetik s a kiutalt segélyből 2000 frt a sárospataki főiskola, 3000 frt a miskolczi felsőbb leánynevelő intézet 2861 frt pedig az egyházközségek szükségéire fordítatik.

89. Ugyanazon minisztérium folyó évi szeptember 4-én 48,539 sz. a. tudatja, hogy az 1896/7 iskolai évre a miskolczi és sárospataki főgimnáziumhoz Géresi Kálmán debreczeni, a rimaszombati főgimnáziumhoz pedig Dunay Ferencz besztercebányai tankerületi főigazgatót küldte ki, az állami felügyelet gyakorlása végett

Tudomásul vétetik.

90. Olvastatott Debreczeni Bertalan főiskolai jogigazgató előterjesztése a néhai *Vágásy Ferencz hagyatéki ügyében*, melyben jelenti, hogy ezen hagyatéki ügy teljesen befejeztetett és a birtok-átadó végzés meghozatott. A tiszta hagyaték 9495 frt 79 kr.-ban állapított meg, a melyből első sorban kifizetendő az 1550 frtot tevő hétrendbeli hagyomány, mely hagyományok közül 200 frt az abauj-szántói lelkész fizetésének emelésére szolgál és egyházkerületünk által kezelendő. A hagyományok levonása után fenmaradó 7945 frt 79 krból az abauj-szántói egyházat $\frac{3}{6}$ rész vagyis 3972 frt 89 kr. illeti, mint egy felállítandó leányiskolára tett alapítvány, az erdőhorvátii egyházat pedig $\frac{2}{6}$ -rész vagyis 2648 frt 59 kr, mint az iskola-tanító fizetésére tett alapítvány, mely alapítványok a végrendelet értelmében egyházkerületünk által kezelendők és addig tőkésítendőek, míg olyan tőkévé nem emelkednek, a melyekből az alapítvány céljai megvalósíthatók.

Jelenti továbbá jogigazgató, hogy ezen összegek az említett birtokátadó végzés jogerőre emelkedése után azonnal kifizettettek.

Egyházkerületünk ezen jelentést tudomásul vevén, utasítja a pénztárnokot, hogy az említett összegeket, a mint azok az abauj-szántói járás bíróságtól megérkeznek, vegye át és az említett egyházak javára, mint alapítványi tőkéket gyümölcsözőleg kezelje.

Minthogy azonban az egyházak ilyenmü

tőkének kezelése némi teherrel jár és méltányos, hogy az egyházkerület pénztárainak kezelésénél felmerülő dologi kiadásokhoz aránylagosan az egyházak tulajdonát képező tőkék is hozzájáruljanak; minthogy továbbá egyházkerületünk azon egyházak irányában, kiknek pénzét kezeli, nemcsak a tőke biztonságára nézve, hanem a kamatokra nézve is felelősséget vállal: felmerült szűksége annak, hogy az egyházakat illető tőkék után a kamatláb és a kezelési szabályok megállapíttassanak. Ennélfogva utasítja egyházkerületünk a pénzügyi választmányt, hogy e tekintetben egy általános és minden egyházra egyenlően kötelező szabályrendeletet készítsen s azt terjeszsze fel jövő tavaszi közgyűlésünkre.

91. Olvastatott Debreczeni Bertalan főiskolai jogigazgató jelentése a *Német tábornok hagyatéki ügyében*, melyben jelenti, hogy az egyházkerületek meghatalmazottjai a f. évi június 27. napjára újólág összehivattak és bemutatja ezen értekezlet jegyzőkönyvét, a melyből kitűnik, hogy a Német tábornok hagyatéki ügye végleg rendeztetett, az egyházkerületek és Német Károlyné örökösei között olyan egység kötötetett, mely szerint az egyházkerületek összesen még 2000 frtot kapnak a hagyatékból.

Ezen jelentés tudomásul vétetik, az egyezés egyházkerületünk részéről jóváhagyatik és miután az értekezlet jegyzőkönyve szerint az egyes egyházkerületeket illető 250 frt az egyes egyházkerületek püspökeihez fog elküldetni, felkérerik püspökünk, hogy ezen összeget, megérkezése után, az alapító levél értelmében leendő kezelés végett, a főiskolai pénztárnak megküldeni sziveskedjék.

92. Olvastatott az *új-tátrafüredi* prot. templombizottságnak 1896 augusztus 16-án tartott ülésében felvett jegyzőkönyve, melyben egyebek közt a bizottság beterjeszti az 1895-ik évről szóló s már helybenhagyott számadását; tudatja, hogy a templomépítésből fenmaradt teher ez idő szerint teljesen le van törlesztve; s végül kéri a bizottság egyházkerületünket, hogy a tátrafüredi protestáns templomot s annak közönségét, mint

fontos vallási és nemzeti missiót teljesítő időközi telepet, tekintse rendes missió-települ s alapteremtése céljából évi állandó javadalmazásban, az oda kiküldött időközi lelkészeket pedig, költségeik fedezése céljából, egy meghatározandó tiszteletdíjban részesitse.

Egyházkerületi közgyűlésünk elismeréssel veszi tudomásul a tátrafüredi prot. templombizottság egyházas buzgóságát s örömmel értesül a templomépitésből fenmaradt teher teljes letörlesztéséről. Egyúttal azon tiszteletteljes kérelemmel járul a főtisztelendő konvent elé, hogy — miután a tátrafüredi költséges tartózkodás miatt évről-évre nehezebben vállalkoznak a lelkészek a tátrafüredi kiküldetésre — méltóztassék a tátrafüredi prot. templomot missiótelepnek tekinteni s az oda küldött időközi lelkészeket az országos közalap missió-alapjából megfelelő évi segedelemben részesíteni.

93. Az alsó-borsodi egyházmegye, a *lőrinczfalvai leányegyház felebbezése* folytán, felterjeszti az 1896 szept. 1-én Miskolczon tartott közgyűlésének 27-ik jegyzőkönyvi pontját, melyben a nevezett egyház azon kérelmére, hogy az egyházban fennálló ideiglenes segéd-lelkész tanítóság állandó rendes lelkész-tanítósággá változtattassék át s az 558 frt. 12 kr. tiszta értéket feltüntető díjlevél erősíttessék meg: kimondotta, hogy a rendes lelkész-tanítóság felállítását elvileg helyesli, a benyújtott kérvényt azonban csak akkor fogja egyházkerületi közgyűlésünk elé terjesztetni, ha a beadott díjlevél a lőrinczfalvai leányegyház felügyeletével megbízott poroszlói lelkésznek közbejöttével újból szerkesztve és aláírásával ellátva terjesztetik be, miután a benyújtott díjlevél a poroszlói lelkész véleménye szerint, a tényállásnak teljesen nem felel meg.

Ezen ügy teljesen előkészítve s a díjlevelek az egyházmegye által felülvizsgálva nem lévén, oly utasítással tétetik vissza az alsó-borsodi egyházmegyéhez, hogy a bemutatott díjlevelet saját hatáskörében vizsgálja meg s hozzon a kifejlendőkhöz képest új határozatot.

94. Az egyes egyházmegyék a következő lelkészi és

tanítói s egyéb hivatalnoki változásokat jelentik be tudomás-vétel-végett:

a) *Az abauji egyházmegyében*: Pogorisky Pál alpári tanító Szászfára, Kerekes Gábor csenyétei tanító F.-Csájba, Trocsányi István korláti ideiglenes tanító, oklevelét bemutatván, ugyanoda mint rendes tanító alkalmaztatott, Tóth Endre nyugalmazott tanító, a ki hivatalba való visszahelyezése iránt a törvényes lépéseket megtette — a hutkai egyház tanítói állomását kapta.

b) *Az a.-borsodi egyházmegyében*: Kovács Mihály hevesi, Solyom Barna eger-lövői lelkészek állomásaikba beerősítettek. Bodolay István m.-csáti lelkész papi, Fodor Pál miskolczi ügyvéd világi tanácsbírákká, Huszthy Béla ügyvéd egyházmegyei világi aljegyzővé; Asztalos József tizsanánai, Mészáros Gábor átányi, Galgóczy Béla maklári tanítókká választottak s elválasztásuk jóváhagyott.

c) *A felsőborsodi egyházmegyében*: Sáfrány Lajos balajti s. lelkész ládbesenyői rendes lelkészszé választott, Bogdányi József és Csiky József s. lelkészek bekebelezettek. Kondóra id. Csabay Ferencz, Edelénybe Papp Mihály, Parasznyára Kiss Sándor, Radistyánba Karácsonyi János, Balajtra Dani János tanítókul beerősítettek.

d) *A tornai egyházmegyében*: Nagy János szutori lelkész sziliczei lelkészszé, Ragályi Géza szádellői lelkész kerületi tanügyi bizottsági taggá és egyházmegyei tanügyi bizottsági elnökké, Csengery Dezső kassai ügyvéd egyházmegyei ügyészszé választottak.

e) *Az ungi egyházmegyében*: Csengery Jenő n.-gejőczi tanító botfalvai tanítóvá választott s Tóth József, Erdélyi János és Nagy Géza s. lelkészekül bekebeleztettek.

f) *Az a.-zempléni egyházmegyében*: Kenyeresy Árpád s. lelkész luczi rendes lelkészszé, Furik János sóstófalvai, Ugray László kis és nagyrozvágyi, Soltész József ágcsernői, Filep Endre ondi tanítókká választottak.

g) *A f.-zempléni egyházmegyében*: Dókus László világi aljegyzővé. Virág József beési lelkész lasztoméri, Réz László sárospataki s. lelkész és katekheta homonnai lelkészszé, Gyarmathy Soma b.-ujlaki l. egyházmegyei tanácsbíróvá választottak, utóbbi jegyzői állásában is meghagyatván; Marikovszky Béla Hardicsára, Butykay István Lasztoczra, Haniszko János Bánóczra tanítók gyanánt beerősítettek.

Mind e változások tudomásul vétettek.

95. Az abauji egyházmegye felterjeszti a szászfai tanítói és a telkibányai lelkészi díjlevelet 4—4 példányban ; az a.-borsodi egyházmegye az egri lelkészi díjlevelet ; az ungi egyházmegye a beési lelkészi díjlevelet s az a.-zempléni egyházmegye az ág-csernői leányegyház tanítói díjlevelét 3—3 példányban — megerősítés végett.

A felterjesztett díjleveleknek jóváhagyási záradékkal való ellátását közgyűlésünk elrendeli s azokból egy-egy példány az érdekelt egyházaknak, egy-egy az egyházmegyei s ugyancsak egy-egy az egyházkerületi levéltárnak a szokott úton megküldetik.

96. A nyekézseni egyház presbitériuma az egyház tulajdonát képező s Nyekézsen község 90. sz. tjkvében 991 sz. a. bejegyzett szőlőterület eladásának megengedését kéri.

Közgyűlésünk az eladást a felső-borsodi egyházmegyének 1896. szeptember 1—2 napjain, S.-Ivánkán tartott közgyűléséből tett ajánló fölterjesztése alapján, megengedi s a bemutatott adás-vevési szerződést a jóváhagyási záradékkal ellátni határozza.

97. Radácsi György, elválasztott kerületi főjegyző jelenti, hogy püspöküinktől nyert megbízatásához képest a Mitrovics Gyula, volt főjegyző által Sárospatakon, dr. Mitrovics Gyula gondozása alatt hagyott összes iratokat (1886-tól 1895 tavaszáig terjedő eredeti jegyzőkönyvek s azok mellékletei, missioi okmányok stb) a főjegyzői póstakönyvvel és pecsételő eszközökkel együtt, leltár mellett, átvette.

Helyeslő tudomásul-vétel után elhatározta közgyűlés, hogy az összes iratok a kerületi levéltárnokhoz teendők át szétosztás és elhelyezés végett s az áttétellel Radácsi György főjegyző megbízott.

98. Olvastatott a báró Baldácsy alapítványi bizottságnak 1896. május 17-én Budapesten tartott közgyűlésében felvett jegyzőkönyve, melyben tudatja, hogy a folyó évre, a Baldácsy alpból, egyházkerületünket rendes osztalékképen 2500 frt, rendkívüli osztalékképen 200 frt, együtt 3000 frt illeti.

Örvendetes tudomásul vétetik.

99. Felemlítettvén, hogy a kerületi tanügyi bizottság újjászervezéséhez készített s az egyházmegyékhez utalt szabályjavaslat, tavaszi gyűlésünk jegyzőkönyvében nincsen kinyomatva:

Közgyűlés a szabályjavaslatnak jelen jegyzőkönyvünkbe való felvételét elrendeli s utasítja az egyházmegyéket, hogy azt tárgyalni s arra készítendő véleményes javaslatukat tavaszi közgyűlésünkre idejében beadni sziveskedjenek. A javaslat szövege a következő

A tiszáninneni egyházkerületi tanügyi bizottság alapszabály-tervezete.

1. Az egyházkerületi tanügyi bizottság az egyházkerületi közkormányzatnak a népiskolai tanügyek figyelemben tartása, a népoktatás-ügy törvényszerű rendezése és fejlesztése végett szervezett segédközege.

Tagjai:

2. Az egyházkerületi közgyűlés által választott egy lelkész és egy világi elnök és egy jegyző, a ki egyszersmind az előadói tiszteletet is teljesíti.

Minden egyházmegyének az egyházmegyei közgyűlés által választott egy lelkész és egy világi tagja.

A sárospataki irod. kör egy megbízott képviselője.

Mindezen tagok hat évre választatnak.

Gyűlés-tartás:

3. Rendes gyűléseit az egyházkerület őszi közgyűlését megelőző napon, a kerületi gyűlés helyén tartja.

Rendkívüli gyűlések — ha a körülmények kívánják — az elnökség által bármikor összehívhatók.

4. A gyűlést rendszeren a lelkész-elnök, ennek akadályoztatása esetén a világi elnök hívja össze. A gyűlésre minden tag meghívandó.

5. Ha az egyik vagy másik elnök a megjelenésben akadályozva lenne, az életkorra nézve legidősebb tag által helyettesítetik.

6. A tanácskozást az elnökség nyitja meg vezetői és zárja be.

Az elnökség ügyel arra, hogy a tanácskozás komolysága, higgadtsága és tárgyilagossága megőriztessék.

8. Ha tanácskozási szabályok alkotását látja szükségesnek a bizottsági gyűlés, annak megalkotásáról gondoskodik.

9. A tanügyi-bizottság tagjai úgy a rendes, mint a rendkívüli gyűlésen megjelenni, a tanácskozásban résztvenni tartoznak; akadályoztatásuk esetén, elmaradásukat az elnökséghez írott levélben jelenteni kötelesek. Azon tag, a ki három egymásután következő gyűlésen meg nem jelenik s elmaradását az elnökségnek be nem jelenti, a bizottság tagjai sorából töröltetik s az illető egyházmegye az egyházkerület útján új tag választására hivatik fel.

Hatásköre :

10. Tárgyalja a 8 egyházmegyéből a népiskolák szellemi és anyagi állapotáról beadott, s az előadó által statisztikailag feldolgozott kimutatásokat, az egyházmegyei tanügyi bizottságok jelentéseit, az egyházmegyék e tárgyban hozott határozatait.

11. A beadott statisztikai táblázatokból és felterjesztésekből felismervén az egyes egyházmegekben feltűnő hiányokat, azoknak orvoslására, általában a népiskolai oktatás fejlesztésére, az egyházkerületi gyűlés elé czélszerű javaslatokat terjeszt.

12. A tárgyalás könnyítése céljából a bizottság jegyzője, az egész kerületbeli tanügy állását előadja, ugyanaz a kerületi gyűlésen is, mint előadó szerepel.

13. Ha a tárgyak előkészítése úgy kívánja, albizottságra oszlik, az albizottságok működésök eredményét a következő gyűlésen adják elő.

14. Figyelemmel kíséri az egyházmegyei tanügyi bizottságok, tanítói egyletek, értekezleti

körök működését s ha azokban valami jó, a tanügyre nézve hasznos indítvány vagy javaslat adatnék elő, ezen indítványok, javaslatok megvitatása után annak életbeléptetésére segédkezet nyújt.

15. Gondoskodik arról, hogy a mely intézkedések az egyik egyházmegyében sikereseknek bizonyultak, azok a többi egyházmegyékre is kiterjesztessenek, hogy a tanügy az egész kerületben napról-napra előhaladjon.

16. Tudomást szerez arról, hogy a használatban lévő tanterv keresztül vitelére megkíséreltetett-e minden eszköz és mód.

17. Tudomást szerez az egyházmegyei tanügyi bizottságok útján, hogy népiskoláinkban sárospataki kiadásu könyvek használtak-e; mindezek tekintetében az egyházkerületre véleményes jelentést terjeszt fel.

18. A használatban levő tantervet, tankönyveket és egyéb segédeszközöket időnként átvizsgálja, a netaláni hiányok pótlásáról, a szükségletek fedezéséről az Irod. Kör útján gondoskodik.

19. Bekéri az egyes egyházmegyéktől az állampénztárból segélyezett tanítók névsorát a segélyösszeg kitüntetésével s kimutatást készít a segélyezett és nem segélyezett tanítókról.

20. Az iskolai táblázatok (E minta) az egyházmegyék tanügyi bizottságai által legkésőbb aug. 15-ig az egyházkerületi tanügyi-bizottság előadóhoz beadandók, a ki az azokban tapasztalható haladást vagy hanyatlást kitünteti, s a hanyatlás okairól felvilágosítást szerez.

21. Az egyházmegyéknek iskolaügyekben hozott határozatait az egyházkerületi gyűlés előtt 14 nappal, szintén az előadóhoz adandók be; ezek felett a kerületi tanügyi bizottság tanácskozik s megállapodásait s véleményeit az egyházkerületre felterjeszti.

22. A tanügyi bizottság előadójának és jegyzőjének, az egyházkerület által meghatározandó tárból évi 50 frt tiszteletdíj adatik.

Az egyházmegyék által választott tagok napi díjairól az egyházmegyék gondoskodnak.

100. Egyházkerületünk tavaszi közgyűlése jegyzőkönyvének 49 számú *i*) pontjának 4 alpontjában azon nyomdahiba csúszott be, hogy az ott jelzett emortualis angariára vonatkozólag, azokra nézve, a kikenél az emortualis angaria kötvényileg van elzálogosítva, 6°/_o helyett 60°/_o tűnik fel, befizetendő gyanánt.

Közgyűlésünk ezen nyomdahibát kiigazítja és tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 75 lapján olvasható 60°/_o helyett 6°/_o kamat befizetését rendeli el.

101. Közhirdetésre felvételnek az ungi egyházmegyéből, pótlásul a tavaszi közgyűlés 129 számú jegyzőkönyvi pontjához a nyarádi, ptruksai, ásványi, lucskai és tarnóczi egyházak.

102. A domesztikai kérvények tárgyalása végett rendkívüli gyűlés tartására lévén szükség,
ennek összehívására közgyűlés az elnökséget felhatalmazza.

103. A jegyzőkönyv a gyors tárgyalás és az idő rövidsége miatt hitelesíthető nem lévén,
a hitelesítéssel, püspök és helyettes főgondnok elnöklete alatt, Ragályi Béla, Léway József, Tóth Dániel, Nagy Ignác és a jegyzők biztatnak meg.

III.

Bírósági ügyek.

A közigazgatási bíróság 1896. október 5-iki ülése.

I. A sajó-kazai lelkész-választási ügy.

Jelen voltak: Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Nagy Pál, Tóth Dániel, Szabó Endre, Fejes István, Kapossy György esperesek, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Idrányi Ferencz, Radácsi György, Nagy Ignác tanácsbírák, Kovách Károly, Meczner Béla, Vécsy József, Meczner József egyházmegyei gondnokok, Debreczeni Bertalan egyházkerületi tanácsbíró, úgy is mint jegyző.

Előadó Nagy Ignác, egyházkerületi tanácsbíró.

Elnöklő püspök az ülést az ügy megnevezésével nyitja meg s az ügy szóbeli előadása és az első bírósági ítélet felolvasása után megtartott zárt ülésben:

a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület törvényszéke a sajó-kazai lelkész-választási ügyben, — melyben a felső-borsodi egyházmegye bírósága 1896. évi szeptember 1-én hozott ítéletével panaszolkodókat panaszukkal elutasítván, a választást jóváhagyta s Mindszenty Imre megválasztott segédlelkészt a sajó-kazai egyház lelkészéül kijelentette, — Dobozy István és Sáfrány János egyháztagok telebbezése folytán, következőleg

ítélt:

A felső-borsodi egyházmegye bíróságának fennebb idézett keletű ítélete indokolásánál fogva helyben hagyatik.

A költségek felszámítva nem lévén, azok mellőztetnek.

Kelt Sárospatakon, 1896 okt. 5-én.

A közigazgatási bíróság 1896 október 6-iki ülése.

Jelen voltak: Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Nagy Pál, Tóth Dániel, Szabó Endre, Vadász Pál, Antalfy László, Fejes István esperesek, Zombory Gedő, Idrányi Ferencz, Radácsi György, Nagy Ignác tanácsbírák, Kovách Károly, Meczner Béla egyházmegyei gondnokok, Debreczeni Bertalan egyházkerületi tanácsbíró úgy is mint jegyző. Előadó: Debreczeni Bertalan.

2. A tiszá-ozslári tanító tandíj-megosztására vonatkozó ügy.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület törvényszéke, mint közigazgatási bíróság az oszlári ev. ref. egyház presbitériuma és Balog István előbb oszlári, jelenleg damaki tanító között az 1895/96 iskolai évben a tandíj megosztására vonatkozólag felmerült azon vitás ügyben, a melyben az alsó-borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága 1896 szeptember 1 napján Miskolczon tartott ülésében, 4. sz. alatt hozott határozatában, tolyamodó Balog István kérelmének helyt adott és az oszlári ev. ref. egyházat az 1895/96. tanévben befolyt tandíjak $\frac{2}{3}$ részének Balog István volt tanító részére leendő kifizetésére kötelezte, az egyház presbitériumának felebbezése folytán, az ügy nyilvános előadása után, zárt ülésben egyhangulag a következőleg

határozott:

Az alsó-borsodi egyházmegye fennebb idézett keletű és számú határozata indító okainál fogva helyben hagyatik.

3. A sajó-keresztúri templomszék-ügy.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület törvényszéke, mint közigazgatási bíróság a sajó-keresztúri templomi székek használatára, illetőleg a templomi székekből való kijövetel sorrendjének megállapítása iránt fenforgó vitás ügyben, melyben az alsó-borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága az Ambrus István és társai által benyújtott újabb kérvényt, újabb érdemleges határozat mellőzésével visszautasítja, azért, mivel e tárgyban már érdemlegesen határozott s a határozata ellen beadott

felebbezést egyházkerületi bíróságunk visszautasította, ugyan-ezen folyamodók felebbezése folytán következőleg

határozott:

Az első bíróság neheztelt határozata helyben hagyatik s folyamodók felebbezése visszautasíttatik.

Indokok:

A fennebb jelzett közigazgatási ügyben, az alsó-borsodi egyházmegye által hozott érdemleges ítélet ellen, folyamodók által elkésve és a megyei bíróság kikerülésével beadott felebbezést egyházkerületi bíróságunk, 1896 május 28 án tartott ülésében visszautasítván, az egyházmegye határozata jogerőre emelkedett. A jogerőre emelkedett határozatok ellen pedig újabb felebbezésnek helye nincs. Az első bíróság tehát folyamodóknak 1896 augusztus 26-án beadott újabb kérvényét helyesen utasította vissza, annyival inkább, miután ezen kérvény perújításnak nem tekinthető a mennyiben, az egyházi törvény 358. §-a szerint ilyen ügyben perújításnak helye nincs.

4. A sajó-vámosi lelkész adó ügye.

A tiszániuneni ev. ref. egyházkerület törvényszéke, mint közigazgatási bíróság, a Batta József volt sajó vámosi h.-lelkész azon folyamodványára, hogy neki a sajó-vámosi lelkészi földdek után kifizetett adó visszatéríttessék, a felső-borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága előtt indított vitás ügyben, melyben a nevezett egyházmegye 1896 szeptember 1-én Sajó-Ivánkában tartott ülésében 4. szám alatt kimondotta, hogy a sajó-vámosi lelkész és tanító földbirtokai után az adót továbbra is az egyház behivatalnokai fizetik, ezen adó fizetésére, Vámoson élvezett jövedelme arányában, Batta József volt h.-lelkészt is kötelezte s ezen kötelezettségnek a vámosi díjlevelekbe való bevezetését elrendelte, Batta József volt h.-lelkész felebbezése folytán zárt ülésben a következőleg

határozott:

A felső-borsodi egyházmegye fennebb idézett keletű és számú határozata, indokainál fogva helyben hagyatik.

5. A ptruksai leányegyház ügye.

Az ungi egyházmegye f. évi szeptember 1 ső napján Csicserben tartott közgyűlésében hozott határozatában jelenti, hogy miután az egyházi törvény 41. §. g) s az 50. §. n) pontja szerint a leány-, társ-, fiók- és anyaegyházak közötti viszony rendezése az egyházmegyei közgyűlés teendői közé tartozik, az 1896 márczius 24-én tartott közgyűlésben hozott határozatát továbbra is fentartja s kötelezi a ptruksai leányegyházat, hogy az anyaegyház épületei fentartásához oly arányban, t. i. ¹/₉ részben járúljon, a mily arányban, a lelkész-választásban részt vesz.

Az ungi egyházmegye úgy az 1896 márczius 24-én kelt, mint jelenleg felterjesztett határozatában nem az egyházi törvény 41. § g) pontjában szabályozott viszonyok megállapítása, nem is az 50 §. n) pontjában foglalt s a leány-, társ-, fiók- vagy anyaegyházak alakulásai fölött határozott, hanem az anyaegyház és a leányegyház között felmerült vitás kötelezettségek felett döntött akkor, midőn a ptruksai leányegyháznak az anyaegyház épületei fenntartásához való járulási arányát állapította meg, mely intézkedés pedig az egyházi törvény 300. §. 3. pontja szerint közigazgatási bírósági esetet képez; ezen indokból, de meg azért is, mivel az alsófokú hatóságnak, nincsen joga a felsőbb hatóság határozatait felülbírálni; az egyházkerületi közigazgatási bizottság a fennebb idézett határozatot megsemmisíti és utasítja az egyházmegye bíróságát, hogy a vitás ügyet bírósági ülésben tárgyalja.

6. Ujlaki János tusai h. lelkész ügye.

Az Ujlaki János tusai helyettes és azelőtt lasztoméri lelkész az 1894. év tavaszán Lasztomérban luczerna alá elkészített földbe elvetett mag 22 frt 80 kr. vételárának megitélése iránt, utódja,- Virág József ellen indított közigazgatási peres ügyben, melyben a f.-zempléni egyházmegye közigazgatási bírósága 1896 augusztus 27-én Kolbásán tartott ülésében, 2. sz. a. hozott határozatával, folyamodó Ujlaki Jánost

keresetével elútasította; a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület törvényszéke, mint közigazgatási bíróság, a folyamodó Ujlaki János felebbezése folytán, az első bíróság határozatát megváltoztatja, a fennebb említett lucernás földbe elvetett lucerna mag ára fejében 15 frtot megítél és hivatali utódját Virág Józsefet ezen összegnek 15 nap alatti kifizetésére kötelezi;

mert az ügyiratokból kétségtelen, hogy Ujlaki János, midőn Lasztomérből eltávozott, utódjának olyan lucernás földet hagyott, a melyet ő csak egy évig használt s a melyet utóda még több évig hasznosíthat; az sem vitás a felek között, hogy a f.-zempléni egyházmegyének olyan statutuma áll fenn, a mely szerint ily esetben az utód által a vetőmag és a szántás ára térítendő meg. Ezen statutum alapján, tekintettel arra, hogy folyamodó Tusán, 1896 augusztus 7-én kelt és az első bírósághoz intézett beadványában csak a lucerna mag árát követeli, azt neki megítélni és annak megfizetésére utódát kötelezni kellett. Ezen lucerna mag ára 15 frtban, a méltányosságuk megfelelőleg a bíróság által állapított meg.

7. Az Ujlaky János által, az eldöntött ügyben beadott felebbezésben felhozott többi tárgyak, tekintettel arra, hogy ezek iránt a felebbezés az egyházmegye elnökségének 735/896. sz. a. hozott végzésével elúttasított, az egyházkerületi bíróság által tárgyalás alá nem vétettek.

IV.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület 1896 november 24-én Miskolczon tartott rendkívüli gyűlésének jegyzőkönyve.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület 1896 november 24-én Miskolczon rendkívüli gyűlést tartott *Kun Bertalan* püspök és *Meczner József*, abauji egyházmegyei gondnok elnöksége alatt.

Jelen voltak: *Antalfy László*, *Fejes István*, *Keresztúry József*, *Nagy Pál*, *Szabó Endre*, *Tóth Dániel* és *Vadászy Pál* esperesek, *Meczner József* abauji egyházmegyei gondnok és *Radácsi György* egyházkerületi papi főjegyző.

1. Elnöklő püspök szívélyesen üdvözlö a megjelent férfiakat s *Meczner József* abauji egyházmegyei gondnokot a társ elnökség elfoglalására kéri fel.

2. *Meczner József* a társelnöki széket elfoglalja.

3. Elnöklő püspök jelenti, hogy a tanácskozásnak a gyűlés-meghívóban is jelzett egyedüli főtárgya a közalaphól segélyt kérő egyházak és lelkészek folyamodványainak felülbíralása s azok alapján tudatja, hogy az egyes egyházak és lelkészek mennyi segélyért folyamodtak s az illető egyházmegyék által mennyi összegre ajánlottak.

I. Kértek az egyházak és pedig:

1. Az abauji egyházmegyéből	20	egyház	6846	frtot.
2. Az a.-borsodi	2	"	990	"
3. A f.-borsodi	6	"	1850	"
4. A gömöri	6	"	3695	"
5. A tornai	5	"	1650	"

Átvitel . . . . . 39 egyház 15031 frtot.

Áthozat	39 egyház	15031 frtot.
6. Az ungi egyházmegyéből	2 egyház	340 frtot.
7. Az a.-zempléni	23 "	9511 "
8. A f.-zempléni	14 "	4870 "
Összesen	78 egyház	29752 frtot.

II. Kérték a lelkészek és pedig :

1. Az abauji egyházmegyéből	9 lelkész	1300 frtot.
2. Az a.-borsodi	1 "	150 "
3. A f.-borsodi	3 "	700 "
4. A gömöri	4 "	650 "
5. A tornai	3 "	600 "
6. Az ungi	5 "	600 "
7. Az a.-zempléni	16 "	3200 "
8. A f.-zempléni	11 "	2250 "
Összesen	52 lelkész	9450 frtot.

III. Ajánlottak az egyházmegyék által :

1. Az abauji egyházmegyéből	16 egyház	4787 frtra.
2. Az a.-borsodi	2 "	990 "
3. A f.-borsodi	6 "	1200 "
4. A gömöri	6 "	1700 "
5. A tornai	5 "	1500 "
6. Az ungi	2 "	340 "
7. Az a.-zempléni	20 "	5250 "
8. A f.-zempléni	13 "	1760 "
Összesen	70 egyház	17527 frtra.

IV. Ajánlottak az egyházmegyék által :

1. Az abauji egyházmegyéből	8 lelkész	1000 frtra.
2. Az a.-borsodi	1 "	150 "
3. A f.-borsodi	3 "	450 "
4. A gömöri	4 "	350 "
5. A tornai	3 "	600 "
6. Az ungi	5 "	500 "
7. Az a.-zempléni	13 "	1600 "
8. A f.-zempléni	11 "	1100 "
Összesen	48 lelkész	5750 frtra.

A folyamodók kérvényei egyenként vétetvén tárgyalás alá, azokra a következő határozatok hozattak:

I. Az abauji egyházmegyéből:

1. *Bakta.* Sem költségvetést nem adott a jelzett iskola-építéshez, sem a hívek vagyoni helyzete nincs feltüntetve kérvényében: nem ajánlható.

2. *Biste.* Temploma s tornya sürgős javítást igényel s a hívek száma csekély s általában szegények és megterheltek; 200 frtra ajánltatik.

3. *Nagy-Bozsva.* A folyamodók nagy száma miatt és mivel a közelmúltban többféle segélyben részesült, nem ajánlható.

4. *Böd.* Tűzvész által okozott nagy kárait és építkezésből származott adósságaira való tekintettel, 200 forintra ajánltatik.

5. *Buzita.* Iskolaépítésre és berendezésre, mivel a gyülekezet csekély számú és általában szegény, 100 forintra ajánltatik.

6. *Abauj Csány.* Lelkészlak és templom-javításra s iskola-átalakításra s mivelhogy még eddig segélyezve nem volt 100 frtra ajánltatik.

7. *Abauj-Csécs.* Iskolaépítésből származott adósságának törlesztésére, 100 frtra ajánltatik.

8. *Felső-Kázsmárk.* Templom-, iskola- és lelkeszlakjavításra, miután az egyház hívei magukat már tetemesen megterhelték, ajánltatik 200 frtra.

9. *Fony.* Tanteremépítésre, a mire az államkormány által is szorittatik és a tanítói lak nagyobb mérvű javítására, ajánltatik 200 frtra.

10. *Alsó-Kemencze.* Több izben segélyeztetvén s a kérelmezők nagy száma miatt sem ajánlható.

11. *Alsó-Láncz.* Iskolaépítésre, miután erre saját erejéből képtelen, 100 frtra ajánltatik.

12. *Nádasd.* Nem lévén első rendű szükségei, segélyre ezúttal nem ajánlható.

13. *Nyíri.* Tanteremépítésre és tanítói-lakás-javításra, miután a hívek többféle elemi csapást szenvedtek, ajánltatik 100 frtra.

14. *Radvány.* Teljesen új tanteremre és tanítói lakásra van szüksége; ajánltatik 100 frtra.

15. *Reste*. Iskolaépítésre, a mi halaszthatatlan, ajánltatik 100 frtra.

16. *Szala*. Építkezési adósságának törlesztésére, miután az építkezésre hatóságilag volt kényszerítve, ajánltatik 100 frtra.

17. *Szeszta*. Több rendbeli nagy káraitra s a hivek áldozatkészségére való tekintetből, temploma javítására ajánltatik 100 frtra.

18. *Szina*. Aszály, árviz és tűz által tetemes kárt szenvedett, adóssága is van; ajánltatik 300 frtra.

19. *P-Szinye*. Saját erejéből az államkormány által is sürgetett építkezésre képtelen; ajánltatik 200 frtra.

20. *Tornyos-Németi*. Templom- és paplak-építésből származott adósságainak törlesztésére, miután a hivek is vagyon-talanok és csekély számuak, ajánltatik 100 frtra.

II. Az alsóborsodi egyházmegyéből:

1. *Aranyos*. Építkezési költségekből felmaradt adósságának törlesztésére s temploma javítására, az egyház-hiveket ért többféle csapás miatt saját erejéből képtelen lévén, ajánltatik 300 frtra.

2. *Sály*. Nagyobb mérvű adósságának törlesztésére, tekintettel az egyháztagoknak a szőlő elpusztulása folytán történt elszegényedésére s tekintettel az a.-borsodi egyházmegyének arra a segélyezési elvére, mely szerint egyszerre csak egy-két egyházat kíván tetemesebb segélylyel boldogítani, ajánltatik 400 frtra.

III. A felsőborsodi egyházmegyéből:

1. *Bán-Horvát*. Az egyháztagok szegénységére való tekintettel, adósságának törlesztésére ajánltatik 200 frtra.

2. *Damak*. Templom, torony és tanítóilak újból való fedetésére, miután az egyház-hiveket többféle csapás sújtotta, ajánltatik 100 frtra.

3. *Disznós-Horvát*. Építkezésből felmaradt adósságainak törlesztésére, miután az adósságot halaszthatatlan építkezések okozták s miután ez az egyház még semmiféle segélyben nem részesült, ajánltatik 200 frtra.

4. *Kápolna*. Építkezésekből felmaradt tetemes adósságának törlesztésére, miután több rendbeli csapás a hivek anyagi erejét megrongálta, ajánltatik 200 frtra.

5. *Ládbesenyő*. Adósságának törlesztésére, tekintettel a gyűlekezet szegénységére, ajánltatik 100 frtra.

6. *Nekézsen*. Temploma és tornya kijavítására, a mi halaszthatatlan, ajánltatik 100 frtra.

IV. A gömöri egyházmegyéből:

1. *Gicze*. Iskola-építésből származott adósságának törlesztésére, miután többféle természeti csapás is nagy károkat okozott úgy az egyháznak, mint az egyes híveknek, ajánltatik 150 frtra.

2. *Kálósa (Alsó)*. Lelkészlak-építésre, tekintettel a gyűlekezet szegénységére, ajánltatik 200 frtra.

3. *Lekenye*. Roskatag templomának s egyéb egyházi épületeinek kijavítására, tekintettel a hívek általános szegénységére és sajátos felekezetközi helyzetére, ajánltatik 200 frtra.

4. *Martonfalva*. Nagyobb bajokkal küzdő egyházakra való tekintetből, nem ajánlható.

5. *Nasztraj*. Új iskola-épület emelésére, miután úgy a gyűlekezet, mint az egyes híveket többféle kár érte, ajánltatik 150 frtra.

6. *Radnoth*. Templomjavításból és toronyépítésből származott nagyobb mérvű adósságának némi törlesztésére, tekintettel a hívek áldozatkészségére és többrendbeli kárára, ajánltatik 200 frtra.

V. A tornai egyházmegyéből:

1. *Komjáti*. Iskola-épületének kibővítésére s kijavítására, tekintettel a csekély számú hívek nagy áldozataira is, ajánltatik 100 frtra.

2. *Szilás*. Adósságtörlesztésre s templom- és toronyjavításra, miután a hívek általában szegények és megterheltek, ajánltatik 150 frtra.

3. *Szögliget*. Iskola- és tanítólak-építésre, tekintettel a gyűlekezet csaknem egyedüli keresetforrásának, a szőlőnek elpusztulására s az e miatt beállott általános szegénységére, ajánltatik 200 frtra.

4. *Szölös-Ardó*. Tanítói lak bővítésére, miután a gyűlekezet sok csapás mellett is áldozatkészséget tanúsít és adósságai is vannak, ajánltatik 100 frtra.

5. *Varbó*. Egyházi építkezésből maradt adósságának fara-

gására s temploma és iskolája javítására, tekintettel a gyülekezetre nehezedett többrendbeli természeti csapásra is, ajánltatik 100 frtra.

VI. Az ungi egyházmegyéből:

1. *Nyarád.* Adóssága sok s iskolájának javítása halaszthatatlan; ajánltatik 100 frtra.

2. *Nagy-Szeretva.* A híveket természeti csapások akadályozzák az áldozatokban; iskolája haladék nélkül javítandó; ajánltatik 200 frtra.

VII. Az alsó-zempléni egyházmegyéből:

1. *Bacska.* Csekély jövedelmű egyház, adóssága tetemes; ennek törlesztésére ajánltatik 100 frtra.

2. *Bodrog-Keresztúr.* Nagyobb bajokkal küzdő folyamodókra tekintettel, most nem ajánlható.

3. *Gesztely.* Templomot kell építenie, a mire a hívek nagy áldozatokat hoztak, a melyekkel azonban a tervezett kiadás nem fedezhető; ajánltatik 200 frtra.

4. *Hernád-Kak.* Régi adósságának törlesztésére, miután a hívek többrendbeli egyházi építkezést végeztek saját erejök-ből, ajánltatik 200 frtra.

5. *Karcsa.* Építkezésből felmaradt tetemes adósságának törlesztésére, ajánltatik 100 frtra. Műtörténelmi becsű templomának kijavítására a műemlékek ápolására hivatott országos bizottság segélyét a konvent útján kéri egyházkerületünk.

6. *Király-Helmeccz.* Iskolájának rendbeszedésére s adósságának némi törlesztésére, számos folyamodóra való tekintetből, csak 100 frtra ajánltatik.

7. *Kenézlő.* Segélykérese nem lévén formásan indokolva, ezúttal nem ajánlható.

8. *Legyes-Bénye.* Adóssága saját hibájából származván, annak törlesztésére nem segélyezhető.

9. *Lelesz.* Templomépítésből származott nagyobb mérvű adósságának törlesztésére, ajánltatik 200 frtra.

10. *Luka.* Nagyobb szűkségben levő folyamodókra való tekintetből, ezúttal nem ajánlható.

11. *Mád.* A gyülekezet a phylloxera miatt elszegényedett, az egyház eladósodott s többféle természeti csapás által is sújtoltatott; ajánltatik 100 frtra.

12. *Monok*. Rogyásnak indúlt templomának építésére s paplakának kijavítására, mivel a hívek általában szegények, ajánltatik 200 frtra.

13. *Nagy-Rozvány*. Lakhatatlan paplakának újból építésére és mivel adóssága is tetemes, ajánltatik 150 frtra.

14. *Perbenyik*. Szükséglete nem első rendű, nem ajánlható.

15. *Sajó-Hídvég*. Nagyobb bajokkal küzdő egyházakra való tekintetből, ezúttal nem ajánlható.

16. *Szomotor-Vécs*. Feltüntetett adóssága túlnyomóan saját hibájából származván s kellőleg indokolva sem lévén, segélyre nem ajánlható.

17. *Takta-Kenez*. Paplak-építésre, a mi elodázhatatlan, segélyezendő 150 frttal. Egyházi építkezések miatt adóssága is van.

18. *Tállya*. Kérelmét nem indokolván szabályszerűen, segélyre nem ajánlható.

19. *Tisza-Tokaj*. Templomának nagyobb mérvű kijavítása s átalakítása válván szükségessé, kellő fedezet hiányában nagyobb adósságba bonyolodik; ajánltatik 200 frtra.

20. *Tolcsva*. A sok bajjal birkózó egyház iskoláját nagyobb mérvben kénytelen átalakíttatni; ajánltatik 200 frtra.

21. *Vajdácska*. Templom-tetőzete újjal helyettesítendő, a hívek buzgók, rendszeretők, áldozatkészek; ajánltatik 100 frtra.

22. *Vámos Ujfalú*. Nagyobb szükségben levő egyházakra való tekintetből, ezúttal nem ajánlható.

23. *Vis*. Templomot épít a leégett helyett; a hívek száma csekély s általában szegények; ajánltatik 200 frtra.

VIII. A felső-zempléni egyházmegyéből.

1. *Csernahó*. Templomépítésre hatóságilag van kötelezve, anyagi ereje csekély; ajánltatik 100 frtra.

2. *Garany* (leány egyház). Egyházi építkezésekből származott adósságainak törlesztésére, tekintettel a hívek nagy áldozataira és többféle természeti csapás által való megrongáltatására, ajánltatik 100 frtra.

3. *Kazsu*. Temploma és tornya tetőzetének újból építésére, miután a hívek száma rendkívül csekély, ajánltatik 60 frtra.

4. *Ladmócz*. Nagyobb szükségek közt levő egyházakra való tekintetből, ezúttal nem ajánlható.

5. *Lasztócz*. Más, sürgősebben segélyezendő folyamodókra való tekintetből, most nem ajánlható.

6. *Legenye*. Rozzant templomának kijavítására, tekintettel a hívek buzgóságára és szegénységére, ajánltatik 100 frtra.

7. *Magyar-Izsép*. Kimutatott szükségletét az egyházmegye sem tartván elodázhatatlannak s mivel csak most nyert tökésegélyt új paplak-építésre, ezúttal nem ajánlható.

8. *Miglész*. Régibb s a hívek szegénysége miatt le nem törleszthető adósságának csökkentésére s paplak-javításra, ajánltatik 100 frtra.

9. *Mihalyi*. Dűledező templomának kijavítására, tekintettel a gyülekezet szegénységére, ajánltatik 100 frtra.

10. *Nagy Bári*. Templomának külső-belső javítására, a mire az elszegényedett gyülekezet maga erejéből képtelen, ajánltatik 100 frtra.

11. *Nagy-Toronya*. Új tantermet kell építenie, tanítói lakot s templomot kell újítania, de ehhez való képessége a szülő kipusztulása s a hívek egy részének kivándorlása miatt nincsen; ajánltatik 150 frtra.

12. *Tussa*. Iskolája bővítésére hatóságilag kényszerítettén, segélyezendő 100 frttal.

13. *Szóllóske*. Elszegényedett volta miatt képtelen a templom-építésből felmaradt adósságát letörlesztetni; ajánltatik 100 frtra.

14. *Vásárhely* (leányegyház). Egyházi építkezésből felmaradt nagyobb összegű adósságának csökkentésére, tekintettel a hívek jelentékeny áldozataira, segélyezendő 200 frttal.

A lelkészek kérvényei is egyenként tárgyalatván, azokra a következő határozatok hozattak:

I. Az abaúji egyházmegyéből:

1. *Béky János*, nagy-bózsvai lelkész, családtalan lévén, a nagyobb szükségben lévők mellett nem ajánlható.

2. *Bíró János*, kovács-vágási lelkész, magának s feleségének hosszabb betegeskedése s természeti csapás okozta több rendbeli kára miatt, ajánltatik 100 frtra.

3. *Jakab János*, szend-szalai lelkész, mivel több gyermeket kell neveltetnie csekély jövedelméből s újabban nagyobb károkat is szenvedett: ajánltatik 100 frtra.

4. *Kiss József*, hejzei lelkész, három évig tartó betegsé-

ségéből származott költségei, káplántartási kiadásai és többféle veszteségére való tekintetből ajánltatik 100 frtra.

5. *Kőrössy József*, vilyi lelkész neveltetési költségeinek fedezésére s több rendbeli kára miatt ajánltatik 100 frtra.

6. *Molnár Pál*, kajatai lelkész, hosszú ideig szenvedett szembajban, több gyermeket neveltetett csekély jövedelméből, ajánltatik 100 frtra.

7. *Sütő Kálmán*, nádasdi lelkész, csekély jövedelméből özvegy édes anyját és szerencsétlen sorsú papi özvegy nővérét is segíyezi: ajánltatik 100 frtra.

8. *Szaniszló Pál*, felső novaji lelkész, igen csekély jövedelmére, gyakori káraitra, hajlott korára, szembajára és népes családjára való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

9. *Ujj József*, kázmárk-léhi lelkész, nehéz gazdasági viszonyok, marhavész stb. által okozott káraitra s betegségből származott költségeire való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

II. Az alsó-borsodi egyházmegyéből:

Somodi János, heőbábai lelkész, három gyermeket neveltet csekély jövedelméből, egyet nagyobb költséggel gyógyítat: ajánltatik 150 frtra.

III. A felső-borsodi egyházmegyéből.

1. *Barna Gyula*, sajó-ivánkai lelkész, tüzkárt szenvedett, a nyugalmazott lelkésznek 200 frtot fizet, ezért s csekély jövedelmére való tekintetből ajánltatik 100 frtra.

2. *Demeter János*, martonyii lelkész, számos gyermekének neveltetéséből támadt adósságának törlesztésére s mivel még most is népes családot kell fentartania, ajánltatik 100 frtra.

3. *Eperjessy Ferencz*, mályinkai lelkész, hosszas szembaja, végzetesnek mutakozó betegsége miatt csekély jövedelméből káplánt kell tartania; ajánltatik 150 frtra.

IV. A gömöri egyházmegyéből:

1. *Kiss Károly*, runyai lelkész, folyvást beteg gyermekének költséges gyógykezelése miatt adóssággal van terhelve, jövedelme csekély; ajánltatik 100 frtra.

2. *Osváth Dániel* ragály-trizsi lelkész, családja népes, betegségek és halálozások s folytonos taníttatás tetemes adós-

ságba juttatták s közelebb természeti csapások miatt is károkra szenvedett; ajánltatik 100 frtra.

3. *Seres József*, mártonfalvai lelkész, nagyobb mértékben megterhelt folyamodókra való tekintetből, ezuttal nem ajánlható.

4. *Vajányi János*, páskaházi lelkész, adóssággal van terhelve, jövedelme csekély, táradtsága, mint missziói lelkész-félének sok, ajánltatik 50 frtra.

V. A tornai egyházmegyéből:

1. *Kapossy György*, jablonczai lelkész, hosszas betegségére, nagy kiadásaira s igen szűk jövedelmére való tekintetből ajánltatik 200 frtra.

2. *Péter József*, szőlős-ardói lelkész, mivel nagy családját csekély jövedelméből kell fentartania, fiait s leányait neveltetnie, ajánltatik 100 frtra.

3. *Ragályi Géza*, szádellői lelkész, tekintettel népes családjára, s gyermekeinek neveltetéséből származó tetemes kiadásaira s igen csekély jövedelmére, ajánltatik 150 frtra.

VI. Az ungi egyházmegyéből:

1. *Benedek János*, felső-reviscei lelkész, tekintettel természeti csapások által okozott kárait, agg korára és csekély jövedelmére, ajánltatik 100 frtra.

2. *Kiss László*, báltfai lelkész, terményeiben s marháiban szenvedett jelentékeny kárait való tekintetből, mint csekély jövedelmű, ajánltatik 100 frtra.

3. *Pazar István*, iskei lelkész, gyermekeinek taníttatásából származott adósságainak törlesztésére, ajánltatik 100 frtra.

4. *Rásky Endre*, vajkócz-mátyócezi lelkész, agg korára, megfogyott s elszegényedett hiveire való tekintetből, mivel kárlántartásra is kényszerülve van, ajánltatik 100 frtra.

5. *Id. Szakal István*, nagy-szeretvai lelkész, árviz-kárait s nagyobb mérvű adósságaira való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

VII. Az alsó-zempléni egyházmegyéből:

1. *Bartha József*, vísi lelkész, szegényebb sorsú folyamodókra való tekintetből, ezuttal nem ajánlható.

2. *Beszterczey Béla*, bereczkii lelkész, a nagyobb bajokkal küzdő folyamodókra való tekintetből, ezúttal nem ajánlható.

3. *Czike Ferencz*, tiszaladányi lelkész, családtagjainak hosszas betegségéből származott adósságának csökkentésére, ajánltatik 100 frtra.

4. *Fürjész Tamás*, lukai lelkész, népes családjára, csekély jövedelmére s szarvasmarháiban és sertéseiben szenvedett nagy kárait való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

5. *Hegedüs János*, kenézli lelkész, mint előkönyörgő tanító — az egyházmegye véleménye alapján — nem ajánlható.

6. *H. Hubay József*, b.-keresztúri lelkészt több rendbeli gazdálkodási veszteség érte, jövedelme csekély; ajánltatik 100 frtra.

7. *Kovács János*, vámos-ujfalusi lelkész, agg korára s arra való tekintetből, hogy csekély jövedelméből s. tanítót is kell tartania, ajánltatik 100 frtra.

8. *Kun Miklós*, monoki lelkész, gyermekeket neveltet igen csekély jövedelméből, ajánltatik 100 frtra.

9. *Nagy Károly*, legyes-bényei lelkész, természeti csapások által okozott jelentékeny kárait való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

10. *Nagy Károly*, szomotor-vécsi lelkész, tetemes adósságaira s gyermeki neveltetésével járó nagyobb kiadásaira való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

11. *Pálóczy József*, h.-mádi lelkész, aránylag csekély jövedelmére, híveinek megfogyott számára s helyzetéből folyó kikerülhetetlen költségeire való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

12. *Réthy Pál*, golopi lelkész a legszegényesebb javadalmu egyházban küzd évek óta a megélhetés gondjaival, ajánltatik 100 frtra.

13. *Sallai Sándor*, erdő-horvátii lelkész, gyermekeinek taníttatására saját szűk jövedelméből képtelen, természeti csapások is sujtották, ajánltatik 150 frtra.

14. *Sohajda János*, király-helmeci lelkész, gyakori betegségből származott nagy kiadásaira, helyzetéből folyó elkerülhetetlen költségeire, többrendbeli kárait való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

15. *Szánthay István*, berzéki lelkész, nejeének folytonos betegségére, ebből származó nagy kiadásaira s csekély jövedelmére való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

16. *Török István*, lácai lelkész, neje tartós betegsége miatt állandóvá lett nagy kiadásaira s több ízben szenvedett kárait való tekintetből, ajánltatik 150 frtra.

VIII. A felső-zempléni egyházmegyéből :

1. *Babarek Dániel*, n.-ráskai lelkész évek óta folyton szenvedett kárai miatt nyomorúsággal küzd, jövedelme igen csekély, ajánltatik 100 frtra.

2. *Erdélyi Sándor*, magyar-jesztrebi lelkész, gyermekeinek neveltetése s gyakori kárai miatt nyomorral küzd; ajánltatik 100 frtra.

3. *Kádár János*, legényei lelkész, a jövedelmének alapját képező földek terméketlensége s egyébként is igen csekély jövedelme miatt, ajánltatik 100 frtra.

4. *Kálniczky János*, mihályi lelkész, agg korára s többrendbeli csapás által okozott tetemes káraitra való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

5. *Molnár István*, lasztóci lelkész, agg korára, gyakori betegeskedésére s többféle nagyobb káraitra való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

6. *Persenszky János*, n.- és k.-toronyai lelkész, elagott, de hűséges szolgája az Úrnak, állandó szükséggel küzd, ajánltatik 100 frtra.

7. *Soltész Gyula*, kis-ráskai lelkész, hosszas betegeskedéséből támadott adósságaira, gyakori káraitra és csekély jövedelme mellett több gyermekének neveltetésére való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

8. *Stéphán Mihály*, csernahói lelkész, népes családjára, több gyermekének neveltetésével járó kiadásaira, kettőnek folytonos gyógyíttatására s többféle káraitra való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

9. *Szeghő Bénéiamin*, zempléni lelkész, sokféle káraitra s 3 fiú gyermekének taníttatási költségeire való tekintetből, ajánltatik 100 frtra.

10. *Sztankovics Lajos* kis-bárii lelkész, nagy családjával egyik legszegényebb egyházunkban küzdve él; sok kárt szenvedett, ajánltatik 100 frtra.

11. *Ujlaki János*, tussai h. lelkész, nyugdíjas lelkész mellett félfizetésből él; sok kárt szenvedett marháiban és természetményeiben; ajánltatik 100 frtra.

4. A karcsai ev. ref. egyház domesztikai segélyt kérő folyamodványában első rendű szükség gyanánt emelte ki műtörténeti beccsel bíró templomának helyreállítását, a mi jelentékeny áldozatot követel.

Kerületi gyűlésünk a legmelegbb elismerését fejezi ki a karcsai egyház ama buzgó-sága iránt, a melyet a becses emlékmű fentartása körül kifejt s készséggel ajánlaná folya-modó egyházat nagyobb mérvű domesztikai segélyre, ha nem volna hazánkban egy, a történeti emlékművek ápolására hivatott országos bizottság, a mely nemzeti multunknak már több nevezetes építészeti emléket mentette meg az elpusztulástól. Kerületi gyűlésünk véleménye szerint ez az országos intézmény van első sorban arra hivatva, hogy a karcsai templomot, mint műemléket gondjaiba vegye s hogy ez annál inkább megtörténjék, tisztelettel kéri kerületünk az egyetemes konventet, hogy befolyásával a nevezett bizottság előtt a karcsai egyház és templom sorsát előmozdítani s a nevezetes műemlék méltó helyreállításához nagyobb mérvű segélyt kieszközölni szíveskedjék.

5. Tökés-segélyért s illetőleg kölcsönért folyamodnak ke-rületünk utján:

a) a felső-zempléni egyházmegyéből: 1. az *abarái* egyház; iskola-építésre kér 5000 frtot; 2. a *s.-a. újhelyi* egyház; új paplak-építésre s leányiskolája kibővítésére és internátussal való ellátására előjegyeztetni kéri magát 15,000 frtra.

b) a felső-borsodi egyházmegyéből: 1. a *vadnai* egyház építkezésből származott adósságának törlesztésére kér 1300 frtot; 2. a *felső-barcikai* egyház megsürgetni kéri 1894-ben felterjesztett folyamodványának elintézését, a melylyel 6000 frt tökés-segélyt kért a csekély lelkészi javadalom javítása végett.

c) az ungi egyházmegyéből: 1. a *minaji* egyház 1890-ben felterjesztett s 4000 frt segélyt kérő folyamodványának *soron kívül* elintézését sürgeti. 2. Az *ungvári* egyház, temploma bővítésére törlesztő *kölcsön* gyanánt kér 10,000 frtot.

A folyamodó egyházak az $1\frac{1}{2}$ 0₀-os fizetést valamenyien elvállalják.

Kerületi gyűlés a szabályosan kiállított kérvényeket, melléleteiket is csatolva, ajánlólag terjeszti fel a közalapi bizottsághoz s tekintettel az ungvári egyház kölcsön-kérvényére, indítványozza, hogy nagyobb építkezésre kény-

szerült egyházainknak adjon az egyetemes konvent a rendelkezésére álló pénzalapokból olcsó törlesztő-kölcsönt s illetőleg szabályait ilyen irányban módosítsa.

6. A felső-borsodi egyházmegye meleg ajánlattal kéri felterjeszteni az *abodi* egyház misszió-tanítói állomását 150 frtnyi állandó évi segélyre. E segély nélkül a nagy részben idegen ajkú nép közé ékelt s nemzeti missziót is teljesítő állomás rendes tanító nélkül marad s ottani híveink az ellentétes befolyásnak esnek áldozatul.

Kerületi gyűlés az *abodi* missziói állomás segélyezését szükségesnek ismerte el már több ízben s készséggel ajánlja azt az egyetemes konvent pártfogásába, egyúttal pedig felhívja az egyházmegyét, hogy Abodnak teljesen szabályszerű missziói egyházzá alakításáról gondoskodjék.

7. A minaji s felső-barczikai egyházak esete alkalmából indítványozza egyházkerületünk, hogy az egyetemes konvent a töke-segélyre előjegyzett egyházak és lelkészek névsorát méltóztassék legközelebbi jegyző könyvében, a folyamodók tájékozódása szempontjából, az előjegyzés rendje szerint, kinyomatni.

Tárgymutató.

I.

A kerületi gyűlés ünnepi előzményei . . . . . 5—20 l.

- a) Kun Bertalan püspök ünnepélyes fogadtatása.
- b) Fáklyás tisztelgés Kun Bertalannak, mint 30 éves püspöknek, Meczner Béla üdvözlő beszédével.
- c) A sárospataki templom ünnepélyes megnyitása, esperes és papszentelés, Kun Bertalan templomavató imájával és papavató beszédével.
- d) Küldöttségek tisztelgése Kun Bertalan előtt. Bernáth Elemér üdvözlő beszéde.
- e) Üdvözlő sürgönyök a 30 éves püspöknek.
- f) A Tompa-szobor leleplezése.

II.

A kerületi gyűlés határozatai . . . . . 21—118 l.

- 1. Püspök a gyűlést megnyitja.
- 2. Főgondnokot Bernáth Elemér helyettesíti.
- 3, 4. A képviselők igazoltatnak.
- 5. Kaposy György, mint tornai esperes bejelentetik.
- 6. Radácsi György, mint kerületi papi főjegyző felesküszik.
- 7. Dr. Kovács Gábor világi főjegyzői állásáról lemond; érdemei örökítetnek. Új főjegyzőre szavazás rendeltetik el.
- 8. Debreczeni Bertalan a világi főjegyzőt helyettesíti.
- 9. Br. Vay Elemér kerületi világi tanácsbíróvá választatik.
- 10. A szavazatot nem adott egyházak megbírságoltatnak.
- 11. Meczner Béla indítványára, az október 3—4-iki ünnepélyek jegyzőkönyvi megörökítése, Radácsi Györgyre bízatik.
- 12. Két új aljegyzői állásra a szavazás elrendeltetik.
- 13. Radácsi György egyházkerületi tanácsbíróságát — a kerület óhajtsára — megtartja.
- 14. A király köszönete a Károly Lajos főherceg elhunytá alkalmából küldött kerületi részvétlratra.
- 15. A Cseh-Morva testvérek millennáris üdvözlő irata és a kerület válasza.
- 16. Lengyel Sámuel alsóborsodi egyházmegyei gondnok halála s érdemeinek örökítése.
- 17. Nemes Ferencz sárospataki jogtanár nyugdíjazása.
- 18. Kun Béla sárospataki jogtanár halála és érdemeinek örökítése.

19. A Nemes Ferencz és Kun Béla tanszékeinek betöltetése Illyefalvi Vitéz Géza és Szabó Sándor által.
20. A sárospataki főiskolai igazgató tanács jelentése a jogakadémia be rendezett voltáról.
21. A sárospataki főiskola theol. tanárainak nyugdíjintézeti alapszabályai, ezek elfogadása, a jogigazgató, orvos és pénztárnok nyugdíjügyeinek a napirendről levétele.
22. A sárospataki főiskola módosított kormányzati szabályai elfogad-
tatnak.
23. A sárospataki főiskolában a pót-, magán-, javító és felvételi vizsgák, beiratások, tanév nyitás ideje és a szüreti szünet megállapítottak.
24. A sárospataki főiskola gimnáziumába a törvényes létszámon felül felvettekre vonatkozó intézkedés.
25. Nemes Lajos indítványa a párhuzamos osztályok felállítására és az államsegély igénybevételére az egyházmegyékhez tételik.
26. A Zsindely-féle sárospataki alsóhatárbeli földbirtok megvásárlása.
27. Bizottsági jelentés a junius hóban Sárospatakon tartott lelkészképesítő vizsgálatokról.
28. A lelkészképesítő és theol. alap vizsgálatokra vonatkozó indítványok s mindkettőhöz új tagok választása.
29. Az országos tanári nyugdíjintézetbe való befizetések 1894/5-re nem engedettek el.
30. A missiói lelkészek jelentései a missio-ügyi bizottsághoz tételtek.
31. A missio-ügyi bizottság újra-szervezése.
32. Fejes István indítványa a lelkészi, esperesi, püspöki beigtatásra a sárospataki theol. tanári karhoz tételik.
- 33., 34. A lelkészi felavatást igazoló oklevél helyettesítésére s a felava-
tandó lelkészek életrajzának miként készítésére nézve ugyancsak a theol. tanári kar adjon javaslatot.
35. Az egyházkerületi névkönyvet az elfogadott új tervezet szerint dr. Tüdős István szerkeszti.
36. Egyházkerületünk történetének megírása felől bizottsági vélemény adandó.
37. A s.-lelkészek elhelyezését és a tanítók változását szabályozó terv-
javaslatok.
38. Az ungvári egyháznak a konventre felebbezett ügyében az okmányok felküldetnek.
39. A vagyonkönyvi minták beküldésére esperesek felhivatnak.
40. A pályini egyház segély-gyűjtési ügye.
41. Az egyházkerületi tanügyi bizottság jegyzőkönyve és az erre hozott kerületi határozatok.
42. A sárospataki főiskolai igazgatók jelentése a létszámról.
43. A rimaszombati egyesült prot. főgimnáziumi igazgatóság jelentése.
44. A miskolczi főgimnáziumi igazgatóság jelentése.
45. Veskey Zs. Jenő miskolczi tanár nyugdíjaztatása.
46. A miskolczi főgimnázium államsegélye.
47. A kerületi felsőbb leánynevelő intézet felügyelő bizottságának jelentése a létszámról, a nyilvánossági jogról stb.
48. Ugyanannak a bizottságnak jelentése az egri érsek eljárásáról.
49. Ugyanannak a bizottságnak jelentése a tantermek előtt nyílt folyo-

- sónak, főként Kun Kálmán segélyével való átalakításáról s köszönet Kun Kálmánnak.
50. Ugyanannak a bizottságnak felterjesztésére a torna-csarnok építése megengedtetik.
  51. Ugyanaz a bizottság felterjeszti az internatus és az egész intézet múlt évi számadásait s ez idei költségvetését.
  52. Vágó János, Horváth Sándor és Tóth Ferencz halála részvétellel vétetik tudomásul.
  53. A lelkészek stb. minősítési táblázata.
  54. A kerületi bíróság időszaki tanácsa ujonnan megalakittatik.
  55. Az abauji egyházmegye indítványa a hivatalba lépő lelkészek segélyezésére az egyházmegyékhez tétetik.
  56. A mérai, g.-bogdányi, k.-vágási, f.-szalai, f.-lánczi és pamlényi lelkészi állomások jelentő íveinek kiigazítása.
  57. A krasznik-vajdai lelkészi javadalom megosztása.
  58. A szinai egyház kharta-változtatása.
  59. A vilmányi egyház kérvénye a szükösi tárt illető összegre nézve.
  60. A szeptsi egyház birtokvásárlása helybenhagyatott.
  61. A n.-kinizsi egyház földvételi ügye.
  62. Az a.-borsodi egyházmegye a supplicationalis váltság összeget rendeltetési céljára kéri fordítani.
  63. Az egrí egyház 50 frt segélyt kap.
  64. A tiszánánai egyház eljárása a tanítói földek átírására helybenhagyatik.
  65. A f.-borsodi egyházmegye indítványa a kassai harangok nagypénteki némasága ellen az abauji egyházmegyéhez tétetik.
  66. Ugyanazon egyházmegye indítványa a vegyes házasságból származott gyermekek vallási hová tartozandóságának ellenőrzésére.
  67. Ugyanazon egyházmegye indítványa az ének- és vallásitanítás ellenőrzésére, ismétlő iskolai tanterv, tankönyvek s konfirmacioi emléklapok készítésére a Sárospataki Irodalmi Körhöz tétetik.
  68. A meszesi egyház szükösitári tartozását elengedtetni kéri.
  69. A barczikai egyház köszén-eladási ügye.
  70. A radistyáni egyház köszén-eladási ügye.
  71. A tornai egyházmegye papi özvegy-árva tári maradékat a sárospataki főiskolának ajánlja alapítványul.
  72. A zsarnói egyház a tanító képezdére tett ajánlatát elengedtetni kéri.
  73. Mészáros Lajos volt perkupai lelkész nejének kérelme.
  74. A barkai lelkészi állomás jelentő ívének kiigazítása.
  75. Az ungi egyházmegye indítványa a „Szathmári Szózat pártolására.
  76. A tarnóczi egyház erdőügye.
  77. A beési egyház csere-ügye.
  78. A csicseri egyház csereladási ügye.
  - 79, 80. A sárospataki egyház regale-papirjai eladhatók s egyházkerületi adósságába a felajánlott segélyből 4000 frt betudatik.
  81. Az a.-zempléni egyházmegye indítványa a lelkészi fizetés minimumára s a jelentő ívek újra készítettetésére.
  82. A vajdácskai egyház kérelme.
  83. Illés János tanító ügye.
  84. A f.-zempléni egyházmegye felvilágosító felelete.

85. A kis azari egyház iskola-épületének állami célra való átadása megengedtetik.
86. A s.-a.-ujhelyi egyház iskola épületét állami célra átadhatja.
87. Kovács Ferencz vékei előkönyörgő a kerületi segélyt továbbra is kapja.
88. A vallás és közoktatásügyi miniszter az 1896-ra szóló államsegély kiutalványozásáról értesített.
89. Géresi Kálmán a sárospataki és miskolczi Dunay Ferencz a prima-szombati gimnáziumhoz kormányképviselőül kineveztetett.
90. 91. Jogigazgató jelentése a Vágási és Németh tábornok féle hagyatékáról.
92. Az új-tátrafüredi lelkészi szolgálat a konvent útján segélyezendő.
93. A Iórincofalvi leányegyház lelkésztanítósa.
94. Lelkészi s tanítói változások tudomásulvétele.
95. Díjlevelek felterjesztése megerősítés végett.
96. Dr. Finkey József megbízatása a kerületi szabályrendeletek összeállítására meghosszabbittatik.
97. Radácsi György jelentése a Mitrovics Gyula volt főjegyzőtől átvett okmányok felől.
98. A Baldácsi alapítvány-bizottság jelentése.
99. A kerületi tanügyi bizottság új szabálytervezete az egyházmegyékhez utasítottatik.
100. A tavaszi gyűlés jegyzőkönyvének 49. pontjában levő nyomdahiba kiigazítása.
101. Közhirdetésre ajánlott egyházak stb.
102. Rendkívüli kerületi gyűlés hívandó össze a domesztikai kérvények tárgyalására
103. A jegyzőkönyv hitelesítő bizottság kinevezése.

III.

Bírósági ügyek.

1. A sajó kazai lelkész választás.
2. A tiszta-oszlári tanító tandíj- megosztási ügye.
3. A sajó kereszturi templom szék-per.
4. A sajó-vámosi lelkész adóügye.
5. A ptruksai leányegyház ügye.
6. Ujlaki János tusai h. lelkész kárpótlási keresete.
7. Ugyanannak egyéb ügyei.

Betűrendes mutató.

A) A rendes gyűlés jegyzőkönyvéből.

- Abauji esperes** 10, 56, 57, 58, 65.
Ág-csernői egyház 95.
Alsó-barczikai egyház 69.
Alsó-borsodi esperes 10, 62, 93.
Alsó-zempléni esperes 10, 81.
Ásványi egyház 101.
Baksay István 43,
Béky János 59,
Beési egyház 77, 95.
Biró János 58.
Bizony Ákos 54.
Csicseri egyház 78.
Czinke István 31, 43.
Debreczeni Bertalan 8, 21.
Dókus Gyula 28.
Egri egyház 63, 95.
Egyházak általában 7, 12, 101.
Egyházkerületi leánynevelő intézet felügyelő-sége 44, 50.
Egyházkerületi pénztárnok 73.
Egyházmegyék általában 25, 37, 55, 84, 99.
Esperesi hivatalokat általában 7, 12, 39, 41, 84.
Fejes István 54.
Gyurkó Dániel 82.
Hallgató János 56.
Idrányi Barna 57.
Illyefalvi Vitéz Géza 19.
Illés János 83.
Jakab János 56.
Kassai egyház 65.
Kinizsi (nagy) egyház 61.
Kis-Azari egyház 85.
Ifj. Kiss Lajos 56.
Komjáthy Gábor 28.
Kovács Ferencz 87.
Dr. Kovács Gábor 7.

Kovácsi Sándor 22.
Körlátogatók általában 41.
Körössy István 57.
Kun Bertalan 18.
Kun Kálmán 49.
Lelkészek általában 53.
Lelkész-vizsgáló bizottság 27. 28.
Lévay József 28, 54.
Lucskai egyház 101.
Meczner József 28, 54.
Miskolczi gimnáziumi előljáróság 44, 46.
Missiói bizottság 30. 31.
Nagy Pál 54.
Nemes Ferencz 17.
Névtári bizottság 36.
Nyarádi (ung) egyház 101.
Nyekéseni egyház 96.
Pamlényi egyház 56.
Pénzügyi (kerületi) választmány 21, 59, 61,
63, 68, 80, 82, 90.
Ptruksai egyház 101.
Püspöki hivatal 15, 24, 27, 36, 38, 40, 47,
66, 70 75, 81, 91, 92, 102.
Radácsi György 6, 13, 96.
Radistyáni egyház 70.
Révész Kálmán 28.
S-a.ujhelyi egyház 86.
Sárospataki egyház 79, 80
Sárospataki főiskola gazd. vál. 26, 35, 71, 90.
" " igazgatóság 7, 12, 22, 23.
" " igazg. tanács 29, 71, 72,
" " Irodalmi Kör 41, 67.
Simon Andor 74, 82.
Százfai egyház 95.
Szepsii egyház 60.
Szinai egyház 58.
Szinyei Gerzson 22, 41.
Tarnóci egyház 76, 101.
Telkibányai egyház 95.
Tiszanánaí egyház 64.
Toth Dániel 54.
Tobiás Gyula 56.
Dr. Tüdös István 35.
Vadászy Pál 54.
Br. Vay Elemér 9.
Vécsey József 54.
Veskóy Zs. Jenő 45.

